

ISSN: 2687-220X

NOVUS ORBIS

Journal of Politics and International Relations
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Dergisi

Araştırma Makaleleri
Research Articles

Ekonomik Faydacılığın Bir Örneği Olarak Türkiye-İsrail İlişkileri

Türkiye-Israel Relations As a Case of Economic Utilitarianism

Fevzi KIRBAŞOĞLU
Meltem HASANÇEBİ

The Impact Of Climate And Geopolitical Changes On Russia's Energy Policies in The Arctic Region

İklim ve Jeopolitik Değişikliklerin Rusya'nın Arktik Bölgesindeki Enerji Politikalarına Etkisi

Ferdi GÜÇYETMEZ
Sina KISACIK

Ottoman Bureaucrats Educated at The Translation Chamber And Their Effects on The State Administration In Modern Ottoman Diplomacy

Modern Osmanlı Diplomasisinde Tercüme Odası Çıkışlı Osmanlı Bürokratları ve Devlet Yönetimine Etkileri

Sacide Nur AKKAYA

China, The United States And Japan in A Changing International Order: Historical Foundations Challenged By The Rise Of China

Değişen Uluslararası Düzendeki Çin, ABD ve Japonya: Çin'in Yükselişi ile Aşınan Tarihsel Temeller

Cem YILMAZ

Küresel Ekonomik Güç Dengesi ve Güvenlik Politikaları

Global Economic Balance of Power and Security Policies

Mihriban BİLDİR

Kitap İncelemeleri
Book Reviews

Ersal Yavi

Unutulmayan Fırtına Vali Recep Yazıcıoğlu

Muhammet NEGİZ

Editörler Kurulu / Editorial Board

Baş Editör / Editor-in-Chief

- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Özgür Tüfekçi
- Dr. Öğr. Üyesi / Assist. Prof. Hülya Kınık
- Dr. Öğr. Üyesi / Assist. Prof. Göktuğ Kıprızlı
- Arş. Gör. / Research Assist. Fevzi Kırbaşoğlu

Kitap İnceleme Editörleri / Book Review Editors

- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Bülent Şener (*Türkçe Kitap / Books in Turkish*)
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Murat Ülgül (*İngilizce Kitap / Books in English*)

Alan Editörleri / Section Editors

- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Fatma Akkan Güngör
- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Yılmaz Bayram
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Ayça Eminoğlu
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Vahit Güntay
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Erol Kalkan
- Professor İsmail Köse

Uluslararası Danışma Kurulu / International Advisory Board

- Dr. Shane Brennan – American University in Dubai, UAE
- Dr. Alessia Chiriatti – University for Foreigners of Perugia, Italy
- Professor Murat Çemrek – Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Rahman Dağ – Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Türkiye
- Dr. Federico Donelli – University of Genoa, Italy
- Professor Süleyman Erkan – Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Professor Monique Sochaczewski Goldfeld – Escola de Comando e Estado-Maior do Exército, Brazil
- Dr. Ayla Göl – York St John University, UK
- Professor Emre İşeri – Yaşar Üniversitesi, Türkiye
- Professor Gökhan Koçer – Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye
- Dr. SungYong Lee – University of Otago, New Zeland
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Ali Onur Özçelik – Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
- Professor Alp Özerdem – George Mason University, USA
- Dr. Öğr. Ü. / Assist. Prof. Kaan Renda – Hacettepe Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Paul Richardson – University of Birmingham, UK
- Professor Didem Ekinci Sarier – Çankaya Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Hüsrev Tabak – Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Türkiye

Novus Orbis

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Dergisi

Journal of Politics and International Relations

ISSN: 2687-220X

Cilt 6 | Sayı 1 | 2024
Volume 6 | Number 1 | 2024

İçindekiler / Table of Contents

Araştırma Makaleleri / Research Articles

4

Ekonomik Faydacılığın Bir Örneği Olarak Türkiye-İsrail İlişkileri

Türkiye-Israel Relations As a Case of Economic Utilitarianism

Fevzi KIRBAŞOĞLU & Meltem HASANÇEBİ

29

The Impact Of Climate And Geopolitical Changes On Russia's Energy Policies In The Arctic Region

İklim ve Jeopolitik Değişikliklerin Rusya'nın Arktik Bölgesindeki Enerji Politikalarına Etkisi

Ferdi GÜÇYETMEZ & Sina KISACIK

55

Ottoman Bureaucrats Educated At The Translation Chamber And Their Effects On The State Administration In Modern Ottoman Diplomacy

Modern Osmanlı Diplomasisinde Tercüme Odası Çıkışlı Osmanlı Bürokratları ve Devlet Yönetimine Etkileri

Sacide Nur AKKAYA

92

China, The United States And Japan In A Changing International Order: Historical Foundations Challenged By The Rise Of China

Değişen Uluslararası Düzeninde Çin, ABD ve Japonya: Çin'in Yükselişi ile Aşınan Tarihsel Temeller

Cem YILMAZ

118

Küresel Ekonomik Güç Dengesi Ve Güvenlik Politikaları

Global Economic Balance of Power and Security Policies

Mihriban BİLDİR

Kitap İncelemesi / Book Review

Ersal Yavi

Unutulmayan Fırtına Vali Recep Yazıcıoğlu

Muhammet NEGİZ

153

NOVUS ORBIS

Journal of Politics and International Relations | Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Dergisi
Volume 6 | Cilt 6
Number 1 | Sayı 1
2024

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

**EKONOMİK FAYDACILIĞIN BİR ÖRNEĞİ
OLARAK TÜRKİYE-İSRAİL İLİŞKİLERİ**

Fevzi KIRBAŞOĞLU*
Meltem HASANÇEBİ**

Makalenin Geliş Tarihi // Received: 15.01.2023
Düzeltilme Tarihi // Revised: 24.01.2024
Yayına Kabul Tarihi // Accepted: 24.03.2024

Öz

Bu makale, 1995-2019 yılları arasındaki Türkiye-İsrail ilişkilerinin siyasi ve ekonomik dinamiklerini, istatistiki veriler ışığında incelemektedir. Makalenin temel amacı, ekonomik faydacılık kavramsal çerçevesi kapsamında iki ülke arasındaki ticaret hacmi, doğrudan yabancı yatırım akımları ve turizm hareketleri gibi ekonomik göstergelerin, dönem boyunca yaşanan siyasi krizlerden ne ölçüde etkilendiğini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda, öncelikle faydacılık kavramı tanımlanarak, tarihsel gelişim sürecine kısaca değinilecek ve John Stuart Mill'in faydacılık anlayışına ve uluslararası ticarete yönelik görüşlerine yer verilecektir. Ardından, 1995-2019 yılları arasındaki Türkiye-İsrail siyasi ilişkileri çeşitli olaylar bağlamında değerlendirilecektir. Daha sonra aynı dönemde her iki ülkenin resmi istatistik verileri grafik ve tablolar yardımıyla yorumlanacaktır. Son olarak, elde edilen veriler ve yorumlar ışığında ülkelerin siyasi ve ekonomik dinamikleri arasındaki ilişki düzeni tartışılacak ve ekonomik

* Sorumlu Yazar, Arş. Gör., Karadeniz Teknik Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, ORCID: 0000-0002-8797-4750, fkirbasoglu@ktu.edu.tr

** Doktora Öğrencisi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, ORCID: 0000-0001-8452-1599, mltm.hasancebi@gmail.com

faydacılık anlayışının iki ülke örneğindeki geçerliliğine yönelik çıkarımlarda bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, İsrail, John Stuart Mill, Ekonomik Faydacılık, Uluslararası Ticaret

Türkiye-Israel Relations As a Case of Economic Utilitarianism

Abstract

This article analyses the political and economic dynamics of Türkiye-Israel relations between 1995-2019 in the light of statistical data. The main objective of the study is to reveal to what extent economic indicators such as trade volume, foreign direct investment flows and tourism flows between the two countries were affected by the political crises experienced during the period within the conceptual framework of economic utilitarianism. For this purpose, firstly, the concept of utilitarianism will be defined, the historical development process will be briefly mentioned, and John Stuart Mill's utilitarianism and his views on international trade will be given. Then, Türkiye-Israel political relations between 1995-2019 will be analysed in the context of various events. Then, the official statistical data of both countries in the same period will be interpreted with the help of graphs and tables. Finally, in the light of the data obtained, the relationship between political and economic dynamics will be discussed, and inferences will be made regarding the validity of economic utilitarianism in the case of the two countries.

Keywords: Türkiye, Israel, John Stuart Mill, Economic Utilitarianism, International Trade

Giriş

Bu çalışma, 1995-2016 yılları arasında Türkiye-İsrail ilişkilerini, somut sonuçlar elde etmek ve toplam refahı artırmak için pragmatik eylemlere öncelik veren ekonomik faydacılık çerçevesinde incelemektedir. Çalışmanın temel amacı her iki ülkenin birbirleriyle gerçekleştirdiği ticaret hacmi, doğrudan yabancı yatırım akımları ve turizm hareketleri gibi başlıca ekonomik göstergelerinin, dönem boyunca yaşanan siyasi krizlerden etkilenip etkilenmediğini ortaya koymaktır.

Bu kapsamda çalışmanın birinci bölümünde, faydacılık kavramı tanımlanacak ve tarihsel gelişim sürecine kısaca değinilecektir. Ayrıca bu bölümde, John Stuart Mill'in faydacılık anlayışına ve uluslararası ticarete yönelik görüşlerine yer verilecektir. Ardından, Mill'in devletlerin refah artışı ve kalkınması üzerinde önemli bir rolü olduğunu düşündüğü ekonomik faydacılık anlayışı irdelenecektir. Çalışmanın ikinci bölümünde, siyasi ilişkilerin normalleşmeye başladığı 1990'lı yıllardan anlaşmazlıkların yaşanacağı 2010'lu yıllara kadar Türkiye-İsrail siyasi ilişkileri ana meseleler bağlamında tarihsel bir perspektifle ele alınacaktır. Üçüncü bölümde ise 1995-2019 yılları arasındaki ikili ticaret, doğrudan yabancı yatırım ve turizm verileri grafik ve tablolar aracılığıyla yorumlanacaktır. Bu sayede, görece olumsuz siyasi konjonktüre rağmen ekonomik etkileşimin gelişim düzeyi, ekonomik iş birliğinin siyasi zorluklara karşı dayanıklılığı ve devlet ilişkilerinde siyaset ve ekonominin karmaşık etkileşimine dayanan güncel anlayışlar üzerine analizler yapılacaktır.

Faydacılık ve Ekonomik Faydacılık Kavramları

Faydacılık, eylemlerin doğruluğu ve yanlışlığının toplumsal refah gibi gerçeklere bağlı olduğu etik bir yaklaşımdır. Genellikle “en büyük sayı için en büyük iyilik” ifadesiyle özdeşleştirilen faydacılık anlayışı, insanların mümkün olan en yüksek toplumsal refah seviyesini sağlayacak şekilde hareket etmeleri gerektiğini savunur. Buradaki refah kavramı, mutlulukla yakından ilişkilidir ve acıdan kaçınma ve haz elde etme yönündeki eğilimi esas alır (Mill, 1906).

Faydacı düşüncenin izleri, Epikuros'a (M.Ö. 340-271) kadar uzanır. Epikuros'un temel aldığı “en büyük fayda veya mutluluk ilkesi”ni benimseyen fayda teorisi, eylemlerin mutluluğu artırma eğiliminde olmaları durumunda doğru, tersini üretme eğiliminde olmaları durumunda ise yanlış sayıldığını ileri sürer. Çünkü Epikuros'a göre mutluluk, acının yokluğu ve hazın varlığı; mutsuzluk ise acı ve huzursuzluk olarak kabul görür.

Faydacılık fikirlerinin gelişimine önemli katkılarda bulunan üç düşünür vardır. Bunlar arasında, insanların ahlaki düşüncelerinin neyi beğendiğine bağlı olduğunu ileri süren David Hume ve faydacılığa ilişkin ilk kapsamlı incelemeyi sunan Jeremy Bentham yer almaktadır. Ancak, bu düşünürlerle ek olarak, Bentham'ın çalışmalarından yola çıkarak faydacılık anlayışını şekillendiren ve fikirlerini ekonomi alanında uygulamaya başlayan Mill'i de dahil etmek gerekmektedir (Eggleston, 2012).

Politik ekonomi alanında önemli çalışmalara imza atan Mill, 1848 yılında yayımladığı “Ekonomi Politikin İlkeleri ve Sosyal Felsefeye Bazı Uygulamaları” adlı eserinde, iktisadın sosyal felsefeden ayrı düşünülemediğini, aralarındaki ilişkinin önemli unsurlara sahip olduğunu savunmuştur. Sentez ve analiz yöntemlerini birleştiren Mill, iyi bir ekonomik analiz için devletler arası politikada da uygulanması gerektiğini ileri sürmüştür (Eggleston, 2012).

John Stuart Mill, politik ekonominin sosyal koşullara göre değişebilirliğini ve çok yönlü yaklaşımının önemini vurgulayarak, 1850’lerde kaleme aldığı üç temel eseri “Faydacılık”, “Özgürlük Üzerine” ve “Temsili Hükümet Üzerine Düşünceler” ile bu çeşitliliğin önemine dikkat çekmiştir. Mill, sosyal ve siyasal kurumların vasatlaşmasının altında yatan nedenlerin ve bunun engellenmesinin karmaşık olduğunu belirterek, devlet politikalarında ekonomik faydacılığın esas alınması gerektiğini savunmuştur. Ayrıca, Mill bu çalışmalarında fayda ilkesinde bazı değişikliklere gitmiştir. İlk olarak, eylemlerin değerlendirilmesinde niceliğin yanında niteliğin de dikkate alınması gerektiğini öne sürmüştür. İkinci olarak ise fayda ilkesinin doğrudan bireysel eylemleri değil, ahlaki ve sosyal ilkeleri ölçüt olarak belirlemesi gerektiğini savunmuştur (Drakopoulos, 2023).

Ekonomik fayda ilkesinin devletlerin politikalarında öncelikli olması gerektiğini savunan Mill (2004), ülkeler arasındaki karşılıklı ticarete ilişkin yaptığı değerlendirmede, her ülkenin kendi sanayilerinde en iyi üretim kapasitesine sahip olduğu mallara odaklanması durumunda, toplam üretim miktarlarının artacağını ve ülkelerin bu ticaretten elde edecekleri katma değer sayesinde küresel arenada önemli kazanımlar sağlayacağını ifade etmiştir. Buna ek olarak, Mill bir ülkenin kendi üretim maliyetlerinden daha yüksek emek ve sermaye harcamadan ulaşabildiği mallar sayesinde aynı kaynak kullanımıyla daha sürdürülebilir bir üretim gerçekleştirebileceğini belirtmiştir.

Türkiye-İsrail İlişkilerinde Değişmeyen Retorik: Siyasi Krizler

Soğuk Savaş Dönemine Kısa Bir Bakış

Soğuk Savaş’ın başlamasıyla birlikte taraflar arasında diplomatik, ekonomik ve kültürel alanlarda iş birlikleri geliştirilmeye başlanmıştır. Ancak 1960’lı yılların başından itibaren Türkiye’nin iç ve dış politikadaki değişim dinamikleri olumsuz etkilere yol açmıştır. Özellikle 1970’li yıllarda Türkiye’nin ekonomik sorunları ve Kıbrıs meselesi nedeniyle

Arap ülkelerine yönelik izlediği politika, ilişkileri zayıflatmıştır. Türkiye, petrol ithalatı bağımlılığının arttığı 1980'lerde ise Arap ülkeleri ile ticari ve ekonomik iş birliğini derinleştirmiştir. Ancak 1990'lı yılların başında Türkiye'de görece iç politik istikrarın sağlanması ve Arap dünyasındaki bölünmesinin etkisiyle, iki ülke arasında diplomatik ilişkilerin geliştirilmesi yönünde adımlar atılmaya başlanmıştır. Özellikle 1993'te dönemin Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin, 1994'te dönemin Başbakanı Tansu Çiller ve 1996'da dönemin Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in İsrail ziyaretleri, ilişkilerin boyutunu genişletmiştir (Gruen, 1995; Bishku, 2006).

Soğuk Savaş Sonrası Dönem

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte uluslararası sistemdeki temel aktörlerden olan devletlerin iç ve dış politikalarında değişiklikler meydana gelmiştir. Soğuk Savaş sonrasında Rusya'nın sadece Avrasya'da etkili olacağı; ABD'nin ise müttefiklerinin yardımına ihtiyaç duyan ve tek başına uluslararası müdahale yeteneğini kaybeden bir süper güç olarak varlığını devam ettireceği söylenmiştir. Bu dönemde Türk dış politikasının da temellendiği dinamiklerin bir kısmının değiştiği ve bazı çelişkili durumların ortaya çıktığı vurgulanmıştır (Oran, 1996).

Milenyumun başlamasıyla birlikte uluslararası arenadaki denge değişikliklerinin farkında olan Türk politika yapıcıları, Soğuk Savaş dönemi geleneklerinin bazılarını sürdürme eğiliminde olmalarına rağmen aynı zamanda yeni bir yaklaşım benimsemeye çalışmışlardır. Türkiye'nin 1999 yılında Helsinki'de gerçekleştirilen Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'nde Avrupa Birliği'ne (AB) başvurusunun kabul edilmesi ve aday ülke olarak ilan edilmesi, Türkiye'nin muasır medeniyetler seviyesine ulaşma hedefi doğrultusundaki Avrupalılaşma çabalarının bir göstergesi olmuştur (Kırbaçoğlu, 2019). Ancak bu politik ortamda Türkiye sadece Avrupa ile değil aynı zamanda Suriye, İran, Irak, Mısır, Ürdün, İsrail ve Filistin gibi Orta Doğu'daki komşularıyla da yakın ilişkiler kurmak istemiştir. 1997 ile 2002 yılları arasında Dışişleri Bakanlığı görevini üstlenen İsmail Cem, geleneksel dış politikanın tarihsel, kültürel, zaman ve mekân açısından derinlikten ve genişlikten yoksun olduğu eleştirilerinde bulunarak, Orta Doğu'yu içerisine alan bölge odaklı dış politika anlayışını tatbik etmiştir. Türk politika yapıcıları, bölge odaklı dış politika anlayışıyla ilgili dört temel unsura dikkat çekmiştir. İlk olarak, Türkiye'nin tarihsel ve kültürel değerlerinden istifade etmesi; ikincisi, Türkiye'nin çok medeniyetli kimliğini vurgulaması; üçüncüsü, Türkiye'nin Orta Doğu'da rol model olarak önem

kazanması ve son olarak Türkiye'nin bölgedeki komşularıyla uzlaşma sağlayarak, barış ortamının oluşmasına katkıda bulunması hedeflenmiştir (Altunışık, 2009).

İsrail, Türkiye'nin bölge odaklı dış politika konseptinin uygulama alanlarından biri olmuştur. Türkiye-İsrail ilişkileri, İsrail'in 1948 yılında bağımsızlığını ilan etmesiyle başlayan süreçten itibaren Filistin meselesi, Arap-İsrail Savaşları ve İsrail'in Kudüs'ü başkent olarak ilan etmesi gibi olaylarla birlikte dalgalanmalar yaşamıştır. Ancak taraflar arasındaki ilişkiler, 1990'lı yılların ilk yarısı itibarıyla gerçekleştirilen karşılıklı üst düzey ziyaretler ve Türkiye'nin Tel Aviv'deki diplomatik temsilciğini büyükelçilik düzeyine yükseltmesi sebebiyle normalleşme sürecine girmiştir. Dengeli diplomasinin bir göstergesi olan bu gelişmeler, 23 Şubat 1996 tarihinde imzalanan Askeri Eğitim ve İşbirliği Anlaşması ile taraflara stratejik ortaklık boyutunu kazandırmıştır (Balcı, 2018, Kaya ve Aras, 2023).

Taraflar arasında güvenlik ve diplomasi ekseninde devam eden ilişkiler, Irak'ın işgaliyle birlikte değişim göstermiştir. Türkiye'nin Irak'ın işgali sırasında Hizbullah'ı destekleyen İran ve Suriye ile yakın temaslar kurması, siyasi ilişkilerde istikrarsızlık kaynağını oluşturmuş ve önemli bir dönüm noktasını yansıtmıştır. Ayrıca İsrail'e olan öfkelerini dile getiren Arap devletleri, Irak'ın işgali sonucunda ABD'yi Filistin meselesini görmezden gelmekle suçlamış ve durum daha hassas bir hale gelmiştir (Mearsheimer ve Walt, 2017; Kaya, 2010).

Irak'ın işgali sonrasında Hamas lideri Şeyh Ahmed Yasin'in 2004 yılında öldürülmesiyle ilgili olarak dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan bazı değerlendirmelerde bulunmuştur. Erdoğan, bu olayın bir terör saldırısı olduğunu ve Orta Doğu barışını olumsuz bir şekilde etkileyebileceğini ifade etmiştir. Erdoğan'ın bu açıklamaları, taraflar arasındaki ilişkilerin daha da kötüleşebileceği şeklinde yorumlansa da, beklenenin aksine gelişmeler yaşanmıştır (Tüysüzoğlu, 2014). Erdoğan'ın 2005 yılındaki resmi İsrail ziyareti ve Türkiye'nin girişimiyle İsrail, Filistin ve Türkiye'den iş adamlarını bir araya getiren Ankara Forumu'nun kurulması, önceki ifade edilenlerin doğruluğunu kanıtlar niteliktedir. Bu atılan adımların taraflar arasındaki ilişkilerin gelişmesine ve bölgesel ekonominin canlandırılmasına katkı sağladığı söylenebilir (Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı, 2019).

2006 yılında Filistin'de gerçekleşen seçimler sonucunda iktidara gelen Hamas lideri Halid Meşal'in Türkiye'ye davet edilmesi, taraflar arasındaki ilişkileri Irak'ın işgalinde olduğu gibi yeniden olumsuz bir havaya sokmuştur. Bu gelişmeler üzerine İsrail basını, Türkiye'nin bu davetini teröre destek

vermek olarak yorumlamıştır. Ancak Arap basını ise Türkiye'nin İsrail ile Filistin arasında ara buluculuk yaparak, Orta Doğu'da sürdürülebilir bir barışı inşa etme amacına sahip olduğunu belirtmiştir (Katman, 2014).

Türk politika yapıcıları, İsrail ile ilişkilerinde yeni bir dönem başlatabilmek amacıyla jeostratejik öneme sahip olan Golan Tepeleri üzerine mekik diplomasisini başlatmıştır. Ancak Türkiye'nin bu iyi niyet ve ara buluculuk girişimlerini içeren mekik diplomasisi, başladığı tarihten dört gün sonra yani 27 Aralık 2008 tarihinde başlatılan Dökme Kurşun Operasyonu ile amacına ulaşmadan sona ermiştir. Bu bağlamda, Türkiye ve Türk halkının İsrail'in Gazze'ye yönelik gerçekleştirdiği saldırılara tepki göstermesi, taraflar arasındaki ilişkilerde önemli bir dönüm noktasını oluşturmuştur (Sarıslan, 2019; Yeni Şafak, 2009). Özellikle operasyonun hemen ardından gerçekleştirilen Davos Zirvesi'nde Erdoğan ile dönemin İsrail Cumhurbaşkanı Şimon Peres arasında yaşanan ve "one minute" olarak adlandırılan tartışma taraflar arasındaki ilişkileri kopma noktasına getirmiştir. Aynı zamanda Davos Zirvesi'nden sonra bazı Türk televizyon dizilerinde İsrail devletini terörizmle ilişkilendiren sahnelerin izleyicilere sunulması da ilişkileri etkilemiştir (Hürriyet, 2009; Cumhuriyet, 2010). Bu gelişmeler neticesinde dönemin İsrail Dışişleri Bakan Yardımcısı Danny Ayalon, başta Türk televizyon dizileri olmak üzere Türk medyasında giderek yaygınlaşan İsrail karşıtlığı meselesini görüşmek üzere dönemin Tel Aviv Büyükelçisi Oğuz Çelikkol'u makamına davet etmiş ve Çelikkol'un daha alçak bir koltukta oturmasını sağlamıştır. Ayalon görüşme sonrasında gazetecilerin tokalaşma isteklerini geri çevirmiş ve "onun alçak benim ise daha yüksek bir koltukta oturduğuma, masada sadece İsrail bayrağının bulunduğu gülümsemediğime dikkat çekerim" ifadelerini kullanmıştır. Bu olay Türkiye ile İsrail kamuoylarında rahatsızlık yaratarak, diplomatik bir krize neden olmuştur (Sırım, 2019). Bu gelişmelerin ardından Ayalon, Türk kamuoyundan gelen tepkiler üzerine özür dilemiştir. Ancak Türk karar alıcılar resmi bir özür gelmesi hususunda ısrarcı olmuş ve bu taleplerinin yerine getirilmediği takdirde Çelikkol'u geri çağıracağı uyarısında bulunmuştur. Böylece alçak koltuk krizi olarak tarihe geçen bu olay, ilişkilerde normalleşmenin başlatılması adına, İsrail makamlarının 13 Ocak 2010 tarihinde resmi olarak özür dilemesiyle birlikte son bulmuştur (Çelikkol, 2014; İnat ve Telci, 2011).

Alçak koltuk krizinin ardından bazı gönüllü aktivistler, İsrail'in Filistin'e karşı uyguladığı uzun süreli abluka sonucunda Gazze'de yaşayan Filistinlilerin durumunu iyileştirmek amacıyla yardım organizasyonları düzenlemiştir. Bu yardım

faaliyetlerinden biri de İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı tarafından organize edilen Gazze'ye Yardım Filosu¹ olmuştur. Filo içerisinde yer alan Mavi Marmara dahil üç gemi, yükünü aldıktan kısa bir süre sonra İsrail ordusu tarafından Gök Rüzgarları 7 adı verilen operasyonla saldırıya uğramıştır. Bu saldırı sonucunda on Türk vatandaşının hayatını kaybettiği büyük bir kriz yaşanmıştır (Özcan, 2010; Çiçek, 2018; Sırım, 2019). Türk politika yapımcıları İsrail'in uluslararası sularda orantısız bir şekilde güç kullanarak gerçekleştirdiği saldırıyı haydutluk olarak nitelmiş ve devlet eliyle işlenen bir cinayet niteliği taşıdığını ilan etmiştir. Türk politika yapımcıları, Tel Aviv yönetimini saldırıda hayatını kaybeden vatandaşlarının ailelerine tazminat ödemeye, uluslararası kamuoyu önünde özür dilemeye ve Gazze'de uyguladığı ablukayı sona erdirmeye çağırılmış aksi takdirde karşı tedbirlerin alınacağını ifade etmiştir (Uzer, 2011; Sırım, 2019). Türk politika yapımcılarının talepleri ve akabinde yaşanan gelişmeler sonucunda, ilişkilerin seyri etkilenmiş ve taraflar arasında uzlaşma sorununu ortaya çıkarmıştır.

Türkiye, Mavi Marmara saldırısından sonra ilk tepkisini Türk hava sahasını İsrail askeri uçaklarına kapatmak suretiyle göstermiştir. Ayrıca Türkiye uluslararası kamuoyunu harekete geçirmek amacıyla BM Güvenlik Konseyi, Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü ve İslam Konferansı Örgütü Başkanlar Kurulu'nu olağanüstü toplantıya çağırmıştır. Türkiye, bu toplantılarda İsrail'i kınamaya yönelik bildirimlerin yayınlanmasını teşvik etmiştir (Özcan, 2019). Türkiye'nin Mavi Marmara saldırısına verdiği diplomatik tepkiler sonucunda BM Genel Sekreterliği tarafından bir Soruşturma Komisyonu görevlendirilmiştir. Bu komisyonun başkanlığını eski Yeni Zelanda Başbakanı Geoffrey Palmer yapmıştır. Komisyon, Mavi Marmara saldırısını soruşturarak olayın detaylarını araştırmak ve sorumluları belirlemek amacıyla çalışmalar yapmıştır. 2011 yılının temmuz ayında çalışmalarını tamamlayarak, bir rapor haline getiren ve bunu kamuoyuyla paylaşan Komisyon, İsrail'in Gazze'ye yönelik uyguladığı deniz ablukasının Gazze'den silah girişini önlemek için geliştirdiği bir hukuki güvenlik önlemi olduğunu ve İsrail askerlerinin yardım filosuna müdahalesinin meşru müdafaa kapsamında değerlendirilebileceği yorumunda bulunarak, bunların uluslararası hukuk açısından bir sorun teşkil etmediğini belirtmiştir.

BM İnsan Hakları Konseyi, Palmer Raporu'ndan kısa bir süre sonra aralarında Richard Falk gibi BM insan hakları uzmanlarının da yer aldığı bir heyete, Mavi Marmara saldırısıyla ilgili bir rapor hazırlatmıştır. Palmer raporuyla taban tabana zıt olan bu raporda, Gazze ablukasının uluslararası

hukuka aykırı olduğu vurgulanmıştır. Raporda, İsrail askeri kuvvetlerinin gemiye çıkarma yapmadan önce uyarı yapmadığı, gemide direniş olacağı düşüncesiyle kayıpları en aza indirmek için inisiyatif almadığı ve bu nedenle orantısız güç kullandığı ifade edilmiştir. Raporun sonuç kısmında, İsrail Hükümeti tarafından hayatını kaybeden kişilerin ailelerine tazminat ödemesi ve yaşanan olaylar nedeniyle üzüntüsünü bildirmesi; Orta Doğu'da barışın ve güvenliğin yeniden sağlanması için taraflar arasındaki diplomatik münasebetlerin tesis edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Raporda ancak bu şekilde adil bir çözümün sağlanabileceği ve bölgedeki gerilimin azalabileceği belirtilmiştir (Aksar, 2012). Türkiye, biraz önce ifade edilen taleplerin yerine getirilmeme ihtimaline karşılık bir eylem planı hazırlamıştır. Bu plan kapsamında Türkiye, İsrail ile diplomatik ilişkileri ikinci kâtip düzeyine indirmeyi, seyrüsefer güvenliği için sıkı tedbirler uygulamayı ve Gazze ablukasının kaldırılması için Uluslararası Adalet Divanı'na başvurmayı kararlaştırmıştır (Dalar, 2011).

Dönemin ABD Başkanı Barack Obama'nın 2013 yılının mart ayında İsrail'e gerçekleştirdiği ziyaret sırasında yaşananlar, taraflar arasındaki olumsuz ilişkilerde bir dönüm noktası olarak kabul edilmiştir. Bu ziyaret sırasında İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu'nun Türkiye'yi arayarak, Mavi Marmara saldırısında operasyonel hataların yapıldığını kabul etmesi, can kayıplarının ve yaralanmaların yaşandığı bu operasyondan dolayı İsrail halkı adına Türkiye'den özür dilemesi, hayatını kaybedenlerin ailelerine tazminat ödemeyi kabul ettiğini açıklaması² ve Gazze dahil bütün Filistin topraklarına emtia girişine ilişkin kısıtlamaları esas itibarıyla kaldırdığını duyurması, ilişkilerin normalleşmesi ve bölgesel barış ve güvenliğin tesisi açısından önemli bir adım olarak değerlendirilmiştir (Official Website of Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs, 2022; BBC, 2013).

Türkiye ile İsrail arasındaki ilişkilerin yeniden yapılandırılmasına yönelik olumlu bir atmosfer yakalandıktan sonra 2014 yılının temmuz ayında başlatılan Koruyucu Hat Operasyonu'nda İsrail askeri kuvvetlerinin Gazze'deki Hamas varlığını hedef göstererek ve 8 bin askerle kara operasyonunu başlatması ve sivil-asker ayrımı gözetmeksizin şiddetli çatışmalara neden olması, taraflar arasındaki normalleşme adımlarını sekteye uğratmıştır (Aisha ve Karabacak, 2020). Ayrıca İsrail'in 2014 yılının sonlarında Mescid-i Aksa'ya gerçekleştirdiği baskında yaklaşık yarım asır sonra Müslümanlara kapatıldığını duyurması, Kudüs'teki tansiyonun yükselmesine ve Türkiye'nin tepki göstermesine neden olmuştur (Sariaslan, 2019).

Bu gelişmelerin ardından, 26 Haziran 2016 tarihinde taraflar arasında ilişkilerin normale dönmesi için bir mutabakata varıldığı bildirilmiştir. Mutabakat kapsamında, İsrail'in Mavi Marmara baskını nedeniyle Türkiye'ye ödeyeceği tazminatın yanı sıra büyükelçiliklerin yeniden açılması ve Türkiye'nin Gazze'ye gerçekleştirebileceği faaliyetler belirlenmiştir. Bu çerçevede, Gazze'nin yeniden inşası ve temel ihtiyaçlarının karşılanması için Türkiye'ye birtakım ayrıcalıklar sunulmuş ve böylece Gazze'ye insani yardımda bulunmak için somut adımlar atma imkânı sağlanmıştır (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, 2022; Ulutaş, 2016).³

Mutakabat sonrasında taraflar arasındaki ilişkiler normalleşse de 2017 yılının Aralık ayında dönemin ABD Başkanı Donald Trump'ın Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanıması ve ABD Büyükelçiliğini Tel Aviv'den Kudüs'e taşıması kararıyla birlikte tekrar hassas bir döneme girmiştir. Bu kararın ardından İsrail kuvvetleri, Nekbe'nin 70. yıl dönümü nedeniyle düzenlenen "Büyük Dönüş Yürüyüşü"nde Filistinlilere orantısız güç kullanmıştır. İsrail askerlerinin bu saldırısında çok sayıda sivil hayatını kaybetmiş ve yaralanmıştır. Bu hadisenin ardından Türkiye, ilişkilerin mevcut durumunu belirlemek amacıyla İsrail büyükelçisini Ankara'ya çağırarak ve iki ülke arasındaki diplomatik canlılığın seyri değiştirilerek, ilişkiler geçici maslahatgüzarlar vasıtasıyla sürdürülmeye başlanmıştır (BBC, 2022; Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, 2022).

Siyasetin Gölgesinde mi, Ötesinde mi?: Türkiye-İsrail İlişkilerinde Ekonomik Faydacılık

Devletlerin ve devletler arası ilişkilerin manevra alanlarının yalnızca siyasi değil, aynı zamanda ekonomik ve kültürel boyutlarının da olduğu bilinen bir gerçektir. Bu çerçevede, ekonomik koşulların devletlerin dış politikasını anlamlandırmada işlevsel bir rol oynadığı ifade edilebilir. Uluslararası sistemin önemli kırılma noktalarından birini temsil eden ve etkin çok taraflı bir yapıya dönüştüren milenyum ve sonrasında, iktisadi yeterliğe sahip olma çabası içerisindeki yükselen güçler literatürünün ortaya çıkması ve yerleşik güçlere karşı uluslararası karar alma mekanizmalarında yer alma isteklerini harekete geçirmesi, ekonomik yeterliliğin devletlerin dış politikasında ne kadar önemli bir etkiye sahip olabileceğini göstermektedir (Kırbaşoğlu ve Tüfekçi, 2020).

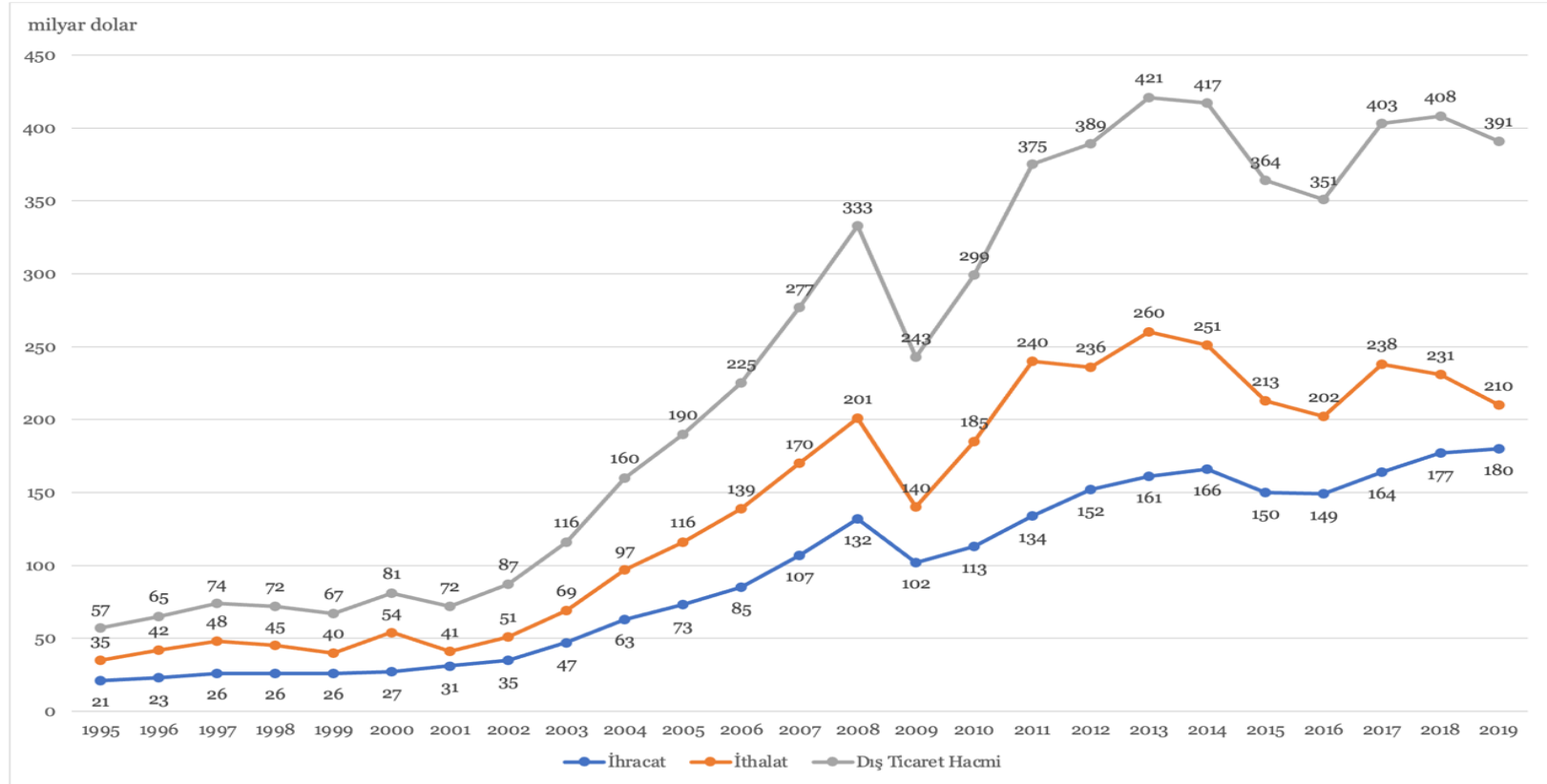
Küresel arenada varlık gösteren devletler, birden çok ekonomik uzantıya sahip olabilmektedir. Bir ülkenin ticaret

veya karşılıklı iş birliği gibi enstrümanlar sayesinde rekabet gücü yüksek bir ekonomik model inşa edebilmesi, biraz önce ifade edilen ekonomik uzantılardan birini temsil etmektedir. Ancak daha önce bahsedildiği üzere bu çalışma daha farklı bir ekonomik uzantıya odaklanmaktadır. Çalışmada, devletler arasındaki ekonomik ilişkilerin karşılıklı bağımlılık çerçevesinde inşa edildiği anlayışından hareket edilmektedir. Ayrıca ekonomik etkileşimlerin ve bütünleşik çıkar ağlarının siyasi krizlerin ötesine geçebilecek bir etkiye sahip olduğu kabul edilmektedir (Gültekin Punsmann, 2011). Ekonomik faydacılık olarak adlandırılan bu düşünce tarzı, fail, ilke veya teori tarafından sınırlandırılmamakta ve “kimin işine yarayacak?” sorusuna “eylemden etkilenen herkes” cevabını vermektedir. Bu bakış açısı doğrultusunda ekonomik faydacılığın toplumun her kesimine eşit davranan ve maksimum fayda sağlayan bir sosyal refah ilkesi olduğu ve sosyal gelişim teorisine atıfta bulunduğu anlaşılmaktadır (Zerbe ve Plotnick, 1988; Moore, 2003).

Devletler arası perspektiften bakıldığında ekonomik faydacılık, daha derin entegrasyonu destekleyen aktörlerin, ekonomik açıdan var olan engelleri ortadan kaldırarak, pragmatik eylemler ve somut sonuçlar elde etme arzusunu ifade etmektedir. Ayrıca aktörlerin siyasi ve ideolojik rekabet alanlarının birbirinden etkilenmesine sebep olan ekonomik ve demokratik mantığı önceliklediği belirtilmektedir. Dolayısıyla aktörlerin araç-sonuç ilişkisine odaklanan bu yaklaşım, toplam faydayı maksimize etmesinin yanı sıra ulusal finans ve kalkınma konularını ön plana çıkararak, diğer iç ve dış politika konularını ulusal finans ve kalkınma ile bütünleştiren bir siyasi düşünce akımını temsil etmektedir (Çarkoğlu, 2008).

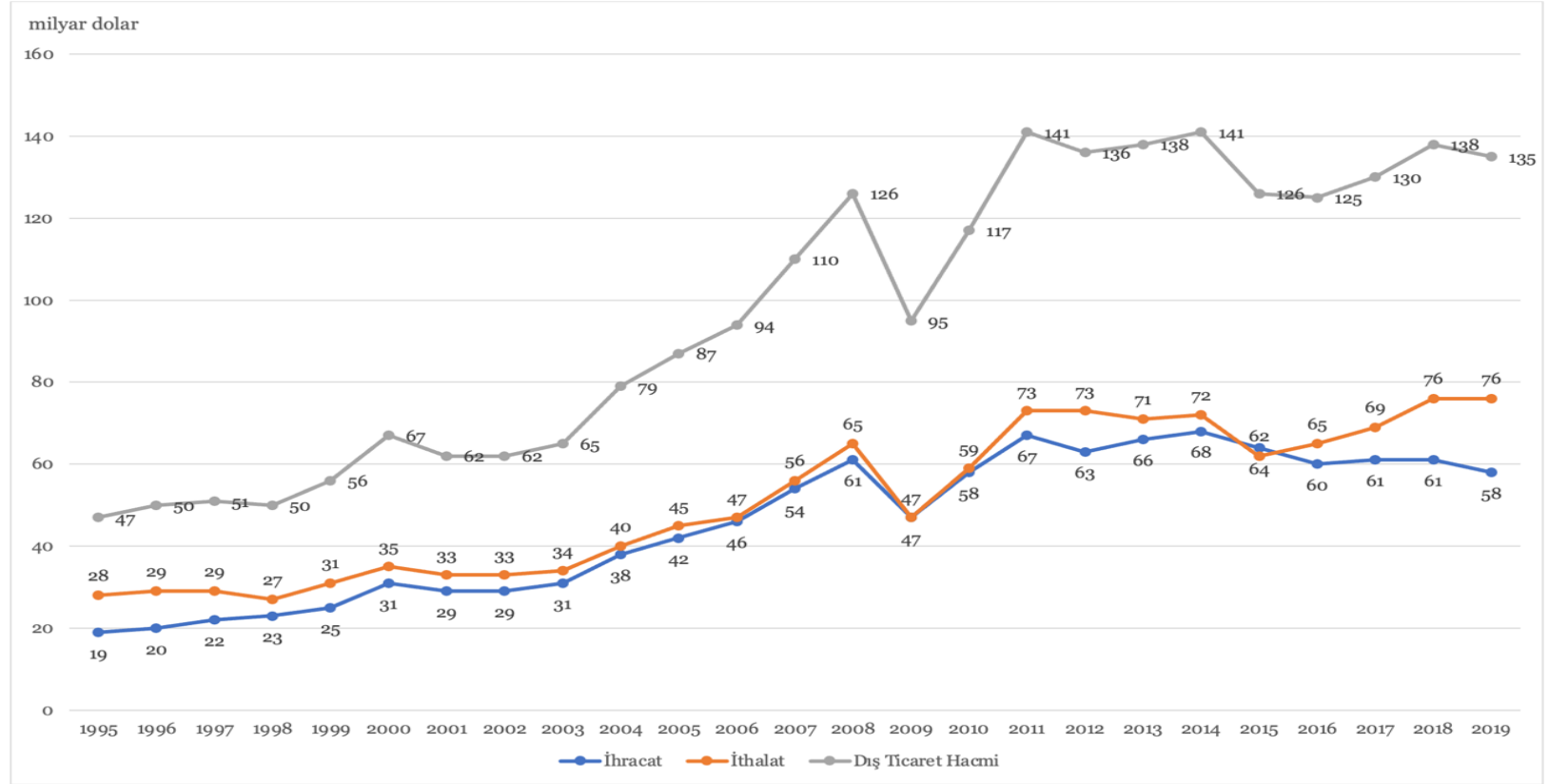
Ekonomik faydacılığa göre devletlerin uluslararası örgütlere üye olmak ve diplomatik misyon ağlarını genişletmek gibi dış politika alanında almış olduğu kararlar ekonomik gerekçelere dayandırılmaktadır. Bu yaklaşıma göre devletler, üçüncü tarafların lehine olacak siyasi, askeri ve ideolojik hamlelerden kaçınmayı ve yerleşik güçlerle, özellikle hegemonik güçlerle doğrudan karşı karşıya gelmemeyi tercih etmektedir (Austers, 2016). Biraz önce ifade edilenler doğrultusunda, Türkiye ile İsrail arasında 23 Şubat ve 23 Aralık 1996 tarihlerinde imzalanan Askeri Eğitim ve İşbirliği Anlaşması ve Serbest Ticaret Anlaşması ile, iktisadi açıdan değişim sinyalleri verilmiş ve siyasi buhranların ve ideolojik rekabetlerin iktisadi gelişmelere engel olmaması amaçlanmıştır. Karar alıcıların stratejik iş birliği mekanizmalarını kurmakla yetinmeyip, iktisadi ihtiyaçlarına ve reel politikalarına göre hareket ettiklerinin göstergesi olduğu düşünülen bu anlaşmalar, Türkiye’yi İsrail’in en önemli ticaret ortaklarından biri haline

gelmesine ve Ürdün ve Filistin pazarlarına girmesine destek olmuştur (Sarıaslan, 2019).

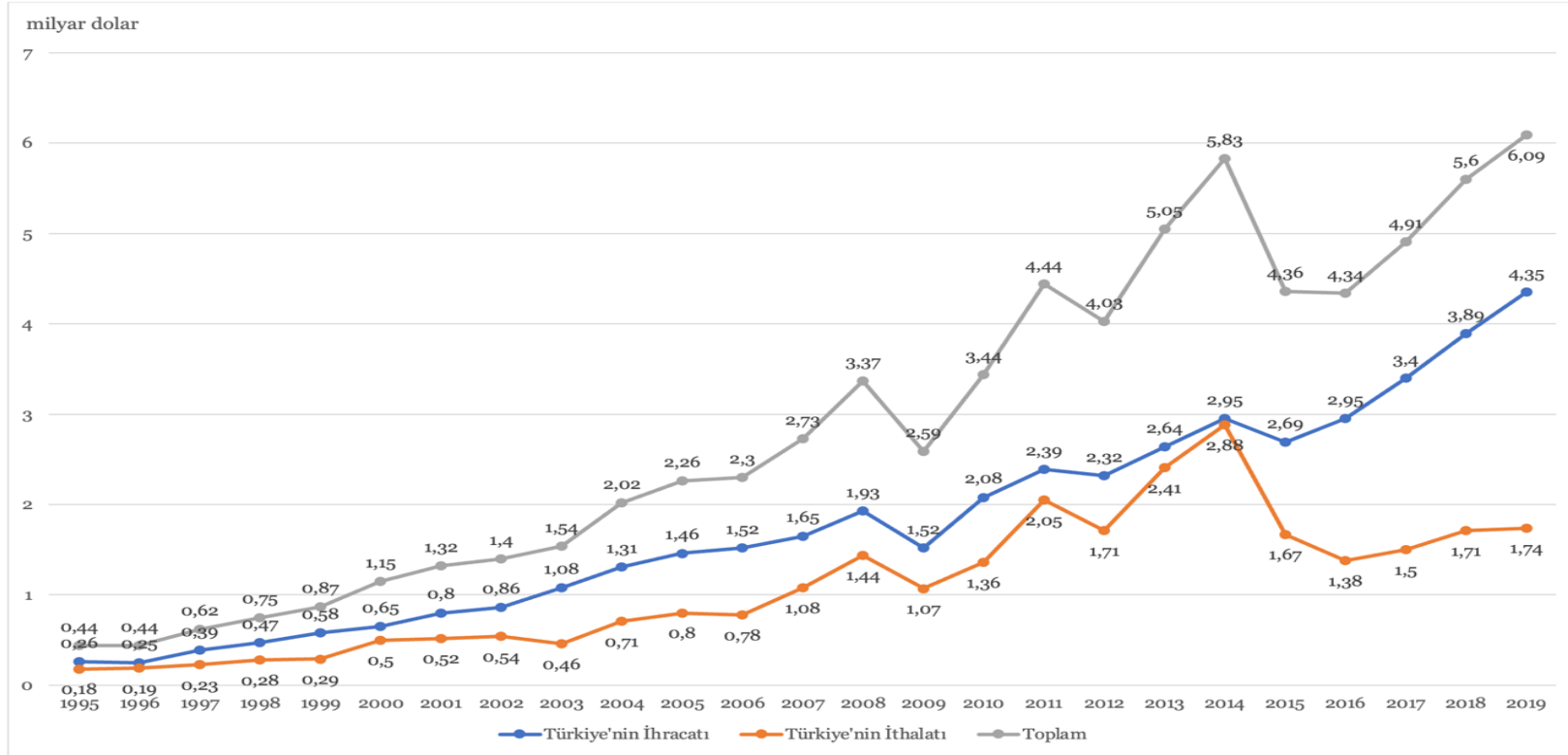

Grafik 1: 1995-2019 Yılları Arasında Türkiye'nin Dış Ticaret Verileri (Official Website of International Monetary Fund, 2022; Official Website of World Trade Organization, 2022.)

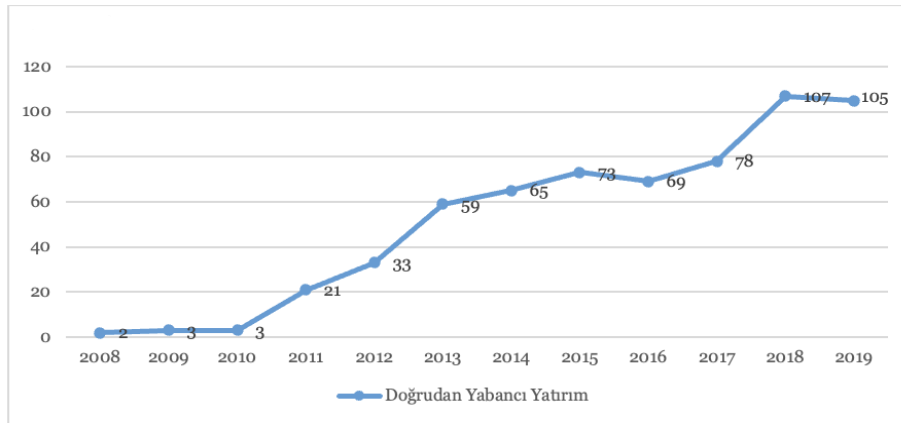

Grafik 2: 1995-2019 Yılları Arasında İsrail'in Dış Ticaret Verileri (Official Website of International Monetary Fund, 2022; Official Website of World Trade Organization, 2022).

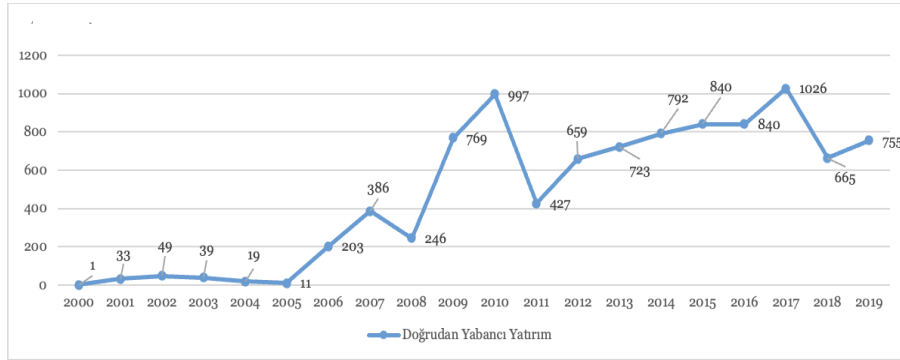
Grafik 3: 1995-2019 Yılları Arasında Türkiye ile İsrail Arasındaki Ticaret Hacmi (Official Website of International Monetary Fund, 2022; Official Website of World Trade Organization, 2022).

Türkiye ile İsrail'in dış ticaret rakamlarını ve birbirleriyle gerçekleştirdikleri ticaretin verilerini içeren grafikler incelendiğinde, anlaşmaların imzalanmasının ardından iktisadi olarak olumlu bir havanın yakalandığı anlaşılmıştır. Özellikle 1995 ile 1997 yılı karşılaştırıldığında, taraflar arasındaki dış ticaret hacminin yaklaşık olarak yüzde kırk oranında arttığı; 1995 ile 1999 yılı karşılaştırıldığında ise yaklaşık olarak yüzde iki yüz oranında arttığı; 2000-2016 yılları arasında da yaklaşık olarak yüzde dört yüz oranında artarak, 4 milyar doların üzerinde dış ticaret hacminin yakalandığı gözlemlenmiş ve böylece anlaşma öncesi ve sonrasındaki durumun ciddiyeti ortaya konulmuştur. Ayrıca grafiklerde, küresel ekonomik krizin yaşandığı 2008 yılı sonrasında ve krizin panoraması olduğu iddia edilen (Akçay, 2015) 2015 yılı haricinde, dış ticaret hacimlerinde sürekli bir artış yaşandığı görülmüştür. Örneğin, grafiklerden 2011 ile 2013 yıllarında taraflar arasındaki ticaretin 1 milyar dolardan fazla gelişme kaydettiğinin seçilmesi, biraz önce ifade edilen artışın varlığını gözler önüne sermektedir. Bu analizler ışığında, Türkiye ve İsrail arasındaki siyasi ilişkilerin ideolojik ve diğer meydan okumalar sonucunda zaman zaman aksamasına rağmen iktisadi münasebetlerin anlaşmalar sayesinde bu gerginlikten etkilenmesi önlenmiştir. Söz konusu anlaşmalar ile her iki ülkenin ticaret hacmi 1995-2019 döneminde yaklaşık 17 kat artış göstermiştir. Dolayısıyla devletlerin siyasi çıkarlarındaki geçici uyuşmazlıklara karşın, ekonomik faydacılık anlayışının öngördüğü gibi derinleşen ekonomik etkileşimi Türkiye ve İsrail arasındaki iktisadi bağları güçlendirmiştir.

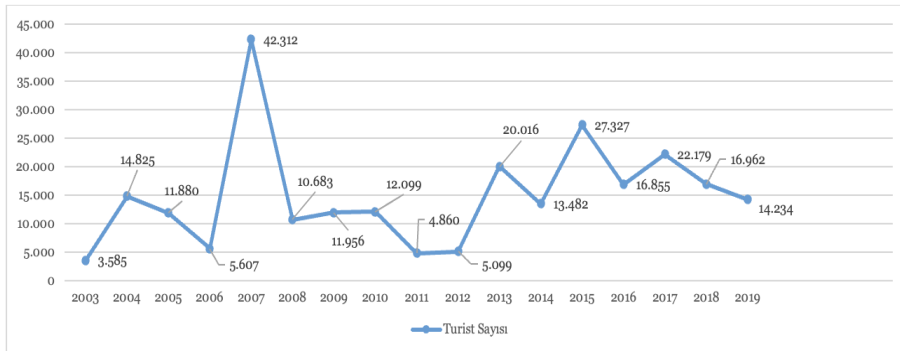
Tablo 1: Türkiye'den İsrail'e Yapılan Doğrudan Yabancı Yatırım (DYY) Miktarı (milyon dolar) (Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Resmi İnternet Sitesi, 2023).

Dış ticaret hacimlerine ek olarak, tarafların DYY miktarları incelendiğinde 2008-2019 yılları arasında Türkiye'den İsrail'e yapılan toplam DYY miktarının yıllar itibarıyla önemli ölçüde arttığı gözlemlenmiştir. Özellikle artış eğiliminin belirginleştiği son 3 yılda genişlemenin 100 milyon dolar civarında seyrettiği söylenebilir. Dolayısıyla söz konusu dönem aralığında belirgin bir atılımın yaşandığı ve DYY miktarının her yıl artış gösterdiği ortaya konulmuştur.

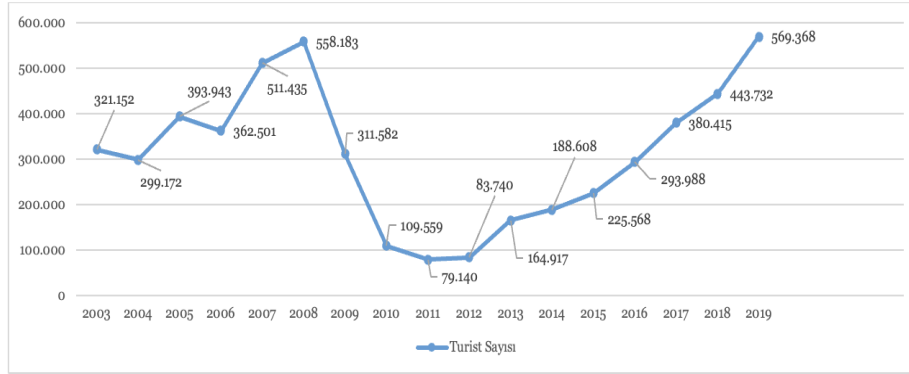

Tablo 2: İsrail'den Türkiye'ye Yapılan DYY Miktarı (milyon dolar) (Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Resmi İnternet Sitesi, 2023).

2000-2019 yılları arasında İsrail'den Türkiye'ye yapılan DYY miktarları incelendiğinde ise DYY'nin 2000'lerin başında düşük seyrettiği ancak 2001'den itibaren önemli ölçüde arttığı, 2006'da ise rekor kırarak 203 milyon dolara, 2007'de 386 milyon dolara çıktığı, sonraki yıllarda da 650 milyon doların üzerinde seyrettiği görülmüştür. Her iki tablodan elde edilen bulgular dahilinde, taraflar arasındaki ekonomik ilişkilerin özellikle 2000'li yıllardan itibaren belirgin bir atılım gösterdiği, ticari ve yatırımsal iş birliğinin geliştiği ve ekonomik faydacılığın devletler arası münasebetlerde daha belirleyici hale geldiği anlaşılmıştır.

Tablo 3: Türkiye'den İsrail'e Giden Türk Vatandaşlarının Sayısı (Türkiye Seyahat Acentaları Birliği Resmi İnternet Sitesi, 2023).

Tablo 4: İsrail'den Türkiye'ye Giden İsrail Vatandaşlarının Sayısı (Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, 2023).

İki ülke arasındaki turizm hareketliliği incelendiğinde, İsrail'den Türkiye'ye yönelik turist akışının genellikle yıllık bazda artış gösterdiği, buna karşın Türkiye'den İsrail'e yönelik turist akışının dalgalanmalar sergilediği gözlemlenmiştir. Bu durumun temel sebebi, iki ülke arasındaki siyasi ilişkilerin seyri olarak değerlendirilebilir. Örneğin, 2007 sonrasında Türkiye'den İsrail'e yönelik turist sayısındaki ani artış, iki ülke arasındaki diplomatik yakınlaşmanın bir sonucu olarak yorumlanabilirken; 2010'da yaşanan Mavi Marmara krizi sonrasındaki ani düşüş, taraflar arasındaki gerginliğin bir yansıması olarak görülebilir. Bu gözlemlerden hareketle, turizm akışlarının uzun vadede sistemik faktörlerden daha fazla etkilendiği, ancak siyasetin iki ülke arasındaki iktisadi ilişkiler üzerindeki etkisinin daha kısa vadeli olduğu sonucuna varılabilir.

Ekonomik Gelişmeler Üzerine Genel Değerlendirme

Grafik ve tablolar siyasi gelişmelerle bir arada ve daha detaylı incelendiğinde, özellikle Hamas lideri Şeyh Ahmed Yasin'in 2004 yılında öldürülmesi üzerine Türk politika yapımcılarının bunu bir terör saldırısı olarak değerlendirmesi ve 2006 yılında Filistin'de gerçekleşen genel seçim sonucunda iktidara gelen Hamas liderinin Türkiye'ye davet edilmesi dahi turizm ve DYY akışlarını olumsuz yönde etkilemediğini göstermiştir. Örneğin Tablo 3'e göre Hamas liderinin öldürülmesinden sonra yaşanan gelişmelere rağmen, 2004'te Türkiye'den İsrail'e giden turist sayısı 14.825 olarak önemli ölçüde artmıştır. Ayrıca Tablo 4'e göre DYY akışları da aynı dönemde istikrarlı bir şekilde artış göstermiştir. Grafikler incelendiğinde ise 2000-2008 yılları arasındaki tüm siyasi krizlere rağmen, Türkiye ve İsrail arasındaki ithalat ve ihracat miktarlarının her dönem sürekli artış eğilimi göstererek, ticaret hacminin 18 milyar doların

üzerinde gerçekleştiği görülmektedir. Ancak sadece 2003 ve 2006 yıllarında Türkiye'nin İsrail'den yaptığı ithalatta sırasıyla yüzde on yedilik ve yüzde üçlük bir düşüşün yaşandığı gözlemlenmiştir. Ardından, 2008 yılında tüm dünyayı etkisine alan ekonomik kriz taraflar arasındaki iktisadi münasebetleri olumsuz bir şekilde etkilemiş olmasına rağmen ne İsrail'in Gazze'ye yönelik başlattığı Dökme Kurşun Operasyonu ve Davos Zirvesi'nde yaşananlar ne de Alçak Koltuk Krizi ve Mavi Marmara baskını bile anlaşmaların iptalini ya da malların boykotunu kamuoyunun gündemine getirmemiştir.

Bu gelişmeler çerçevesinde, sonraki dönemlerde de iktisadi açılardan ciddi bir olumsuzluk yaşanmamış ve ticaret hacminde 2010'dan 2012'ye kadar artışın yaşandığı; 2013 yılında ise yaklaşık olarak yüzde onluk bir düşüşün kaydedildiği ancak taraflar arasındaki telefon diplomasisinin de etkisiyle bir önceki yılın düşüş miktarının iki katından daha fazla bir artışın deneyimlendiği; grafiklerde değerlendirmeye alınan ilk on beş yıldaki ticaret hacminin, 2010 ile 2015 yılları arasında yapılan ticaretle eş değerde olduğu gözlemlenmiştir. 2016 yılında ise Türkiye'nin İsrail'den yaptığı ithalatın önceki iki yıla göre düşük kalmasına rağmen ihracatının ilgili dönemin rekorunu kırdığı analiz edilmiştir. Taraflar arasındaki münasebetlerin geçici maslahatgüzarlar tarafından yürütüldüğü bir dönem aralığı olan 2016-2019 arasında ise hem Türkiye'nin hem de İsrail'in dış ticaret hacimlerindeki düşüslere rağmen birbirleriyle gerçekleştirdikleri ticaretin sürekli olarak değer kazandığı; hatta, 2019 yılında bir önceki yıla kıyasla yaklaşık olarak 500 milyon doların üzerinde bir genişlemeyle tüm zamanların rekorunu kırarak, 6 milyar doların üzerinde ticaret hacminin yakalandığı; Tablo 3 ve 4'e göre aynı dönemde turizm akışlarında da belirli dalgalanmalar olsa da genel olarak artış eğilimi korunduğu analiz edilmiştir. Grafik ve tablolardan elde edilen bilgiler ışığında, taraflar arasında yaşanan krizlerin iktisadi münasebetlere tamamen zarar vermediği ve krizlerin yaşanmadığı dönemler ve bazı istisnalar saklı kalmak kaydıyla her yıl bir önceki yıla kıyasla artış trendini sürdürdüğü anlaşılmıştır. Böylece taraflar arasında araç-sonuç ilişkisi çerçevesinde ulusal finans ve kalkınma konularını ön plana çıkaran ekonomik faydacılığın hâkim olduğu, siyasi ve ideolojik rekabet alanlarının ve iç ve dış politika konularının ekonomik ve demokratik aklın önüne geçemediği tetkik edilmiştir.

Sonuç

Bu çalışmada, 1995-2019 yıllarında Türkiye ve İsrail arasındaki ilişkiler ekonomik faydacılık kavramı çerçevesinde incelenmiştir. Nicel verilerle desteklenen analizler sonucunda,

taraflar arasındaki dış ticaret hacmi, DYY akışları ve turizm hareketliliğinin siyasi gerilimlere rağmen büyük ölçüde her yıl artış gösterdiği gözlemlenmiştir. Özellikle 2000’li yıllardan itibaren bu artışın hız kazandığı analiz edilmiştir. Buna mukabil, turizm verilerinde kısa dönemli dalgalanmalar izlense de genel eğilim olumlu yönde seyretmiştir. Bu bulgular, Mill’in devletlerin ekonomik çıkarlarını ön planda tutması gerektiğine ilişkin iddiasını destekler nitelikte olmuştur. Sonuç olarak, çalışma kapsamında incelenen dönemde iki ülke arasında derinleşen ekonomik bağların, siyasi gerilimleri aşma kapasitesine sahip olduğu anlaşılmıştır. Araştırmanın teorik alt yapısını oluşturan ekonomik faydacılık anlayışı da bu bulgularla örtüşmüştür. Dolayısıyla çalışma, ekonomik faydacılığın devletler arası ekonomik ilişkileri yönlendirmede etkili olduğu ve siyasi gerilimlere rağmen ekonomik iş birliğini derinleştiği tespitini ortaya koymuştur.

Kaynakça

- Aisha, N. ve Karabacak, S. (2020). Gazze, İsrail’in 2014’teki saldırısının üzerinden 6 yıl geçmesine rağmen yaralarını saramadı. Erişim: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/gazze-israilin-2014teki-saldirisinin-uzerinden-6-yil-gecmesine-ragmen-yaralarini-saramadi/1903669>.
- Akçay, Ü. (2015). Küresel Krizin 2015 manzarası ve Türkiye ekonomisi. Erişim: <https://tr.boell.org/tr/2015/03/24/kuresel-krizin-2015-manzarasi-ve-turkiye-ekonomisi>.
- Aksar, Y. (2012). Birleşmiş Milletler Palmer (Mavi Marmara) Raporu ve uluslararası hukuk. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 9(33), 23-40.
- Altunışık, M. B. (2009). Worldviews and Turkish foreign policy in the Middle East. *New York Perspectives on Türkiye*, 40, 171-194.
- Anadolu Ajansı. (2016a). Türkiye-İsrail anlaşması TBMM’de kabul edildi. Erişim: <https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/turkiye-israil-anlasmasi-tbmmde-kabul-edildi/631837>.
- Anadolu Ajansı. (2016b). “İyilik gemisi”nden 50 tırlık yardım daha Gazze’ye ulaştı. Erişim: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iyilik-gemisinden-50-tirlik-yardim-daha-gazze-ylasti/603784>.
- Austers, A. (2016). Latvia’s economic pragmatism–business above all else. D. Potjomkina vd. (Ed.), *The centenary of Latvia’s foreign affairs ideas and personalities*. Vilnius: Latvian Institute of International Affairs.

- BBC. (2013). Mavi Marmara: İsrail, Türkiye'den özür diledi. Erişim: https://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/03/130322_israil_turkiye_ozur.
- BBC. (2022). Türkiye-İsrail ilişkileri: "One minute" krizinden bugüne. Erişim: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-60679436>.
- Bishku, M. B. (2006). How has Türkiye viewed Israel? *Israel Affairs*, 12(1), 177-194.
- Cumhuriyet. (2010). İsrail'den Türkiye'ye "Kurtlar Vadisi" uyarısı. Erişim: http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/diger/112096/israil_den_Turkiye_ye_Kurtlar_Vadisi_uyarisi.html.
- Çarkoğlu, A. (2008). Ideology or economic pragmatism?: Profiling Turkish voters in 2007. *Turkish Studies*, 9(2), 317-344.
- Çelikkol, O. (2014). One minute'den Mavi Marmara'ya Türkiye-İsrail çatışması. İstanbul: Doğan Kitap.
- Çiçek, C. (2008). Arap Baharı sonrası İsrail dış politikası. İstanbul: Kriter Yayınları.
- Dalar, M. (2011). Gazze Sorunu: İsrail ablukası, uluslararası hukuk, Palmer Raporu ve Türkiye'nin yaklaşımı. ORSAM, Rapor No: 71.
- Drakopoulos, S. A. (2023). Value Judgements, Positivism and Utility Comparisons in Economics. *J Bus Ethics*.
- Eggleston, B. (2012). Utilitarianism. R. Chadwick (Ed.), *Encyclopedia of applied ethics*. Cambridge: Academic Press.
- Gruen, G. E. (1995). Dynamic progress in Turkish-Israeli. *Israel Affairs*, 1(4), 40-70.
- Gültekin Punsmann, B. (2011). Türkiye-İsrail: Ekonomi ve siyasetin ayrışmasına doğru. Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı Değerlendirme Notu.
- Hürriyet. (2009). Benim için Davos bitti. Erişim: <http://www.hurriyet.com.tr/dunya/benim-icin-davos-bitti-10886978>.
- İnat, K. ve Telci, İ. N. (2011). Türkiye'nin İran, İsrail/Filistin ve Suriye politikası 2010. B. Duran vd. (Ed.), *Türk dış politikası yıllığı 2010*. Ankara: SETA Yayınları.
- Katman, F. (2014). 2006 seçimleriyle Hamas'ın Filistin içinde değişen rolü. *Güvenlik Stratejileri*, 28, 127-156.
- Kaya, E. (2010). Türkiye-İsrail ilişkilerinde yeni dönem. *Bilge Strateji*, 2(2), 93-114.
- Kaya, Y. Ç., ve Aras, F. Ç. (2023). İsrail'in Kudüs politikasının Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararları ekseninde değerlendirilmesi, Beyşehir Selçuklu 1th International

- Conference on Humanity and Social Sciences, Konya, Türkiye, 27-29 Ekim 2023, 443-448.
- Kırbaşoğlu, F. (2019). Avrupa Birliği'nin yükselen güçlere yönelik politikası: Türkiye örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye.
- Kırbaşoğlu, F. ve Tüfekçi, Ö. (2020). Avrupa Birliği'nin yükselen güçler politikası: BRICS ve MIKTA ülkelerinin meydan okumaları. *Novus Orbis: Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 2(1), 39-70.
- Mearsheimer, J. J. ve Walt, S. M. (2017). *The Israel lobby and US foreign policy*. London: Penguin Books.
- Mill, J. S. (1906). *Utilitarianism*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Mill, J. S. (2004). *Principles of political economy: with some of their applications to social philosophy*. Indianapolis: Hackett Publishing.
- Moore, A. D. (2003). Intellectual property: theory, privilege, and pragmatism. *Canadian Journal of Law and Jurisprudence*, 16(2), 191-216.
- Official Website of International Monetary Fund. (2022). World Economic Outlook database. Retrieved from: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2017/02/weodata/index.aspx>.
- Official Website of Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs. (2022). Türkiye's political relations with the State of Palestine. Erişim: https://www.mfa.gov.tr/turkiye_s-political-relations-with-the-palestinian-national-authority.en.mfa.
- Official Website of World Trade Organization. (2022). World trade statistical review. Retrieved from: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2017_e/wts17_toc_e.htm.
- Oran, B. (1996). Türk dış politikası: temel ilkeleri ve Soğuk Savaş ertesindeki durumu üzerine notlar. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 51(1), 353-370.
- Özcan, G. (2010). Aynalar galerisi: Türkiye-İsrail ilişkilerinde yansımalar, yanılısamalar ve gerçekler. *Ortadoğu Analiz*, 2(18), 36-44.
- Sarıaslan, F. (2019). Türkiye-İsrail ilişkilerinde değişmeyen dinamik: ekonomi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 74(4), 1065-1102.
- Sırım, V. (2019). Türkiye-Orta Doğu ülkeleri arasındaki ilişkilerde Filistin meselesinin yeri. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 355-374.

- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi. (2022). Türkiye-İsrail siyasi ilişkileri. Erişim: <http://www.mfa.gov.tr/turkiye-israil-siyasi-iliskileri.tr.mfa>.
- Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi. (2023). Sınır giriş-çıkış istatistikleri. Erişim: <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-249709/yillik-bultenler.html>.
- Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Resmi İnternet Sitesi. (2023). Karşılaştırmalı ülke istatistikleri. Erişim: <https://evds2.tcmb.gov.tr/index.php?/evds/serieMarket>.
- Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı Resmi İnternet Sitesi. (2019). Ankara Forumu. Erişim: <https://www.tepav.org.tr/tr/calismalarimiz/s/239>.
- Türkiye Seyahat Acentaları Birliği Resmi İnternet Sitesi. (2023). Yurt dışına giden vatandaş sayıları ve gidilen ülkeler. Erişim: <https://www.tursab.org.tr/turkiye-turizm-istatistikleri/yurt-disina-giden-vatandas-sayilari-ve-gidilen-ulkeler>.
- Tüysüzöğlü, G. (2014). Milenyum sonrası Türkiye-İsrail ilişkilerinin değişen görünümü. Akademik Ortadoğu, 3(3), 139-160.
- Ulutaş, U. (2016). Diplomatik normalleşme-Türkiye-İsrail ilişkilerini neler bekliyor?. SETA, Analiz No: 167.
- Uzer, U. (2011). Türkiye İsrail ilişkilerinde bunalım. Ortadoğu Etütleri, 2(2), 137-168.
- Yeni Şafak. (2009). Erdoğan: Olmert beni sırtımdan hancerledi. Erişim: <https://www.yenisafak.com/dunya/erdogan-olmert-beni-sirtimdan-hancerledi-168984>.
- Zerbe, R. O. ve Plotnick, R. D. (1988). Rawlsian difference principles and economic utilitarianism. Social Justice Research, 2(3), 207-222.

Extended Abstract

The Palestine Problem arose when Arabs and Jews wanted to take control of the Palestinian territory. The Arab population, the majority in the Palestine territory before the establishment of Israel, lost its density due to land sales and the Arab-Israeli Wars. In addition, the British lost control of Palestine and left the territory. After Britain left the region, the state of Israel was established, and the First Arab-Israeli War began. After the First Arab-Israeli War, the Suez Crisis, the Six Days War and the Yom Kippur War occurred. Arab states were defeated in the wars. As a result of these wars, peace negotiations were started in 1978. The peace talks were followed by negotiations in 1991, 1993, 1995, 1998 and 2000. However, positive results were not

obtained from the negotiations. As a result of these developments, the first crisis between Türkiye and Israel was the invasion of Iraq. Then, when Hamas was invited to Türkiye after winning the elections in 2006, and the Golan Heights problem was about to be resolved under the mediation of Türkiye, Israel's operation in Gaza in 2008 created another crisis in relations. Especially the Davos Summit and the Low Chair Crisis after the operation, which challenged the relations between Türkiye and Israel. After the Low Chair Crisis, relations became even more strained when Israeli military forces attacked the Mavi Marmara ship carrying humanitarian aid from Türkiye to Gaza. In addition, Israel carried out Operation Protective Edge in 2014, also known as the 2014 Gaza War, and announced that it closed the Al-Aqsa Mosque to Muslims. In the face of this situation, relations between Türkiye and Israel were adversely affected.

Despite the negativities between Türkiye and Israel, there was no suspension of trade thanks to the nature of economic pragmatism. This situation reflects an inter-state perspective. This situation also reflects a view that emphasises national financial markets and puts domestic and foreign policy issues in the background. Thus, the trade agreements signed between Türkiye and Israel made these states partners. The trade between Türkiye and Israel is explained through graphs. When the graphs are examined, it is understood that the trade between Türkiye and Israel is constantly developing. It has been observed that the volume of foreign trade showed a continuous upward trend between 2000 and 2019. Therefore, the political relations between Türkiye and Israel, which took a negative turn due to the Palestine Problem, could not prevent trade thanks to the nature of economic pragmatism. From this point of view, it has been determined that economic pragmatism limits the fields of domestic and foreign policy and ideological and political competition. In addition, it has been understood that economic pragmatism prioritises democratic and economic reforms.

¹ Gazze'ye yardım filosu sekiz gemiden meydana gelmiştir. Filoya otuz altı ülkeden yedi yüzden fazla gönüllü katılım göstermiş ve on bin tonun üzerinde insani yardım malzemesi taşınmıştır.

² Taraflar arasında tazminata ilişkin kanun tasarısı, 28 Haziran 2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nda ve İsrail Güvenlik Kabinesi'nde kabul edilmiştir. Anlaşma kapsamında İsrail devletinin Mavi Marmara saldırısında yakınlarını kaybeden ailelere tazminat olarak defaten 20 milyon dolar ödeme yapacağı kararlaştırılmıştır (Ulutaş, 2016; Anadolu Ajansı, 2016a).

³ Taraflar arasında varılan mutabakat sonrasında ilk olarak Mersin Limanı'ndan Aşdod Limanı'na doğru hareket eden Lady Leyla isimli insani

---

yardım gemisi aracılığıyla iki bin tonluk yardım malzemesi Gazze'ye ulaştırılmıştır (Anadolu Ajansı, 2016b).

NOVUS ORBIS

Journal of *Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler*
Politics and International Relations *Dergisi*
Volume 6 *Cilt 6*
Number 1 *Sayı 1*
2024

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

**THE IMPACT OF CLIMATE AND
GEOPOLITICAL CHANGES ON RUSSIA'S
ENERGY POLICIES IN THE ARCTIC REGION**

Ferdi GÜÇYETMEZ*
Sina KISACIK**

Makalenin Geliş Tarihi // Received: 04.05.2024
Düzeltilme Tarihi // Revised: 14.06.2024
Yayına Kabul Tarihi // Accepted: 23.06.2024

Abstract

After the Industrial Revolution, the energy resources under the polar ice sheets became even more important for becoming a global power. Providing the security of this energy, as well as its utilisation, is a very challenging process for countries. However, a new challenge has recently been added to these challenges: The Climate Crisis. In the new global system, new Arctic-centred policies must cover three important issues: Climate, security and energy.

Russia has the longest border in the Arctic Circle. Russia's challenge in the Arctic is not only to extract energy but also to protect it and deliver it safely to ports. Therefore, Russia needs to formulate security policies without ignoring geopolitics and climate, which are of vital importance for its national borders. In this study, Russia's new energy security will be analysed by

* Corresponding Author, Independent Researcher, Switzerland, Political Science and International Relations, ORCID: 0000-0003-1204-2606, ferdigucyetmez26@gmail.com

** Assist. Prof. Dr., Cyprus Science University, Department of Political Science and Public Administration, Nicosia, TRNC, ORCID: 0000-0002-3603-6510, sinakisacik@csu.edu.tr

considering the effects of climate and geopolitics changes on the Arctic region. The focus will be on valuable minerals and energy transportation from the Arctic region. The research question is: How is Russia adapting its energy security policies in the Arctic region in response to the dual challenges of climate change and geopolitical security, focusing on the extraction and transportation of precious minerals and energy resources?

Keywords: Arctic Circle, Climate Change, Energy Policies, Russia, Arctic Geopolitics

İklim ve Jeopolitik Değişikliklerin Rusya'nın Arktik Bölgesindeki Enerji Politikalarına Etkisi

Öz

Sanayi devrimi sonrasında kutup buzullarının altındaki enerji kaynakları, küresel güç olmak için daha da önemli hale geldi. Açığa çıkartılan enerjinin kullanımı kadar bu enerjinin güvenliğini sağlamak da ülkeler açısından oldukça zorlu bir süreç. Ancak son dönemde bu zorluklara bir yenisi daha eklendi: İklim Değişikliği. Yeni küresel sistemde Arktik merkezli inşa edilen yeni politikalar üç önemli durumu da kapsamak zorunda: İklim, güvenlik ve enerji.

Rusya, Kuzey Kutup Dairesi'ndeki en uzun sınıra sahip ülke. Rusya'nın Arktik bölgesindeki mücadelesi sadece enerji elde etmek değil, aynı zamanda bu enerjiyi korumak ve limanlara güvenli bir şekilde ulaştırmaktır. Bu nedenle Rusya'nın, ulusal sınırları için hayati önem taşıyan iklim ve jeopolitik değişiklikleri göz ardı etmeden güvenlik politikaları oluşturması gerekmektedir. Bu çalışmada, Rusya'nın enerji güvenliği, iklim ve jeopolitik değişikliklerin Arktik bölgesi üzerindeki etkileri göz önünde bulundurularak analiz edilecektir. Odak noktası Arktik bölgeden değerli madenler ve enerji taşımacılığı olacak. Araştırma sorusu ise, Rusya, iklim değişikliği ve jeopolitik güvenlik gibi ikili zorluklara yanıt olarak, değerli minerallerin ve enerji kaynaklarının çıkarılması ve taşınmasına odaklanarak Arktik bölgesindeki enerji güvenliği politikalarını nasıl uyarlıyor? Çerçevesinde olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kuzey Kutup Dairesi, İklim Değişikliği, Enerji Politikaları, Rusya, Arktik Jeopolitiği

Introduction

As the country with the longest coastline in the Arctic region, Russia thinks of energy and security policies in parallel. Russia is also aware of the need to plan its energy security policies, both theoretically and in practice, with the climate crisis in mind. In addition, we must be aware that Arctic glaciers are important not only for energy but also for the new routes that are emerging in this region. In other words, not only are energy reserves waiting to be discovered in the Arctic region, but new routes to transport energy have also emerged. Based on this idea, we need to think not only about the energy of the Arctic but also about new trade routes.

The main research question addressed in this study is how the relationship between energy security and climate crisis is and should be. This question should be answered by considering Russia's alliances with other Arctic countries and in the Arctic region. The progress will be centred on China, Russia's strongest alliance in the region. National-level policies between energy security and climate change have a significant impact on the international arena. Especially after the war between Russia and Ukraine, Russia has been alone in the Arctic region. NATO's expansion. What is meant by isolation here is that seven Arctic Council members are NATO members after Russia's attack on Ukraine. As a member of the Arctic Council, Russia is the only state in the region that is not a member of NATO.

When we think sequentially, the study will progress as follows: first, we will talk about the geostrategic value of the Arctic region and emphasise its geopolitical importance. Secondly, we will analyse the relationship between climate change and energy security. Third, we will analyse energy security data in the contemporary world and review Russia's energy security policies in general. Fourth, we will analyse Russia's energy policies with a special focus on the Arctic and explore Russia's energy potential in the region. Fifth, we will examine Russia's relations with China as an alternative partner in the Arctic region. In this section, we will analyse Russia's relationship with other Arctic countries as an alternative to NATO expansion.

The Geopolitical and Geostrategic Worth of the Arctic

Russia's Arctic region holds not only geographical significance but also carries substantial geopolitical importance. The Arctic Region of Russia includes about 5 million square kilometres and

extends along the coastal areas of the Barents Sea, Kara Sea, Laptev Sea, East Siberian Sea and Chukchi Sea to the Bering Strait (Paul and Swistek, 2022). The 24,140-kilometer Arctic coastline, stretching from the Barents Sea at the Norwegian border to the Bering Sea and the Sea of Okhotsk in the east, signifies a strategically vital geography. This region has a profound impact on Russia's geopolitical strategies. Russia's Arctic coastlines are rich in elements such as energy resources, maritime routes, and access to strategic points. This richness enhances the geopolitical importance of the region, directly influencing Russia's national security, economic interests, and military strategies. Energy reserves play a critical role in sustaining Russia's economy and ensuring energy independence. The three major river systems in the Arctic region – the Yenisei, Lena, and Kolyma rivers – create strategic waterways, facilitating transportation to Russia's inland regions. These rivers play a vital role in international trade and transportation, especially during the summer months when ice melts. This further adds to the geopolitical significance of the region. Moreover, the extreme climatic conditions in the Arctic can both complicate access to strategic points and impact the military defence and security of these areas. Strengthening Russia's military presence in these regions can be viewed as a significant strategic step in maintaining geopolitical balance (Gamjashvili, 2022).

Figure 1: Russian Federation Arctic Military Installations (Perconcordiam, 2021).

With the Second World War, the Arctic region's geostrategic standing observed the USA and the Soviets' power fight. The USA has formed military installations in Greenland

and Iceland and constituted systems within the radar zone. Even though the Soviets and the USA vigorously went into a power scuffle throughout the Cold War period, Soviet Russia's supremacy within the area declined because of the economic disorder in the 1980s (Güçyetmez, 2021, pp. 153-177). These catastrophes, which expanded more, directed the Soviet leader Gorbachev to follow a more non-violent concession strategy to finish the bloc within the region and the global pitch. As of 1987, Gorbachev stated that the area might well convert into an amity region with his demand for a non-violent resolution to the region's difficulties in the context of multidimensional collaboration. By the close of the Cold War, the two nations' competence stage within the Arctic region persisted nominal and scientific studies were mostly taking place. Within the 21st century, the glaciers melting thanks to the outcome of universal heating as well as considerable hydrocarbon deposits that arose from exploring have augmented attention in terms of the area again. There are numerous explanations for this augmented concentration. Initially, the Arctic holds geostrategic standing that permits us to possess control of the whole northern hemisphere of the world. Secondly, the region stays abundant in terms of hydrocarbon and biological reserves. 90% of Russia's gas production and 60% of its oil production takes place in the Arctic. Specifically, 90 billion barrels of oil, as well as 47 trillion cubic meters (tcm) of gas deposits, remain positioned within the Arctic Ocean. Several scientific investigations demonstrate that the Arctic region's glaciers will dissolve pointedly and probably vanish as early as the year 2050. Estimations show that a 12% to 40% lessening in glaciers happens throughout the summer. Within this context comes the meaning that the Arctic Sea passes, which can transform the Arctic Sea into a vital international commercial way and will be opening for certain periods of the year in early 2050. The start of international difficulties stands owing to the existence of the principal deposits within the Russian Federation Arctic (Arctic Review, 2024).

The extent of the entire Arctic coastline stands at 38700 km. Russian Federation section involves 22600 km. As stated by Gusher, the scope of the zones that each Arctic state can be enlisted as Russia – 5,842 million square kilometres, Canada - 1,430 million square kilometres, Norway - 0,746 million square kilometres, Denmark - 0,372 million square kilometres, and the USA – 0,126 million square kilometres. The standing of this area in terms of humankind stands set forth as follows (Kılıçbeyli et al., 2021: 218):

- The Arctic covers enormous energy deposits which, as stated by specialists, stand the imminent of entire manhood;
- The Arctic stands abundant in akin and sporadic earth metals, minerals, and ores, as well as other rare resources of tactical standing;
- Likewise, within the context of this region, it remains massive biological reserves of universal standing;
- The Northern Sea Route (NSR), accompanied by the North-West Passage (NWP), remains a significant transportation route. The attention of numerous states in terms of the management and expansion of cross-polar voyages stands rising;
- This area impacts the neighbouring atmosphere as well as climate change.

The Relationship Between Climate Change and Energy Security

Since the beginning of the Industrial Revolution, the investments of developing countries have become globalised. The increasing use of fossil fuels with the Industrial Revolution has made the problem of global climate change evident. This problem seriously affects all developed and developing countries. Therefore, this problem, which requires a global solution, affects everyone regardless of the level of development between countries. In this context, international cooperation and strong policy measures are required for sustainable development and mitigation of environmental problems. The transition to renewable energy can break this chain cycle, ensure environmental sustainability, and provide an effective solution to the global climate change problem (Baysal and Karakaş, p. 33).

The Arctic region is particularly highly interactive with global warming, which is one of the biggest environmental problems threatening the world. Problems such as the melting of glaciers in the Arctic, rising sea levels and changes in ecosystems make climate change in the region more evident. For the Arctic region to support a sustainable economy and reduce environmental impacts in the long term, the use of renewable energy sources will play a critical role. This requires a unique strategy to preserve the region's ecological balance and combat climate change. The shaping of energy policies in the Arctic region should be planned not only to consider the ecosystem and climatic conditions specific to the region but also

to be in line with global climate change efforts. The transition to renewable energy sources and sustainable development strategies represents important steps in protecting environmental sensitivity in the Arctic region (Garbis et al., 2023, p.176).

Energy security stands as a “changeable” conceptualisation, given that there stands an inclination in the literature to examine that term from various perspectives in economics and politics or to alter its context through the concentration on the slight viewpoint of security of supply or over the wide-ranging standpoint for encompassing ecology, cheap markets as well as productivity. Even though the International Energy Agency (n.d.) describes the security of energy as “the never-ending obtainability of energy reserves in an inexpensive charge”, Brussels assumes a different encircling viewpoint regarding the description of the concept of energy security as “Guaranteeing, for the comfort of its people and the appropriate running of the economic system, the continual physical accessibility of energy goods within the market, at a charge which stands reasonably priced to whole end-users, though showing respect to ecological considerations as well as observing to workable progress” (Sarkhanov and Muradzada, 2023, pp. 69-70).

Consequently, energy has been converted into practically as vital as the other non-military characteristics of power to guarantee security. Consequently, energy security stays evaluated as a matter of supremacy notice that develops into an inquiry into national strategy. Particularly when it is considered in terms of the supply security aspect, getting into or possessing energy sources has turned out to be deliberately central within the milieu of existing situations for worldwide market/politics and states; for example, Russia has set forth plans adjacent to the theoretical entitlement that energy remains “critically significant” to stand studied as “a topic of universal political economy” by itself (Yılmaz and Sever-Mehmetoğlu, 2016, pp. 106-107).

Energy stands as a business with a strategic economic reputation within most countries, as it enables industries and households to work. Reaching energy and heat remain correspondingly a determining factor of the improvement of civilisation. Due to this factor, the operative and effective design of long-standing energy strategies remains among the most significant commercial primaries. Within twenty years, energy topics have stayed extensively debated in the literature and commercial science because of two significant complications, which stand: the lessening of unrenowable sources and also the

necessity to decrease CO₂ discharges over linking with the macroclimate emergency, with the latter existing predominantly projecting within Europe forcing for the abolition of unrenovable energy resources and a carbonless economic system (Jonek, 2022, p. 302).

Russian Energy Security Policies in the 21st Century

Russia remains amongst the world's foremost states in the scheme of the world's flow of energy resources. Russia is aggressively involved in trading these resources and participates in global collaboration within this area. Russia's location is particularly central to the world energy market. Within the past few terms, Russia has possessed top places in terms of oil production and realised 12 % of the oil trade over the world. More than 4/5 of Russian Federation oil stands sold to European countries, and the Kremlin's stake in Europe accounts for nearly 30 %. Russian oil outputs stand similarly to those exclusively sold to the European states. Russia stands as the world's principal state in terms of deposits (23% of the deposits within the world) and the yearly generation of gas. Moscow realises 25 % of the world gas trade, leading not only within Europe but also in the Commonwealth of Independent States (CIS)' domestic natural gas markets (Ministry of Energy of the Russian Federation, 2010, p. 23).

Russia ranks second in coal deposits within the world context (19 % of the reserves on earth), fifth in yearly generation (5% of the world generation), and constitutes roughly 12 % of the world's thermal coal commerce. Russian nuclear electric energy industry characterises 5 % of the world nuclear energy market, 15 % of the world nuclear reactors market, 45 % of the world uranium enrichment market, and 15 % of the world market of spent fuel conversion. Russia realises 8 % of the world's generation of natural uranium (Ministry of Energy of the Russian Federation, 2010, p. 21).

Moreover, according to Statista Research Department Publication on July 27, 2023, regarding the Russian oil deposits between 2000-2020, the overall size of verified oil deposits within Russia has declined from 112.1 billion barrels by the beginning of the 21st century to 107.8 billion barrels as of the beginning of the second decade of the 2000s. Within this milieu, the Kremlin's portion in terms of international oil deposits has increased by 6% (Statista, 2023a).

As stated by Statista Research Department on July 26, 2023, concerning Russian gas deposits between 2000-2020, as

of 2020, Russia would possess resources of more than 37 trillion cubic meters (tcm) of natural gas. Russia has been the state holding the greatest verified gas deposits in that term, constituting almost the largest 1/5 of the mentioned energy resource's entire volume in the world (Statista, 2023b).

Russia has verified deposits equal to 767.3 times its annual utilisation. This means that it has approximately 767 years of coal reserves (at existing usage levels and also not including unconfirmed deposits) (Worldometer, 2016). Rosatom ranks second in the position for established nuclear capacity as well as the number of operative nuclear units. In total, 38 nuclear units stand operational within Russia at 11 nuclear power sites (counting the moving nuclear power plant centred within Pevek). The entire volume of Russian NPPs accounts for 30,576 GWe. Nuclear plants produce more than 19% of Russian electricity power (Rosatom, 2023).

It should be mentioned that energy sales stand as a trade activity pursued by exporting natural resources possessed by states to contribute to the local economic system. As stated by the Eurostat statistics, one can observe that Europe, specifically reliant on energy coming from abroad, stays in need of 36 % of its energy imports from Moscow (gas, coal and oil), Europe, Moscow's biggest market in terms of gas, makes Moscow powerful. When we come to Russia, which supplies more than 50 % of budgetary incomes originating from net energy sales, it must discover brand-new markets. However, its central objective is preserving its current markets and augmenting its sales income. Thanks to this mutual dependence, Moscow wishes to re-constitute the image that it lost after the disintegration of the Soviet Union in terms of diplomacy and politics. The pipelines that benefited from the sale of energy resources via several states have enabled Moscow to enlarge its political impact zone; nonetheless, occasionally, one can observe that the contrary happens. Almost 90 % of hydrocarbons exported by Russia towards Europe go over Ukrainian territory, which has transformed Ukraine into a transit state. Thanks to Kyiv's strategies towards Moscow, the Kremlin has not stopped its involvement and response, ending up with the energy stream towards Ukraine halted in times of Ukrainian crises in the past years, and thanks to this issue, energy importations of Europe have been risked (Al and Kaya, 2022, pp. 90-96).

Due to Europe's turning its face to the Caspian Basin and the Middle East to reduce its dependence on Russian hydrocarbons after the crises experienced by Russia and Ukraine in 2006, 2009, 2014 and 2022, this movement has

been seen by Russia. To preserve the energy stream of its gas to Europe, Russia has been able to activate the Nord Stream I and Turk Stream projects and has been obliged to suspend the Nord Stream II Project after the 2022 Ukrainian War. Moreover, Moscow, which has preferred to direct itself towards the Asian energy market to lessen its mutual dependence with Europe, stands similarly achieving to sign brand-new energy deals with such states, principally China, Japan, and North and South Korea and also stays, therefore differentiating its sales market. Moscow's economic interest-centered relationships with Beijing, named as its universal and regional competitor, represent very important factors. Moscow, reliant on the energy demand coming from Europe from its economic view, continues to endeavour to maintain this mutual dependence with Chinese and Far Eastern markets. Therefore, Moscow intends to empower itself to pursue more effective talks regarding energy sale charges with Europe. The hydrocarbon lines that are being constructed in terms of energy transfer towards China will correspondingly permit Moscow's energy net to access the East Asia region (Al and Kaya, 2022, pp. 96-98).

The energy sector remains to be affected by Russia's attack on Ukraine, which in February 2022 glimmered the first real worldwide energy catastrophe. Two years later, energy charges have retracted from very high levels; nevertheless, tendencies fluctuate extensively amongst areas. In numerous parts of the world, charges stand still– restraining economic development, damaging the funds of households and businesses, and thwarting initiatives to progress into electricity. Energy markets, challenged with a remarkably high level of geopolitical vagueness, keep on control. Subsequently, it occupied Ukraine in 2022; Russia has halted 80 billion cubic meters (bcm) of pipeline gas volumes to Europe, plummeting the area into an energy disaster. While the European Union dedicated to abandoning Russian fossil fuel importations "immediately possible," it confronted an instant energy shortfall it wanted to fill. Because of a stoppage in gas transfers from Russia's Gazprom even before the war, along with remarkably weak hydropower and nuclear production, the EU eventually would have to make up 160 bcm of "missing gas" within 2022. As stated by IEA analysis, different sources of supply – most particularly liquefied natural gas (LNG) from the United States – could meet more than 40% of this shortage. However, the chief regulations have been in demand. Gas usage within the industry has fallen by virtually 25%, whereas a mild winter would decrease usage by 10 per cent. Original renewable energy capacity and productivity enhancements together have lessened

gas need by 10 per cent. Burning more coal has been able to fill not more than 4% of the breach. Natural gas originating from Russia would be able to meet under a quarter of the European Union's whole gas need within 2022. By 2023, the portion has lessened to nearly ten per cent, as pipeline transfers from Russia have decreased an additional 38 cm, and the United States has strengthened its place as the EU's chief LNG provider (International Energy Agency, n.d.). In the current circumstances, nearly 74 per cent of the Russian oil output has been directed to exportation. Moreover, more than 80 per cent of Russian oil exports are to Western, Central and Eastern European countries.

The Geopolitical and Economic Dynamics of Russia's Energy Sector: Balancing Trade, Alliances, and the Climate Crisis

The strategic goal of local energy strategy stands to arrange a steady and self-changeable scheme safeguarding local energy security centred on adjusted territorial construction of energy generation as well as usage. Executing local energy strategy in a state, namely, Russia (holding diverse climatical and socio-economic circumstances), ought to be centred on a combination of local features accompanied by deliberate nationwide goals for long-standing progress of the economic system as well as the energy area. One of the subsequent objectives must be grasped for attaining the deliberate objective of national energy strategy: execution of foremost local calculated efforts of Moscow and energy commerce (energy advancement of the Eastern Siberia, Far East, Yamal Peninsula and the Arctic) (Ministry of Energy of the Russian Federation, 2010, p. 44).

The strategic goal in terms of external energy policy stands as the supreme effective benefit from the Russian energy capacity for full-size incorporation into the universal energy affairs, improvement of sites thereupon and acquisition of the maximum probable income towards the countrywide economic system. Moscow stays keen on providing an additional upsurge in generation productivity as well as the sale of whole chief energy deposits and goods of giving out therefrom, along with know-how regarding which Russian energy and industrial businesses possess viable rewards. Constant dealings with traditional customers of Russian energy resources and determining correspondingly unchanging affairs over innovative energy markets stand the utmost imperative trajectories of the state's energy strategy within the realm of international energy security, providing nationwide benefits for

the state. To achieve the strategic goal of the external energy strategy, the subsequent objectives must stand implemented: establishment of competent worldwide collaboration in the enactment of dangerous and sophisticated projects within Russia (counting shelf Arctic projects). The most imperative strategic initiatives embrace the following:

- progress of hydrocarbon facilities within the country's eastern districts;
- progress of oil and natural gas capacity of the continental shelf of the Arctic seas and northern terrains in the country;
- progress and three-dimensional divergence of energy setup;
- advancement of non-fuel energy;
- advancement of energy saving.

Progress of oil and gas complex, Expansion of oil and gas capacities of the continental shelf of the Arctic seas and northern lands of Russia stays projected for holding alleviating part within the dynamics of hydrocarbon generation, reimbursing probable reduction in terms of the generation stage within the context of traditional hydrocarbon generating areas located at the Western Siberia up to 2015–2030. Formation of trade hubs of gas generation over the Yamal Peninsula and continental shelf of the Barents, Pechora and Kara seas are going to delight the potential need for the economic system in terms of gas, make available state's energy security as well as maintainable progress of the petroleum and energy infrastructure over a long-standing foundation within the milieu of circumstances in increasing need of the economic system for energy reserves. All-inclusive progress of the specified lands and building of suitable sea and pipe transfer setup will endorse the advancement of businesses tangled in amplification of contemporary engineering accommodations, the know-how of search, survey, generation, and transference of hydrocarbons over the continental shelf of RF, accompanied by progress of the Arctic Sea Way (Ministry of Energy of the Russian Federation, 2010: 44, 56-57, 61).

Russia remains active when compared with the past within the Arctic Region. The state possesses a noteworthy populace located within the far-off North. 30% of its GDP originates from that area. Moreover, due to the melting of sea ice, an original transportation direction stands opening over Russia, which is named the Arctic Sea Way; once it grows sturdy, it will be able to lessen the total time occurring for a freight ship to transport between Western Europe and Asia within two-week time, in comparison with benefiting from the

Suez Canal. "Fundamentals of the State Policy of the Russian Federation in the Arctic for the period up to 2020 and beyond" has set forth advancing innovative instruments to pursue the country's strategy within the milieu of the Arctic-" via targeted and harmonised actions of involved centralised executive groups, public authorities of the subjects of RF, resident self-governance organs, trade and non-trade establishments ensuring their authorities as well as parts of motion over the philosophies of communal-personal relationships within the polar cooperation, besides within the basis of collaboration of Russia with overseas nations and transnational establishments and as well as this paper has identified the instruments of combined supervision (Arctics Knowledge Hub, 2009; Yilmaz and Limon, 2022, pp. 858-860).

Within this milieu, before detailing the Fundamental Priorities of Russian Federation (RF) State Policy in terms of Arctic to 2035, approved as of 2020, it is useful to provide the Central Primacies of RF State Policy regarding Arctic towards 2020 approved in 2008, to better understand the evolution of Moscow's approaches on this issue. Within the 2008 document, the fundamental primacies of RF toward the Arctic Region have been put forward for taking advantage of the Russian Arctic as a strategic source centre to offer solutions to the difficulties of societal as well as economic progress of the state, to maintain the Arctic as a district of concord as well as collaboration, to defend the sui generis environmental systems within Polar accompanied by benefiting from the Polar Sea Way as a local conveyance way in terms of Russia within the Arctic (Klimenko, 2020; Yilmaz and Limon, 2022, pp. 861-862).

Within this document, chief nationwide primacies of RF within Polar have been specified (Davis and West, 2020, pp. 3-4);

- safeguarding the control and national veracity of the RF;
- conserving the Arctic as a land of amity, solidity, and reciprocally useful collaboration;
- snowballing the eminence of life as well as the comfort of the inhabitants of Russia's Polar region;
- advancing the Polar district of RF as a deliberate resource centre, as well as its workable practice to quicken the economic progress of RF;
- advancing the Polar Maritime Way as RF's practicable countrywide conveyance channel in terms of the world marketplace;
- defending the atmosphere within the Polar, conserving the instinctive areas, and maintaining

the traditional mode of life of the home-grown general public existing within the Arctic area of RF.

In parallel with this document, Russia also targets the formation of settings for the operation of key economic initiatives within the Arctic district of RF; the instigation of execution of the initiatives concentrated on constructing a unified set-up laterally the Polar Maritime Way, the constitution of an arrangement of hydro-atmospheric, hydrographical and navigation funding for the passageway of its waters, and the upgrading of the icebreaker armada. Also, in this document, for the Russian strategic thinking, a prime risk to nationwide safety within the Arctic in terms of this research paper's subject stands the deliberate stride of geographical search of potential inorganic source grounds of the Polar region of RF. By taking into consideration these issues, the purposes of the Russian official strategy in the Polar remain;

- to quicken the economic progress of the lands of the Arctic region of RF and also upsurge their input to the commercial progress of Russia;
- to defend nationwide primacies of RF within the Arctic, predominantly in terms of the economic domain.

The key purposes for the economic progress of the Arctic region of RF have been defined in this document as,

- growing involvement of individual stockholders within the context of the execution of venture initiatives over Polar shelf while upholding official regulation above the acting course, as well as advancing the organisation of inorganic deposit centres logistically linked to the Polar Maritime Way;
- expanding geographical search initiatives sponsored by communal and individual ventures within the progress of hydrocarbons as well as hard mineral deposits; encouraging the progress of rigid for improving energy deposits; snowballing hydrocarbon mining portions, progressing oil decontaminating, as well as generating liquefied gas and gas-biochemical outputs, progress of energy supply grid; renewal of home-grown power services; increasing the practice of non-fossil energy deposits, liquefied natural gas, and home-grown petroleum deposits, guaranteeing the workable practice of natural resources, counting in traditional areas as well as spaces of economic actions of native subgroups vigorously appealing Polar and non-

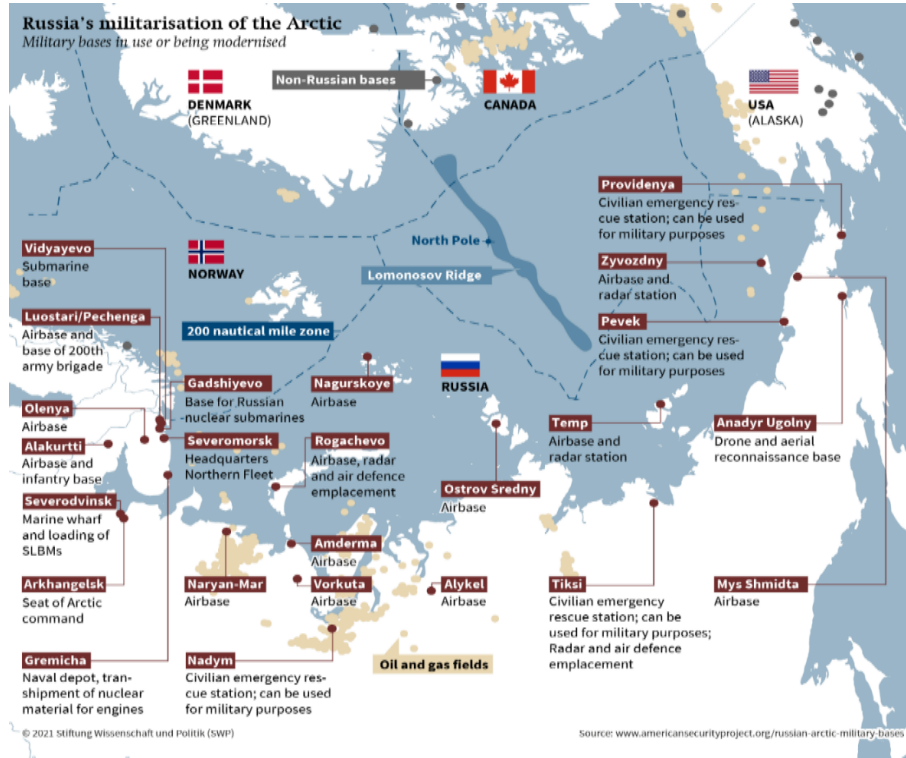
Polar states within jointly useful economic collaboration within the Arctic region of RF.

Crucial Performance Pointers of the Execution of RF State Policy within the Arctic have been outlined within this document as the stake of ventures in static money chosen allocated for defence and workable benefit of natural sources within overall ventures within the context of secure money within Polar zone of RF; the stake of petroleum (counting gas condensate) and natural gas generated within the Arctic area of RF in terms of the overall size of crude oil (encompassing gas condensate) as well as gas generated within RF together with the capacity of LNG generation within the Arctic area of RF (Davis and West, 2020, pp. 4-13).

It is also beneficial to discuss how Moscow approaches this region within the context of its 2023 Foreign Policy Doctrine, published on 31 March 2023 and approved by President Vladimir Putin. Under the fifth section of this doctrine entitled "Regional tracks of the foreign policy of the Russian Federation", the priorities of the Kremlin within the context of the Arctic region have been put forward as follows: Russia stands looking to protect peace and stability, boost ecological sustainability, decrease intimidations to nationwide safety within the Arctic, and form favourable universal situations for the common and economic progress of the Polar area of RF (counting to defend the unique environment and traditional living of the native persons existing there), along with advancing the Polar Maritime Way as a viable countrywide carriageway, enabling its intercontinental practice for carriages amid Europe and Asia. To achieve these objectives, Moscow will concentrate on (The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, 2023):

- The peaceful settlement of global issues related to the Arctic stems from the idea that the Arctic countries are responsible for the sustainable progress of the region and the adequacy of the United Nations Convention on the Law of the Sea of 10 December 1982 to define political relations in the Arctic Ocean (counting defending the maritime atmosphere and delineating nautical zones);
- offsetting the hostile nations' plan intended for militarising Polar and restraining Moscow's capability for exercising its self-determining privileges within the Polar area of RF;
- guaranteeing the unchangeability of the factually recognised transnational lawful rule of the interior nautical seawaters of RF;

- creating a jointly useful collaboration with the non-Arctic nations achieving a positive strategy to Russia and keen on global actions within the Arctic, counting advancing set-up of the Polar Maritime Way”.

Map 1: Russian Arctic Military Bases (Paul and Swistek, 2022)

China and Russia's Strategic Collaboration in Arctic Energy and Maritime Ventures: Navigating Economic and Geopolitical Challenges

Despite China's increasing size of electricity production, its thriving need for energy spending has not happened up till now. Between 2019 and 2021, the yearly chief energy usage by developing economic systems increased by 15 exajoules (EJ), and Beijing solely constituted 13 EJ; to compare, energy need within advanced states was reduced by 8 EJ. As of 2021, the world's total key energy remained at nearly 595.15 EJ; Beijing, Washington, and Brussels used 157.65 EJ (26.5%), 92.97 EJ (15.6%), and 60.11 EJ (10.1%), separately. As of 2018, Beijing alone made up roughly 21 % of energy consumption in the world (Feng, 2023, p. 3).

Within 2020, Beijing had purchased nearly 304 million tons of coal, 542 million tons of crude oil, and 102 million tons of gas. For now, China's energy-connected external venture has remained climbing to the highest level in history. China will purchase roughly 70% of its oil usage as of 2050 and also approximately 50–60% of its gas usage in the aftermath of 2030. Consequently, guaranteeing that those purchased energies will be transferred to China carefully grows into an urgency for decision-makers. The primary selection of China has remained to enlarge global collaboration with energy resource-rich states, principally Iran and Russia. Another alternative has been, as a component of the "One Belt and One Road" initiative, to construct pipelines within South Asia to enhance energy security. Advancing non-fossil energy has been coming into the fore because China has projected to accomplish 20 % of its internal energy outputs to stay renewable by 2030 (İncekara and Güçyetmez, 2021, pp. 739-740, 746).

China has been developing long-term collaboration with Russia because the two states have stayed coextensive in purchasing vast amounts of gas within the past ten years. China's global commerce will take advantage of the opening of Arctic waterways because of global warming. On the way to improve its energy security, China has followed a purposefully constructive attitude to participate in Arctic matters, converting into the observer state within the Arctic Council as of 2013 and also allocating US\$1.3 trillion for advancing transportation ways, building setups as well as putting money into the hydrocarbon area within the Arctic region (Feng, 2023, pp. 1-3).

The Arctic remains of deliberate significance for Russia because of its vast resources and socio-economic capacity. Russian Arctic hydrocarbon deposits stand in an enormous volume, totalling nearly seven USD billion, not encompassing other kinds of deposits. They create noteworthy attention in terms of the diversity of players. There are two main tools that can arouse Arctic offshore hydrocarbon deposits within Russia: political determination and tax policy.

The Kremlin is searching for augmenting the socio-economic capacity related to Arctic offshore hydrocarbon deposits as well as hydrocarbon exploitation. However, the significant components stand between venture earnings and taxes. Some researchers reflect the tax management of Russia to advance Arctic offshore hydrocarbon deposits stays comparatively favourable when compared with the rest of the Arctic states. In the meantime, profit tax and royalties stay slightly low. However, the taxation scheme remains not as much of adjustable to distinct pointers of an area. Additionally, the

administrative regulator suggests restricted entree to the seaward areas (not any communal obtainable geographical statistics, restricted entrée aimed at global corporations), owing to ‘resource protection’ (Devyatkin, 2020).

Rosneft and Gazprom have stayed the companies for accomplishing these settings, and these two corporations have even now acquired approximately 80 % of the seaward Polar authorisations. The two other remote corporations that are interested in partaking in Arctic offshore projects - Novatek and Lukoil – hold partial entry to seaward Polar projects, albeit they possess practice within the context of experience at work within Arctic-identical circumstances. Owing to restrictions, corporations readdress ventures from the Arctic offshore resources. Overall, it recognises the deliberate significance in terms of Moscow regarding the exploration of the Arctic hydrocarbon deposits lead over further subjects. The most considerable feature impacting Arctic offshore hydrocarbon deposit exploration within Moscow remains the oblique sanctions. They have meaningfully changed venture agendas and forced global businesses to abandon their ventures in RF (e.g., ExxonMobil, Eni, and Statoil). Consequently, businesses in Russia have problems guaranteeing adequate capital for exploration and reaching into know-how (Morgunova, 2020, pp. 74-75).

Although China is not originally an Arctic state, in addition to the energy reserves that might be found in the region and new sea transportation routes, as the world’s leading exporter and energy importer, Beijing has increasingly been directing its interest to this region and has defined itself as “A State Close to / Neighbouring State to the Arctic” with the declaration of White Book issued at the beginning of 2018. On the other hand, even if China does not have any sovereignty claim in this region, it possesses the privileges of doing scientific research, navigation, fisheries, laying down subsea lines and constructing pipelines. The priority subject in terms of Beijing is to access the natural deposits within the area (Korkmaz, 2021, pp. 132-135).

The White Paper on “China’s Arctic Policy” issued by Beijing in 2018 echoed that “Beijing stands as an imperative shareholder in terms of Polar matters,” explained China’s Arctic upright place. Definitely, in terms of the Belt and Road Initiative partnership, particularly bearing in mind noteworthy rises in China’s venture within Polar in the past few terms, it remained delivered the “Belt and Road Initiative Maritime Cooperation Concept,” where Beijing declared for constituting “Ice Silk Road.” Subsequently, in the 18th National Congress of

the Communist Party of China, the Polar area would convert into an innovative course for China's external investment. However, because of strategy and popular opinion confrontation, some investments might be overwhelmed completely, or they can resist an unfinished implementation of investment purposes. The targeted state's political and societal aspects establish China's exclusive restrictions on Arctic investment. Equally, Moscow's LNG generation strategy has remained freshly advanced to 80–140 million tons yearly as of 2035, as stated by the Energy Strategy. LNG project advancement stands set forth as ground-breaking. Meanwhile, it stands centred on original technology advancement (Steblyanskaya et al., 2021, pp. 450-451).

When it is examined within this context, Russia and China started to collaborate in the context of Polar Maritime Way in 2010, and they also had a trial for the transportation of LNG from Murmansk to Nigbo. Additionally, Sovcomflot, one of the leading transportation firms of Russia, and CNPC have agreed on oil transportation via Polar Maritime Way. In 2011, most steel would be transferred from Murmansk to China's shores via that route. Between 2012 and 2013, oil and natural gas transfers would be realised from the Russian port of Vitino to China. In 2013, the Chinese Yong Sheng cargo ship was the first foreign commercial ship to pass the Northern Sea Route. In 2014, China would issue its first Arctic Navigation Guide. In 2017, Moscow and Beijing agreed on the formation of a Polar Silk Road based on the North Sea Route. Russia first followed a negative approach regarding Chinese initiatives on energy production and prioritised developing initiatives with Western firms. However, accordingly, the sanctioning policies were applied counter to Moscow after the Ukrainian Question, which caused the formation of partnerships between Russia and China. In 2013, Russian Rosneft proposed to CNPC that joint initiatives be made in three sea fields located in the Barents and Pechora Seas. In 2016, Gazprom made a proposal similar to those of CNPC and CNOOC. On the other hand, it can easily be stated that the most successful joint energy venture within the Polar region has been the Yamal Peninsula LNG plant (Kısacık, 2022, p. 1473).

The construction of the project, developed by Russian Novatek in 2009, started in 2013. Its shareholding system can be described as Novatek: 50.1 %, Total: 20 %, CNPC: 20 % and China Silk Road Fund: 9.91 %. The reason why the Chinese Silk Road Fund is a member of this project is that Beijing wants to include the Arctic Region in the One Belt-One Road Project. Russia has been able to supply the investment that is needed

from China after encountering limitations on the Western-based financial assistance and know-how transfer directed against it. In line with this issue, Chinese banks have provided 12 billion dollars to the project. By the completion of the project operational in 2017, it is envisaged the transportation of nearly seventeen million metric tons of LNG will be realised from Sabetta Port to European and Asian countries (Kısacık, 2022, p. 1474).

As of 2018, PetroChina has publicised its plans to substitute whole long-standing LNG agreements that stand connected to petroleum charges with petite and more elastic contracts. Dealings with Qatargas, Yamal and Gorgon stand anticipated. Those stand agreements stay intended for being deceased between 2025 and 2038. As stated by S and P Global Platts Analytics, the whole capacity of agreed LNG stands at nearly fifteen million tons per annum. In the extensive era, China's portion of worldwide LNG need will stand fit for the Japanese one as S and P Global Platts Analytics forecasts. Within this framework, it can be projected that Chinese traders are going to play a growing role in determining the international LNG market and its charges. As a portion of the building of the 4th line (1 million tons) for the Yamal LNG project, it stands premeditated to benefit from the Russian LNG liquefaction know-how "Arctic cascade," which will benefit in the creation of "Arctic LNG-2 in the future. The generation volume of the Arctic LNG-2 plant will reach 20 mln.t, which exceeds the stated volume of the three Yamal LNG lines (16.5 million tons). (Steblyanskaya et al., 2021, pp. 453-454).

Moreover, as of 26 March 2021, as stated by the Russian Novatek, 50 million tons of LNG have been transported since the inception of the project, and the milestone cargo was loaded into the Arc 7 ice-class tanker named Nikolay Zubov, and this would be 685. LNG cargo after the first cargo loading in December 2017. For instance, in 2020, 18.8 million tons of LNG would be produced in that complex, which accounted for 5 % of the global LNG market (Kısacık, 2022, pp. 1474-1476).

Beijing lingers on stopping the technology breach because of the departure of Western corporations from Moscow's Arctic energy ventures. For the past year, Novatek has searched for critical gas turbines for its Polar LNG 2 venture. Initially, Baker Hughes had stood scheduled for delivering the apparatus to dissolve natural gas and produce power within the facility. Nevertheless, succeeding in the incursion of Ukraine and successive sanctioning policies, the corporation would be unable to provide most of the turbines, remaining Novatek with only four out of a whole of twenty obligatory for functioning

entire 3 generation lines of Polar LNG 2. A respective generation system necessitates nearly 150MW of electricity production. In 2022, Novatek has formulated strategies for agreement on a moving Turkish electricity facility to meet its power requirements. Those initiatives, nevertheless, have dwindled, as stated by Novatek; subsequently, the two parties possibly will not settle over the conditions of the pact. The much-required turbines will be supplied by Harbin Guanghai Gas Turbine Corporation, a subdivision of China's Shipbuilding Industry Company. The corporation is going to make available turbines for the primary- and second-generation systems, anticipated for commencing generation as of 2023 and 2024 (Humpert, 2023; Kubny, 2023).

Moscow would accept Polar LNG 2's initial section, leaving through the Polar Maritime Way from the Murmansk area to its forthcoming generation area located on the Gydan peninsula. Putin, as the leader of the country, has been attaching sui generis importance towards the energy projects within the state. Moscow deeply counts on hydrocarbon generation, although Moscow remains concentrating on advancing its expertise during sanctioning practices of the Euro-Atlantic Bloc. Murmansk area stands as the home for the primary plant for mass-generating gas liquefaction trains on gravity-grounded structures, which will benefit from the use of Arctic LNG 2. Arctic LNG 2 is going to stand as Russia's third large-scale project for generating LNG after a Gazprom-commanded Sakhalin 2 facility within the Russian Pacific as well as Yamal LNG under the control of Novatek. It is going to assist Moscow in accomplishing its objective of acquiring 20% of the universal LNG market as of 2035 from roughly 8% presently. Putin has underscored that "LNG ventures stand very vital. They permit Moscow to surmount a portion of the international LNG marketplace and progress connected subdivisions. There stand motives to have confidence in that Polar LNG 2 will stand executed in time". Novatek, possessing a 60 % share, is the leader of a 60% stake in LNG 2, projected to commence generating the super-cooled gas in late 2023 or at the beginning of 2024 in its first high-tech system (Soldatkin, 2023). Senior company executives of Russia's Arctic-2 LNG project, wherein CNOOC possesses a 10 % portion, stand on as planned, with the first stage to begin action in 2023. Chief financial officer Xie Weizhi has underlined that "Thus far all associates...have remained funding the venture consistent with the standard. Nobody stays suspended in terms of backing it. The venture consequently stands as premeditated." The statement stands parallel with former Chinese state energy

firms' standings to continue with prevailing initiatives within projects in Russia but then stay away from guaranteeing new funds (Aizhu and Hayley, 2023).

Conclusion

In this paper, we examined the impacts of climate change on energy policies in the Russian Arctic, centred on both regional energy reserves and measures taken to protect them. The basis of the research assumed that climate change in the Arctic has implications for shaping and implementing energy policies. The data analysed throughout the paper showed that rapid climate change in the Arctic poses serious challenges and opportunities in key areas such as access to energy resources, energy production and transport.

Climate change has profoundly influenced Russia's energy policies in the Arctic region, driving both opportunities and challenges. The retreating ice and opening of new maritime routes have enhanced access to vast untapped hydrocarbon reserves, positioning the Arctic as a strategic asset for Russia's energy ambitions. This accessibility has prompted Moscow to intensify its exploration and production activities, notably through major projects like Yamal LNG and Arctic LNG 2, and to seek international partnerships, particularly with China.

However, these opportunities come with significant geopolitical and environmental risks. The imposition of sanctions by Western nations, particularly following Russia's actions in Ukraine, has complicated Russia's ability to secure the necessary technology and investment from Western sources. Consequently, Russia has increasingly turned to China and other non-Western partners to mitigate these challenges. China's involvement not only provides crucial financial support but also aligns with its own strategic interests in securing energy resources and establishing new trade routes through the Arctic.

When the ever-increasing energy demand is considered, energy-producing countries prioritise pursuing policies centred on the exploration of new oil and gas resources in order to continue their dominant positions in the related markets and for the sustainability of their systems. States lacking energy reserves are trying to discover those resources in their territories or pursue policies to develop alternative energy resources. When it is examined in this milieu, some regions have started to come to the forefront more due to having energy resources than other regions. The Arctic Region (Northern Pole Region) that we examine in this study is one of those regions.

Global warming has resulted in the discovery of new energy resources and new transportation routes in the Arctic region. As it is put forward by the estimations, it has been understood that there primarily exists a high potential for valuable raw materials/energy resources in this region. As a result of this situation, there has been a very serious/intensive geopolitical, geostrategic and geoeconomic competition, specifically among regional states such as Russia, Norway, USA, Denmark and Canada. For the discovery, management and transportation of estimated oil and gas reserves, in addition to the Arctic Five, such outer regional countries as China, South Korea and Türkiye have intensified their efforts for scientific research in this area in recent years.

In summary, while climate change has unlocked new opportunities for Russia's energy policies in the Arctic, it has also introduced a complex web of challenges. Balancing the economic benefits with the geopolitical, environmental, and operational risks will be crucial for Russia as it navigates its future in the Arctic energy sector. The success of these endeavours will depend not only on Russia's strategic decisions but also on the evolving global climate policies and international relations.

References

- Aizhu, C., and Hayley, A. (2023). "Russia's Arctic-2 LNG set to start production during 2023, CNOOC says", <https://www.reuters.com/business/energy/russias-arctic-2-lng-set-start-production-during-2023-cnooc-says-2023-08-18/> (05.01.2024).
- Al, A., and Kaya, H. (2022). *Russia and Energy in International Energy Policies*, (Newcastle: Cambridge Scholars Publishing) (ed. Giray Saynur Derman).
- Arctic Review, Economy, Oil and Gas, <https://arctic.review/economy/oil-and-gas/> (01.06.2024).
- Arctics Knowledge Hub (2009). "Russian Federation's Policy for the Arctic to 2020" <http://www.arctic-search.com/Russian+Federation+Policy+for+the+Arctic+to+2020> (09.01.2024).
- Baysal, B., and Karakaş, U. (2017). "Climate Change and Security: Different Perceptions, Different Approaches", *Uluslararası İlişkiler*, 14 (54), 21-44.
- Davis, A., and Vest, R. (2020). *Foundations of the Russian Federation State Policy in the Arctic for the Period up to 2035*, Translated by Anna Davis and Ryan Vest, Russia Maritime Studies Institute | United States Naval War

- College, https://digital-commons.usnwc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1004&context=rmsi_research (28.12.2023).
- Devyatkin, P. (2020). Russian Government Supports Tax Breaks for Arctic Investments, <https://www.highnorthnews.com/en/russian-government-supports-tax-breaks-arctic-investments> (10.04.2024).
- Feng, R. (2023). “China’s energy security and geopolitical imperatives: Implications for formulating national climate policy”, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2949821X23000339?via%3Dihubhttps://doi.org/10.1016/j.nxener.2023.100034> (09.01.2024).
- Gamjashvili, L. (2022). The Arctic Region: A source of conflict or potential for international cooperation? <https://www.foraus.ch/posts/the-arctic-region-a-source-of-conflict-or-potential-for-international-cooperation/> (15.04.2024).
- Garbis, Z., McCarthy, E., Orttung, R. (2023), “Governing the green economy in the Arctic: Climatic Change”, (Springer).
- Güçyetmez, F. (2021). “Yeni Hegemonya Alanı: Arktika”, *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 153-177. <https://doi.org/10.31463/aicusbed.888275>
- Humpert, M. (2023). “China to Supply Key Turbines to Novatek’s Arctic LNG 2”, High North News, <https://www.highnorthnews.com/en/china-supply-key-turbines-novateks-arctic-lng-2> (25.12.2023).
- İncekara, R., and Güçyetmez, F. (2021). “China’s Economic Hegemony in Africa,” *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 12(45), 739-751. <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.2974>
- International Energy Agency (n.d.). “Analysing the impacts of Russia’s invasion of Ukraine on energy markets and energy security Russia’s War on Ukraine”, <https://www.iea.org/topics/russias-war-on-ukraine>.
- Jonek, K. (2022). “Assessing the energy security of European countries in the resource and economic context”, *Oeconomia Copernicana*, 13 (2), 301–334.
- Kılıçbeyli, E. Sochneva I., Sochneva O. (2021). “Russia’s Arctic Policy: Economic Development, Regional Priorities, and Territorial Sea”, *International Journal of Politics and Security*, 3(1), 218-243.
- Kısacık, S. (2022). “20. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Çin’in Enerji Güvenliği Politikaları: Sürdürülebilir Kalkınma için

- Sürekli Enerjiye İhtiyaç Duyan Bir Dev", 21. Yüzyılda Bütün Boyutlarıyla Çin Halk Cumhuriyeti 2. Cilt, (Ed. Mesut Hakkı Çaşın, Sina Kısacık, Can Donduran) (Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık).
- Klimenko, E. (2020). "Russia's New Arctic Policy Document Signals Continuity Rather Than Change", Stockholm International Peace Research Institute, <https://www.sipri.org/commentary/essay/2020/Russia-New-Arctic-Policy-Document-Signals-Continuity-Rather-Change> (09.01.2024).
- Korkmaz, H. (2021). "Küresel Jeopolitik Rekabette Yeni Bir Cephe: Çin'in Arktik Vizyonunu Anlamak", Yeni Küresel ve Ekonomik Rekabet Alanı Arktika, (İstanbul, Türkmen Kitabevi) (Ed. Ferdi Güçyetmez).
- Kubny, H. (2023). "Chinese technology to power Russian Arctic LNG plant", Polar Journal, <https://polarjournal.ch/en/2023/06/02/chinese-technology-to-power-russian-arctic-lng-plant/> (24.12.2023).
- Ministry of Energy of the Russian Federation (2010), "Energy Strategy of Russia for The Period up to 2030 Approved by Decree N°1715-r of the Government of the Russian Federation", [http://www.energystrategy.ru/projects/docs/ES-2030_\(Eng\).pdf](http://www.energystrategy.ru/projects/docs/ES-2030_(Eng).pdf) (10.12.2023).
- Morgunova, M. (2020). "Why Is Exploitation of Arctic Offshore Oil and Natural Gas Resources Ongoing? A Multi-Level Perspective on The Cases of Norway and Russia," The Polar Journal, 10 (1): 64-81.
- Paul, M., and Swistek, G. (2022). Russia in the Arctic, <https://www.swp-berlin.org/10.18449/2022RPO3/#hd-d29104e323> (05.12.2023).
- Perconcordiam (2021), Russian Discourse – Arctic Interests & Activity, Russian Arctic Military Installations, <https://perconcordiam.com/russia-in-the-arctic/> (09.10.2024).
- Rosatom (2023), "Power Generation", <https://rosatom.ru/en/rosatom-group/power-generation/#:~:text=In%20total%2C%2038%20nuclear%20units,than%2019%25%20of%20Russian%20electricity> (05.01.2024).
- Sarkhanov T., and Muradzada I. (2023). "The Place of Gulf Basin Energy Resources in EU Energy Security", International Journal of Energy Economics and Policy, 13 (4), 68-75.
- Soldatkin, V. (2023). "Russia's Putin approves departure of Arctic LNG 2's first line to production site", Reuters,

<https://www.reuters.com/business/energy/russias-putin-approves-departure-arctic-lng-2s-first-line-production-site-2023-07-20/> (05.01.2024).

Statista (2023a). “Proved oil reserves in Russia from 2000 to 2020(in billion barrels)”, <https://www.statista.com/statistics/447360/proved-oil-reserves-in-russia/#:~:text=The%20total%20volume%20of%20proved,oil%20reserves%20exceeded%20six%20percent> (10.11.2023).

Statista (2023b). “Proved natural gas reserves in Russia from 2000 to 2020(in trillion cubic meters)”, <https://www.statista.com/statistics/265325/natural-gas-reserves-in-russia/#:~:text=Russia%3A%20natural%20gas%20reserves%202000%2D2020andtext=In%202020%2C%20Russia%20had%20proved,meters%20recorded%20a%20decade%20earlier>.

Steblyanskaya, A., Xu, Q., Razmanova, S., Steblyanskiy, N. and Denisov, A. (2021). “China and Russia Energy Strategy Development: Arctic LNG”, *International Journal of Energy Economics and Policy*, 11(4), 450-460.

The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation (2023), “The Concept of the Foreign Policy of the Russian Federation, Approved by Decree of the President of the Russian Federation,” https://mid.ru/en/foreign_policy/fundamental_documents/1860586/ (25.12.2023).

Worldometer (2016), “Russia Coal”, <https://www.worldometers.info/coal/russia-coal/> (05.01.2024).

Yılmaz, S., and Limon, O. (2022). “Rusya’nın Arktika Politikası”, *Geçmişten Günümüze Ruslar ve Rusya*, (Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık), (Ed. Salih Yılmaz, Şeref Ateş, Victoria Bilge Yılmaz, Mücahit Küçükylmaz and Metin Kıratlı).

Yılmaz, Ş., and Sever-Mehmetoğlu, D. (2016). “Linking Foreign Policy and Energy Security: An Asset or a Liability for Turkey”, *Uluslararası İlişkiler*, 13(52).

NOVUS ORBIS

Journal of Politics and International Relations | *Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*
Volume 6 | Cilt 6
Number 1 | Sayı 1
2024

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

**OTTOMAN BUREAUCRATS EDUCATED AT
THE TRANSLATION CHAMBER AND THEIR
EFFECTS ON THE STATE ADMINISTRATION
IN MODERN OTTOMAN DIPLOMACY**

Sacide Nur AKKAYA*

Makalenin Geliş Tarihi // Received: 14.07.2023
Düzeltilme Tarihi // Revised: 02.04.2024
Yayına Kabul Tarihi // Accepted: 13.05.2024

Abstract

This study aims to present together the influence of the Ottoman bureaucrats, who were educated in the translation chamber (the institutions where modern Ottoman diplomacy was built) and promoted to important levels of the state, managing the high-level state mechanisms. In the Ottoman Empire, which was governed by the monarchy, the Sultan's authority was considered the only valid power for centuries. This situation changed during the spread of the Western-centered modernisation process within the empire. In this process, where diplomatic behaviour altered, high-ranking Ottoman bureaucrats began to be very active in state administration, and their authority rose against the power of the sultan. It is important to consider this process in question, together with the important political issues of the period, in terms of giving a clearer meaning to the construction of modern Ottoman diplomacy. In this context, the role of the translation

* Dr., Lect., Istanbul Medipol University, Department of Political Science and International Relations, ORCID: 0000-0002-1520-9937, sacide.akkaya@medipol.edu.tr

chamber in the formation of modern Ottoman diplomacy will be discussed first, and the political activities and ideological structure of eight statesmen who were educated in this chamber and played important roles in the high level of the state will be discussed within the framework of the important political issues of the period, according to the records in Ottoman archives.

Keywords: Diplomacy, Translation Chamber, Ottoman Diplomacy, Political Modernization, Ottoman Bureaucrats

Modern Osmanlı Diplomasisinde Tercüme Odası Çıkışlı Osmanlı Bürokratları ve Devlet Yönetimine Etkileri

Öz

Bu çalışmada, modern Osmanlı diplomasinin inşa edildiği kurumlar olan tercüme odasında eğitim görmüş ve devletin önemli kademelerine yükselmiş olan Osmanlı bürokratlarının, üst düzey devlet mekanizmalarındaki etkisini, bir arada sunmak amaçlanmıştır. Monarşi ile yönetilen Osmanlı İmparatorluğu'nda, yüzyıllar boyunca Padişah otoritesi tek geçerli kuvvet olarak sayılırken; Batı merkezli modernleşme sürecinin imparatorluk bünyesinde yayılması sürecinde, bu durum değişikliğe uğramıştır. Diplomasî davranışlarının değiştiği bu süreçte, üst düzey Osmanlı bürokratları devlet yönetiminde oldukça etkin olmaya başlamış ve onların bu otoritesi, padişahın gücü karşısında yükselir hale gelmiştir. Söz konusu süreci, dönemin önemli siyasi meseleleri ile beraber ele almak, modern Osmanlı diplomasinin inşasını daha net bir şekilde anlamlandırmak bakımından kayda değerdir. Bu mihvalde, öncelikli olarak tercüme odasının modern Osmanlı diplomasinin oluşumundaki rolü ele alınacak ve burada eğitim görerek devletin en üst düzey kademelerinde rol alan sekiz devlet adamının siyasi faaliyetleri ve düşünce yapısı, dönemin önemli siyasi meseleleri çerçevesinde ve Osmanlı arşivlerindeki kayıtlar ışığında ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Diplomasî, Tercüme Odası, Osmanlı Diplomasîsi, Politik Modernleşme, Osmanlı Bürokratları

Introduction

The 19th-century Ottoman political history stands out in terms of mirroring the collapse of the state and being the scene of the

reforms implemented in this context. In this respect, three factors presented by the American political scientist Samuel Huntington on political modernisation offer a perspective in making sense of this reformist framework, which also includes Ottoman diplomacy. According to Huntington, political modernisation includes the rationalisation of authority, differentiation of structure and expansion of political participation (Organski, 1968, p. 41). The important point here is that when the modernisation process of Ottoman diplomacy is examined, it is seen that the only influential structure in the state administration until the 19th century was the sultanate, and with the transformation in modern diplomacy, it can be said that, the leading bureaucrats of the state took over this position of influence. This process is noteworthy in terms of showing the effects of authorities other than the sultanate on the administration of the monarchy. As a matter of fact, in the sources of political history, this process is referred to as “the period of the Pashas” in Ottoman diplomacy.

The importance of the translation chamber is due to the fact that this was the place where the Ottoman statesmen received language education before going to Europe for education. After their education was completed in Europe, they then returned to the Empire and underwent a great transformation of modernisation within the state administration. These Ottoman pashas, who completely took the political fate of the Empire in their hands in the future, in the translation chamber acquired foreign language education and a modern mindset that would enable them to go to Europe. For this reason, it is very important to make sense of what exactly the translation chamber corresponds to in the context of historical continuity and political events in Ottoman diplomacy. After this interpretation, it is important to consider what influential duties the pashas who came out of the translation chamber held at which level of the state. As a matter of fact, examining these tenures of the Ottoman pashas under different names will make the development and transformation of diplomacy and state administration more meaningful in the context of Ottoman modernisation.

In this article, information will be given about the emergence of the Translation Chamber, and the important high-level bureaucrats who were trained here will be discussed name by name. In this context, the relationship of each bureaucrat with the Translation Chamber and the important actions they took at the state level in the following processes will be revealed. Thus, the journeys of leading high-level bureaucrats, starting with the Translation Chamber and affecting the most important

decision-making mechanisms of the state, will be revealed. When the literature research is done, the studies carried out to date cover topics such as the establishment process of the Translation Chamber, the officers working here, and the source of modern diplomatic activities of this chamber.

As examples of these, Aydın Bilgin's "Imperial Council Translators and Their Place in Ottoman Culture and Diplomacy" (Divan-ı Hümayun Tercümanları ve Osmanlı Kültür ve Diplomasisindeki Yerleri, 2007), Mahmut Akpınar's "The Establishment of the Ministry of Foreign Affairs and the Institutionalization of Foreign Policy in the Ottoman Empire" (Osmanlı İmparatorluğu'nda hariciye Nezareti'nin Kuruluşu ve Dış Politikanın Kurumsallaşması, 2014), Kodaman and Akçay's (2010) articles "Ottoman Diplomatic History from Establishment to Collapse and Its Legacy to Turkey" (Kuruluştan Yıkılışa Kadar Osmanlı Diplomasisi Tarihi ve Türkiye'ye Bıraktığı Miras, 2010) and Cahit Bilim's "Translation Chamber" (Tercüme Odası, 1990); Sezai Balcı's theses titled "Translation in the Ottoman State and Bab-ı Ali Translation Chamber" (Osmanlı Devletinde Tercümanlık ve Bab-ı Ali Tercüme Odası, 2006) and Onur Kınılı's theses titled "Diplomacy as a Tool of Modernisation in the Ottoman Empire" (Osmanlı Devleti'nde Modernleşmenin Aracı Olarak Diplomasisi); Türkan Polatcı's, "Orientalist Officials in Ottoman Diplomacy: Diloglans and Translators with Ottoman Documents" (Osmanlı Diplomasisinde Oryantalist Memurlar: Osmanlı Belgeleriyle Diloğlanları ve Tercümanlar, 2013) can be shown. In addition, it is seen that the significant state activities of high-ranking statesmen trained in the translation room have been discussed in academic studies focusing on a single name. As examples of these, it is possible to cite İbnülemin Mehmet Kemal İnal's work titled The Last Grand Viziers (Son Sadrazamlar, 1982), biographical articles about the state officials mentioned in this article in the Turkish Religious Foundation Encyclopedia (Saydam, 2006), (Özcan, 2008), (Köprülü, 1996), (Beydilli, 1989), (Akyıldız, 2008a & 2008b); Mahmut Akpınar's article titled "Ottoman Foreign Ministers" (Osmanlı Hariciye Nazırları, 2015) and Huner Tuncer's book titled "Ottoman Diplomacy and Embassy-books" (Osmanlı Diplomasisi ve Sefaretnameleri, 1997).

Although all of the studies in question are quite in-depth and informative in their field, as a result of the research made for this article, an opinion was born considering the activities of these statesmen who grew up in the Translation Chamber collectively in a single study, and it has been concluded that within the framework of a specific examination, the method will

provide a different and broader perspective on the history of Ottoman diplomacy. In this context, based on the records in the Prime Ministry Ottoman Archives and important sources like those mentioned above, the Translation Chamber, which was the first step of the Ottoman foreign ministry, and the statesmen who were trained in this chamber reached the highest levels, and whose assets were confirmed by the records of the foreign affairs registry, will be examined in the context of state administration and their activities will be collectively reflected according to the effective steps they have taken within their task in the state.

The Method of Study

When the impact of the translation chamber on the Ottoman bureaucrats who took part in the state administration and their contribution to the state administration are examined in the context of political science, it is first necessary to understand within which structural transformation framework these modernisation activities were carried out. Afterwards, it should be revealed how statesmen influenced which elements of government within this monarchical order. In this study, a general definition of the concept of diplomacy will be given. Subsequently, the establishment process of the Translation Chamber, which was the pioneer in the modernisation of classical Ottoman diplomacy, will be discussed.

The contributions and reformist ideas of the new generation of diplomats raised in this translation chamber to state administration will be presented within the framework of important issues such as the leading political events of the period, like the Crimean War, the Lebanon Issue, the implementation of the Tanzimat reforms, the Treaty of Paris, and the Syrian and Cretan rebellions. While creating this framework, the political activities of these statesmen will be examined in light of the records in the Prime Ministry Ottoman Archive records and the information compiled from the important sources examining these names. In this context, the names of the state officials of the period whose management approaches and contributions to the state are examined can be listed as Mustafa Reşid Pasha, Mehmed Emin Âlî Pasha, Keçecizde Fuad Pasha, Safvet Mehmed Esad Pasha, Sadullah Pasha, Ahmet Vefik Pasha, Sadık Rifat Pasha and Mehmet Namık Pasha.

What is Diplomacy?

Etymologically, the term diplomacy comes from the Greek word diploma, meaning “doubled” and “object”. The term used to mean something like “folded document, a privilege (usually a travel permit).” Especially in ancient Rome, official documents were called “diplomas” because they were folded documents containing some privileges and regulating relations with foreign societies. In later times, people began to need to regulate/protect themselves, and the concept of diplomacy emerged. By the 17th century, the concept of diplomacy had become a term expressing the examination and protection of official documents of the state. In the 18th century, the term diplomat in French was used for people who had the authority to speak/intermediate on behalf of a state (Freeman & Sally, 2024). In 1796, British writer and statesman Edmond Burke made a new interpretation of the term diplomacy and defined this concept as “the art of conducting international relations”. In other words, he dealt with interstate relations and negotiations in the sense of execution while examining the term. After this process, the concept of diplomacy, as defined by Burke, was intertwined with international relations and was accepted all over the World (Yalçınkaya, 2013, p. 3).

If the term diplomacy is examined as a concept, political scientists will give various explanations on this subject. In its basic context, diplomacy involves political activities and is an important tool in a country’s acquisition of power when supported by good resources. The ultimate goal of this activity is to determine the objectives of the foreign policies of the states and to ensure that they are carried out without resorting to military force, propaganda or law (Berridge, 2010, p.1). When this word is considered with its general characteristics, the term diplomacy can be defined as the name given to the process carried out to enable countries that are allied with each other to cooperate on state affairs and to solve problems without using negative force in situations that require conflict. In this context, within the scope of diplomacy activities, states create means of communication, interact, exchange views on necessary issues, express their demands and produce solutions for themselves. In this respect, diplomacy is the element that ensures the peaceful progress of activities carried out within the scope of international relations (Griffiths, 2008, p. 80).

According to Harold Nicolson, this term has two meanings. The first of these refers to the mutual communication process carried out thanks to the official representatives designated by the states; The second reflects the methods of political influence exercised within the scope of a

country's foreign policy (Timuçin, Yaşar, 2010, p. 75). Two main notable features in this definition significantly illustrate the way the term is applied today. These are the conduct of inter-state relations and the ability of a country to influence other countries in its foreign policy activities. Another accepted definition in the literature for the concept of diplomacy is the art of conducting communication and relations between states through official representatives (Yalçinkaya, 2013, p. 4). As a matter of fact, in order to implement the concept of diplomacy, considering that it requires very strong communication skills, in-depth equipment, and serious management ability within the application field, it is clear that the field of application of this term requires a unique and sophisticated art of performance.

The Formation of Modern Diplomacy in the Ottoman Empire

Diplomatic activities are considered as a process that includes the conduct of interstate relations throughout the world, and the application of this concept varies from country to country in various respects. In this context, when considering how diplomatic activities began and developed in the Ottoman Empire, it is seen that the process included differences in the period when the state was a frontier principality and the period when it became an empire. While it was still a principality, it progressed under the influence of great states such as the Great Seljuks, Ilkhanids and Mamluks, as well as the Anatolian Seljuk State established in Anatolia and other principalities established in its place, within the scope of its diplomatic activities. In addition, it is seen that the Byzantines, Venice and the Genoese, with whom they had diplomatic and commercial relations, were also active in the foreign policy structure. In particular, European States used Venetian ambassadors as intermediaries in conducting relations with the Ottomans, and in this way, the Ottoman Empire developed relations with Europe through Venice (Kınlı, p. 72). After transitioning from principality administration to state administration, the Imperial administration began to be closely interested in the foreign policies of the leading European countries, and the concept of diplomacy took a different form. It can be said that the structuring process of the Ottoman Empire within the scope of foreign policy and diplomacy activities was constantly renewing itself in parallel with the expansion of its territory (Yalçinkaya, 2013, p. 29).

When the foundation and rise periods of the Ottoman Empire are examined, it is seen that diplomatic activities were

carried out in accordance with the rules of Islamic law and developed around the concept of jihad. Diplomatic activities were subject to the rules in the laws, and a diplomacy flow unique to the Ottoman Empire was created (Kınlı s. 76). The Ottoman Empire, which was militarily strong during these periods, since it could achieve this through war power when it had a state demand, it did not subject itself to the rules of international law that began to be implemented in Western countries with the end of the Middle Ages. In this context, the internal and external diplomatic activities of the Empire were carried out within the framework of actions called ad hoc diplomacy, such as participating in ceremonies, arranging agreements, and offering to surrender without entering into a war period.

After the rise period, with the Ottoman Empire losing power, it is seen that the approach to the concept of diplomacy changed very seriously. As a matter of fact, within the empire, with the change of the land system and the process of centralisation, the period of rise evolved into a period of stagnation. After the Treaty of Karlofça (Karlowitz), in which the Ottoman Empire suffered the first and largest territorial losses in its history, the need for change in the internal and external structure of the state began to be accepted by the high officials (Yalçınkaya, 2013, p. 105). As a matter of fact, it is seen that the Ottoman Empire entered into close relations with Western Europe for the first time in order to be protected from threats from Europe (Lewis, 2000, p. 290). With the increase in expected European-centered threats, the concept of diplomacy for the Imperial administration gained new importance. As a matter of fact, political gains and balance of power that could not be achieved through war were tried to be achieved according to the rules of modern diplomacy. For the Ottoman Empire, which acted according to its own diplomatic rules for centuries, the transition from classical diplomacy to modern diplomacy was not easy, and it also involved a painful transformation. It can be seen that the first serious steps were taken on the subject, especially during the reign of Selim III. The sultan of the period envisaged general regulation and innovation in all institutions of the state, especially in the face of heavy defeats in the last wars and problems in the structure of the state. During this renewal process, the concept of diplomacy was also reconsidered, and the first significant foundations of the modern diplomatic culture within the Empire were laid.

Until the reign of Selim III, relations with European states were carried out through the diplomatic representatives of these countries in Istanbul and the permanent residence

embassies in the European centres of the Ottomans. Although European states had permanent diplomatic representatives in Istanbul, a similar structure was not established by the Ottoman state until the reign of Selim III. However, in the Ottoman Empire, which clearly saw its weaknesses against the European states and understood that it was necessary to adapt to modern diplomacy, it was decided to have diplomatic representatives in important centres of Europe with the Nizam-ı Cedid (The New Order) reforms put into practice in 1792. Afterwards, there was a restructuring in Ottoman foreign affairs. It began with the decision to establish permanent embassies in important centres of Europe during the reign of Selim III in order to have direct and reliable diplomatic information in the means of diplomatic relations. The first permanent Ottoman embassy was opened in England in 1793 (Timuçin, p. 80-3), and was followed by permanent embassies opened in European countries such as France, Vienna (BAO., İ..HUS., 2/49), Iran (B.A.O., Y..PRK.AZJ., 8/58), since 1797 (Yıldırım, 2017, p. 13). Thus, the Ottoman Empire had the opportunity to monitor the events taking place in Europe more closely through its own officials, and by eliminating the misdirections of other countries, it became more dominant in Ottoman foreign relations (Yalçınkaya, 2013, p. 131).

A Milestone in Ottoman Diplomacy: The Greek Revolt of 1821 in Peloponnese (Mora İsyanı)

Although various embassies were opened in European countries by the Ottoman Empire in the early 1800s, their numbers were limited due to their expenses, and in later times, translators were assigned instead of ambassadors. Greeks were placed in this position due to their knowledge of the language, and these people, who gained influence over time, became representatives managing all diplomatic affairs of the state. Kostaki Efendi (BOA., İ..MTZ.(01), 1/14), who served as an ambassador, and Kevorkyan Leon Efendi (BOA., HR.SAİD, 3/24), caliph of the Tahrirat-I external office, can be given as examples of these names. In the following processes, the fact that these officials were appointed as the rulers of Wallachian Voivodeship in the capacity of princes shows how this translation institution took on a different dimension compared to the Istanbul embassies (Aydın, 2007, p. 59). Towards the end of the 18th century, the power of the Ottoman Empire started to decline, and the influence of the European states began to increase; these Greek translators began to take sides with the said states and to look after their interests. As a result of the increase in diplomatic activities carried out in the context of international relations in

the 19th century, the role of these translators in Ottoman foreign relations increased significantly. However, the Greek revolt, fueled by the idea of nationalism, triggered thoughts of independence in these translators, and it was seen that the translators cooperated with other countries against the Ottoman Empire (Bilim, 1990, p. 33-4). Especially during this period, after England carried out various initiatives “behind the scenes”, it is seen that an imperial line was established by the sultan of the period (BOA., HAT, 856/38253).

In 1821, during the Greek revolt of 1821 in the Peloponnese, this situation of translators became a very serious problem that the Greek translators, who were assigned to the diplomatic affairs of the Ottoman Empire, gave false news to the Ottoman Empire (Yıldırım, 2017, p. 15). As a result of this situation, since the state did not trust the Greek translators, it was decided not to use the Greeks in the state service, and this group, which had a very important task in diplomatic relations, was dismissed completely. So, an important gap emerged in the diplomatic field (Balçı, 2006, p. 78-82). However, this negative situation took a different path with the search for an institution that would enable the state to train more reliable translators in the diplomatic field. As a result, Yahya Efendi, one of the professors of the Engineers School, was appointed as the head of the Translation Department (BOA., C..DH., 68/3370). The official position of Yahya Naci Efendi, the first Muslim appointed to the Translation Chamber, is stated in the Ottoman archive records as the person who was “an officer to pay attention to the French and Greek papers translated in the Sublime Porte” (BOA., C.HR, 105-5236) is important in terms of showing the control mechanism desired to be established by the state over the process. With the new arrangement, a structure was created that would enable Muslim Ottomans to learn languages. In this new institution called the Translation Chamber, language teaching and translation services were provided in the first place. To some extent, this chamber formed the core of the Ottoman Ministry of Foreign Affairs. Many Ottoman statesmen who would become grand viziers and foreign ministers in the future were educated in the Translation Chamber (Aydın, 2007, p. 60).

The Translation Chamber

In the Ottoman Empire, during the reign of Selim III, the innovation activities planned to be implemented at all levels of the state brought about a serious transformation and preparations for a new structuring in foreign affairs. In this context, the Minister of Foreign Affairs was given the rank of

Pasha (BOA., HAT., nr. 23465), and thus, the influence of the foreign relations unit in the state administration was tried to be increased (Akpınar, 2014 p. 66). After a while, a mansion was allocated for these works (BOA., HAT., nr. 51002 & 52468), and personnel were allocated to be trained in the Western style to work in the field of foreign relations (Davison, 2000, p. 850). Another of the most important steps in the process of building modern diplomacy within the empire was the establishment of the Translation Chamber. With the imperial edict published by Mahmut II (Bilim, 1990, p. 35), the Translation Chamber was established in 1821 in order to enable Turks and Muslims to learn a foreign language and operate in the field of diplomacy, and to ensure the relationship of the Ottoman Empire with other states through training reliable people. In a short amount of time, this chamber paved the way for the training of reformist bureaucrats, both in domestic and foreign politics. The fact that the civil servants who provide training here are experienced in Western languages plays a major role in this success. British scholar Sir James William Redhouse is one of the officers of the Translation Chamber (BOA., A.}AMD., 4/63). Eventually, the Translation Chamber served as a school where the bureaucrats who prepared the reform movements after the Tanzimat Edict were educated. By the end of the century, the translation chamber was seen as the best place to start one's career.

This chamber was gradually renovated during the Mahmud II period. Sultan Mahmud II sent ambassadors to Paris, London, and Vienna. These were followed by embassies such as Berlin in 1837, Tehran in 1849, Saint Petersburg in 1857, Washington in 1967, and Stockholm in 1898 (İskit, 2007, p.160); because of these radical reforms made at the state level since the Tanzimat brought the need for a well-trained civil bureaucracy to the agenda. The need for Westernization, administrative centralisation, and provincial penetration at the state level was not only the increasing demand for foreign language knowledge and intensifying official correspondence but also directly affected the development of journalism and legal knowledge. In this respect, the establishment and development of the Translation Chamber were directly related to training bureaucrats for foreign affairs.

As a matter of fact, it is seen that institutions similar to the Translation Chamber, which has an important place in the field of foreign affairs, were opened in Europe long before the Ottoman Empire. Actually, European states started to train civil servants who knew foreign languages in the 16th century. In the Ottoman Empire, this occurred in the 19th century (Polatçı, 2013, p.78). These institutions in Europe were built for the

purpose of learning languages and aimed to serve the political and hegemonic purposes of the state with the manpower they trained (Akkaya, 2020, p. 22). These schools, which were opened within the scope of Orientalism, which was the activities of European states to get to know non-Western societies, were opened as small units where translations and studies were primarily carried out in 1312, which was the beginning of the Renaissance (Coşkun, 2007, p. 166). After the Council of Vienna in the 14th century, it was decided that these studies would continue academically in Paris and Oxford. In 1539, the first Arabic department was established at the College de France in Paris, and the founder of the department, Guillaume Postel, came to Istanbul as an officer in the team of Jean de la Forest, the first permanent ambassador appointed by France to the Ottoman Empire in 1535. Postel, one of the founders of French orientalism, learned Greek, Turkish, Arabic, Coptic and Armenian in Ottoman lands (Arıkan, 2007, p. 333). In addition to these, it should be noted that in the Embassy book of Ebubekir Ratıb Efendi, who was sent to Vienna as an ambassador in 1791, the “Asian Academy”, which constitutes the basis of the Vienna School of Oriental Languages, is mentioned. (Uçman, 1999, p. 58).

Orientalism activities and language education, which European states advanced to improve their ability to govern non-Western societies, became a necessity for the Ottoman Empire in the 19th century when these activities gained momentum and were also used in the military field. As a matter of fact, the establishment of the Translation Chamber, which was opened with the aim of training bureaucrats fluent in Western languages due to the trust problem experienced after the Greek rebellion, also reveals the political and military connection of the issue. For the Ottoman Empire, which faced serious defeats in the military field, unlike in the past, it became necessary to apply modern diplomacy and develop direct relations with European States. With this situation, under the umbrella of the Translation Chamber, the training of the team that will serve at the highest levels of the Empire and make important decisions in foreign affairs in the coming years would begin.

The institution, the Translation Chamber, reached its highest power during the Tanzimat period. As a result of the increase in diplomatic relations, foreign languages have gained importance, and the personnel trained by this institution have become even more valuable. Most of the high-ranking bureaucrats of the Tanzimat period were trained in this chamber and reached high state positions (Bilim, 1990, p. 40).

After a while, other offices started to open next to this chamber, and this chamber played a serious role in the formation of modern Ottoman diplomacy. During the Tanzimat era, this chamber did not only provide education, but it also became a very advanced environment in which a new worldview was developed (Tanpınar, 2003, p. 142-3). Over time, the number of Muslim officials from the Translation Chamber who started to work in the Ottoman bureaucracy gradually increased (Yıldırım, 2017, p. 16-7).

The Reform Approaches of Pashas Educated at Translation Chamber and their Effects on the State Administration

The Translation Chamber, established in the 1820s, began to bear fruit after a while. In the 1840s, there was a period of calm in the internal and external politics of the Ottoman Empire, in which there were no exhausting wars except for a few rebellions. During this period of tranquillity, Ottoman bureaucrats, who were trained in the Translation Chamber and recruited to the state, were presented with a stable environment in which they could continue their reform movements. In this holistic reform process, where the sole aim was to revise the state system in many aspects and save it from its negative situation, a Western-centered modernisation activity was followed. Those who carried out the reforms in question, the Ottoman pashas who were educated in the Translation Chamber since the 1820s, had the opportunity to play a very active role in state administration and foreign policy, and this period, which continued until the reign of Abdulhamid II, witnessed the Ottoman statesmen, most of whom were trained in the Translation Room, become extremely effective, especially in state administration (Yıldırım, 2017, s. 33).

It is seen that these Pashas, who were trained in the Translation Chamber and later took part in important levels of the state, playing a role in vital decisions, took many positions in institutions related to foreign affairs within the state organisation. In this context, in this study, where the effects of Ottoman pashas on state administration are discussed, it is important to consider the structure in which these bureaucrats operated and to clarify the units in which they worked before examining the effects in question one by one. In the institutions where matters related to foreign affairs/foreign ministry are carried out within the empire, it is seen that the most important structures are the units that perform the duty of translation. It is possible to list the most important of these units as the

“Divan-ı Humayun (Imperial Council) Translator” unit in the Reisülküttaplık (Reisül’l-küttab was the chief of the clerks in Imperial Council) and the “Translation Chamber” units located in the First and Second Departments within the Ministry of Foreign Affairs.

In the Ottoman Empire, “Reisülküttaplık” was an institution that included the management of a group of clerks. These clerks, who carried out the bureaucratic activities, excluding finance, of the Imperial Council, the central administrative body of the Ottoman state organisation, were called Divan-ı Humayun clerks. This institution of reisülküttab within the Ottoman state is not only an institution but also represents the continuation of the bureaucratic tradition within the Ottoman state (Ahışalı, 1999, p. 1). Another position related to the institution of reisülküttâb is the Translation Agency of the Imperial Council (Dîvân-ı Hümâyûn Tercümanlığı). This office, which is within the scope of the Dîvân-ı Hümâyûn structure, became one of the offices closest to the institution of reisülküttâb, with the adoption of new methods in the field of diplomacy within the Empire in the 18th century. Persons who served as Imperial Council translators took part in the meetings of the chiefs with foreign state ambassadors and played an important role in establishing contact with the residence ambassadors in Istanbul. As a matter of fact, developments regarding European countries were also followed in this way (Ahışalı, p. 8).

Another unit that had an important place within the scope of foreign relations was the “Translation Chamber” located in the First and Second Departments within the Ministry of Foreign Affairs. The Translation Chamber, which was the place where the statesmen examined in this study received their first training in the field of foreign relations and whose emergence in the historical and political process was examined in the previous part of this article, emerged within the scope of Selim III’s vision of modernising foreign relations and was used to prevent Greek translators from acting against the state during the Greek rebellion (Mora İsyanı). As a result, it was established in the 1820s with the aim of training people who would take part in foreign relations and who were fluent in European languages. The Translation Chamber, where the foundations of the modern structure of the Ministry of Foreign Affairs were laid within the Ottoman Empire, developed over time in terms of the number of students, work capacity, and quality of activities carried out. Afterwards, it was divided into two branches in order to be more organised. While diplomatic translation works were carried out in the Translation Room,

foreign language teaching was given to young people coming from the offices in the Language Room (Bilim, 1990, p. 37).

Starting from Mustafa Reşit Pasha, almost all of the bureaucrats who reached higher positions in the Ministry of Foreign Affairs learned European languages here and gained job opportunities to be included in the units of the Ministry of Foreign Affairs. As a matter of fact, many people who received training in the Translation Chamber were appointed to high-level bureaucratic positions during the Tanzimat period, and this led to the popular saying, “Passing through the Translation Chamber makes the son of a poor king a grand vizier” entered the literature at that time (Bilim, 1990, p. 40). This institution, which is the place where bureaucrats who play a role in the upper levels of the state are trained, was a place where all the statesmen examined in this study had been educated and took official duties. Especially in the official state archives containing the Translation Chamber records, the duties and appointment processes of these people within the foreign ministry can be clearly monitored, and it is seen that most of them worked in foreign embassies of the state (BOA, Y..PRK.HR., 4/89).

In the context of these records, it can be seen that the statesmen in question started their professional lives in the translation room and later worked in various departments operating in the field of foreign affairs. Subsequently, by progressing through these tasks, They held various high-level positions such as ambassadorship, ministership and grand viziership. In this study, the contributions of eight statesmen who took high-level roles at the state level and whose professional adventure started with the Translation Chamber in the context of their services to the state in the field of foreign affairs will be discussed under separate headings for each of them. Official document information obtained from the records of the Prime Ministry Ottoman Archives regarding the positions of these people at the state level will also be included, and the roles they played in the important political decisions of the state will be tried to be revealed in a concrete historical continuity.

Mustafa Reşid Pasha

Mustafa Reşit Pasha, the leading name of the modernisation of the Tanzimat period, was born in Istanbul in 1800. Pasha, who grew up in the translation chamber, served as a clerk in the army during the Ottoman-Russian War of 1827-1829. After this mission, he was praised by Mahmut II, and from then on, his star began to shine by being appointed to the Paris embassy in June 1836 (BOA., HR.SFR3..., 1/1), he was now directly involved in diplomacy (Yıldız, p. 130). He served as the London

Ambassador in 1836 and was given the title of Minister of Foreign Affairs (BOA., HR.TO., 406/30) along with the title of Pasha, in 1837. Throughout his life, he served as the Grand Vizier six times (BOA., A}TŞF., 5/5), the Minister of Foreign Affairs three times, the Paris Ambassador five times (BOA., A{DVNSNMH.d..., 11/443) and the London Ambassador twice (Ortaylı, 2014, p. 264).

During his youth, he made many trips for various duties and thus had the opportunity to get to know his country closely and see the needs of the society on the field. He worked actively in the state after 1939 and managed the intellectual side of the innovation process. The years that Reşit Pasha spent in the service of the state also include the beginning of the modernisation of diplomacy and the institutionalisation of the Ministry of Foreign Affairs in the Ottoman Empire. As a matter of fact, while the Ministry of Foreign Affairs was being established, in the context of institutionalisation, the Undersecretariat of Foreign Affairs unit was created, and the Undersecretary of Foreign Affairs (Hariciye müsteşarlığı) was appointed to this unit in 1836 to assist the minister was Reşit Efendi (BOA., HAT., 1174/46429). It is seen that the institution of the Undersecretariat of Foreign Affairs, which was a very important step in the construction of modern Ottoman diplomacy, was made permanent within the body of foreign affairs in 1854, during the Crimean War (BOA., C.HR., 146/7257). It is quite noteworthy that during these first critical processes, when the Empire developed a Western-style understanding of diplomacy, Reşit Pasha was one of the first names to contribute his ideas and operate in the established units.

Pasha, who repeatedly carried out the duties of minister (BOA., HR.MKT., 9/44), ambassador and grand vizier (BOA., A}DVN.MHM., 4/13), was personally present in the politically problematic areas of the Ottoman Empire and played a role in the solution processes. One of these examples is seen during the Egypt and Mehmed Ali Pasha problem. In addition, he saw the innovations made by Mehmed Ali Pasha closely in Egypt, where he went for negotiations many times, and got to know Europe closely in Paris and London, where he served as ambassador. One of the diplomatic missions in which Pasha played an important role coincided with the Mehmet Ali Pasha rebellion. In Egypt, which became a problematic region after the occupation of France, the governor of the Ottoman Empire, Mehmed Ali Pasha, attempted to establish an independent state, and after the Greeks gained independence, the Empire entered into a serious political crisis with this rebellion. The

Egyptian issue gained an international dimension due to the aim of intervening in the internal affairs of the empire within the scope of imperialist policies and the attention of European states to this region, especially in terms of the Eastern issue. As a matter of fact, following the rebellion, important diplomats of the period, Prince Metternich and Henry John Temple (“Lord Palmerston”, who was the contemporary of Reşid Paşa (BOA., HR.SFR3..., 1/7), put forward the idea of reforming the Ottoman Empire and tried to create a legitimate basis for intervention in the internal affairs of the state.

Reşid Pasha, on the other hand, pursued a balanced policy by expressing the view that internal and external problems could not be solved without the support of Europe. It is understood that Reşit Pasha, who was described by Ahmet Cevdet Pasha as the person who brought the concept of diplomacy to the Ottoman Empire, tried to get support from European states within the scope of his diplomatic activities. In this context, the empire built a policy of balance against these states that had interests in its territory and created a public opinion that the territorial integrity of the Ottoman Empire also affected the peace of Europe. This event had an important place in the construction of the diplomatic personality of the Pasha, who made a significant effort to solve this serious problem. Following these events, the Tanzimat Edict was declared in 1839 (Koyuncu, 2021, p. 28-31).

As a matter of fact, the situation in question is noteworthy in that it shows the influence of Reşid Pasha, especially on the sultan of the period. Mustafa Reşit Pasha convinced Sultan Abdülmecit to accept the idea that the internal and external problems of the state could be resolved as a result of the declaration of the Tanzimat Edict, and he was the person who personally read the edict and declared it. Pasha, who also prepared the content of the edict, aimed to give an official format to the innovation activities and thus to make a declaration against foreign powers trying to interfere in the internal affairs of the state by citing the minorities living in the Empire. The edict declared in 1839 carried the idea of Westernising the state and keeping the society together under the idea of the “Ottoman Nation”. With the proclamation of this edict, which included innovations in many areas, the “Tanzimat Era” began, and civil bureaucracy became more prominent. This was the difference of this period compared to previous periods, and bureaucrats became active in the administration alongside the grand vizier (Kösece and Karakoç, 2021, p. 250).

In this respect, the declaration of Tanzimat represents an exemplary process with the bureaucratic dominance of Reşit

Pasha in terms of showing the influence of the Translation Chamber bureaucrats in the state administration, which is the main subject of this study. The process in question most clearly reveals the importance of the pashas in the Ottoman bureaucracy. As a matter of fact, Ottoman modernisation gained a state-implemented format, which started with the Tanzimat Edict. It can be seen that the pro-modernisation bureaucrats who had a say in the administration in this period turned the administrative authority of the state into a real centre of power. In an interview with the British Foreign Minister, it is quite interesting that Reşit Pasha stated that he himself made all the reforms and that Sultan Mahmut II was responsible for the implementation of these reforms. This situation is noteworthy as it shows the superior influence of the civil bureaucracy on the imperial administration and the will of the bureaucracy on modernisation movements (Kösece and Karakoç, 2021, p. 251).

These Tanzimat years, during which the Pasha served the state, were also a period when efforts were made to re-establish state institutions. Added to that, diplomatic relations with Europe evolved into a completely different path. The Empire, which was in a state of transformation, also needed politicians who were open to new elements and could work in this direction. It was the Translation Chamber that educated these bureaucrats. In this context, Reşit Pasha, who also grew up in this chamber, was a bureaucrat who influenced the other seven names included in this article. During and after his time, prominent figures in politics always followed his school. In addition, not only politicians who grew up in this period but also intellectuals born in the 1820's such as Şinasi Efendi, Namık Kemal and Ziya Pasha, followed this school. In this respect, Pasha's influence on the bureaucrats who would be influential after him, in addition to his active role in the state administration, makes it possible to say that he was the person who changed the official structure of the period (Tanpınar, 2003, p. 139).

Mehmed Emin Âlî Pasha

Âlî Pasha started writing for the Divan-ı Hümayun (The Imperial Council) in 1830 and joined the Translation Chamber in 1833. Pasha, who was appointed Undersecretary of Foreign Affairs in 1840, became ambassador to London in 1841 (BOA., HR.SFR.3..., 3/66). He held the highest level government positions throughout his life and served as grand vizier (BOA., HR.SFR.3..., 13/53) 5 times between 1852-1871, as minister of foreign affairs 8 times between 1846-1871, as ambassador to London in different periods (BOA., HR.SFR.3..., 13/52), as

president of the Tanzimat council, as various governors during the reign of two different sultans (Beydilli, 1989, p. 425). The period when the effectiveness of the Pashas educated in the translation chamber in the state administration peaked coincided with the period of Âli and Fuat Pashas. Multifaceted reform activities carried out by the state were carried out under the administration of these statesmen, and the sultan's will remained at a minimum level until the 1870s when Abdulhami II took office (Kösece and Karakoç, 2021, p. 251). He was a person who was both influential within the Empire and extremely influential on the sultan of the period, Abdülaziz. Pasha, a well-known statesman in Europe, made great efforts to protect the dignity of the Sublime Porte and had an influence as an important decision mechanism in the most important events of the period, especially regarding foreign relations. In his active political life, the conflicts he had with the Young Ottomans, the leading opposition movement of the period, sometimes put his political activity in the background and caused him to be remembered with these conflicts (Beydilli, 1989, p. 426).

The Reform Edict (Islahat Fermanı) was prepared by Âli Pasha, which granted equal citizenship and many privileges to the non-Muslim people in the empire. He was sent to Vienna to determine the protocol of the peace to be made at the end of the Crimean War. In this appointment, which was made while Âli Pasha was the Minister of Foreign Affairs, it is stated that Pasha was appointed as a "delegate" in order to "bring the war between the Ottoman Empire and its allies with Russia to a good conclusion" (BOA., A{DVNSNMH.d..., 12/124,). Another duty that Pasha carried out on behalf of the Empire was the Paris Peace Treaty, for which he was appointed by the state as an "extraordinary ambassador". He represented the Ottoman Empire as an outstanding representative at the conference held in Paris. Pasha, who signed the Paris Peace Treaty of March 30, 1856 (BOA., HR.SFR.3..., 26/33), enabled the Ottoman Empire to join the European states community at the conference. He thought that with the Reform Edict and the Paris Agreement, he could ensure the territorial integrity of the Ottoman Empire and prevent European states from intervening in the internal affairs of the Ottoman Empire under the pretext of protecting the non-Muslim people (Uluçam, 1999, p. 221).

He served as a senior diplomat in the Cretan rebellion, carried out meticulous diplomacy during this problematic situation and tried to implement a reform program based on the idea of Muslim-Christian balance in this region. On the one hand, he used the diplomatic support provided by England, and on the other hand, he tried to prevent the intervention of

European States by accelerating efforts to reorganise Crete. As a matter of fact, the idea of the reformist program he implemented in this region is based on the understanding of Ottomanism, the leading ideology of the Tanzimat period. Pasha, who aimed to prevent the negative intervention of Europe by establishing a balance between the two communities (Pinar, 2008, p. 19), was not able to do this and followed a compromising policy to solve the problem. Because of this, he was subjected to severe reactions through the press after the negative decisions he had made.

After taking over the Ministry of Foreign Affairs, he strictly governed the Ottoman state's will and foreign policy. He supported the French policy in his works, unlike Reşit Pasha, who followed England. As a matter of fact, he was aware that the results of the German War (1870) would change the balance of power in Europe and have significant consequences for the Ottoman Empire (Beydilli, 1989, p. 426). Another action of Âli Pasha on state policies was the facilities he provided to the non-Muslim people. By facilitating their acceptance into civil service, he led to a rapid increase in the number of non-Muslim civil servants in many departments of the state, especially within the Ministry of Foreign Affairs. This was another activity for which Pasha was subjected to heavy criticism (Uluçam, 1999, p. 221).

Âli Pasha, who carried out highly speculative actions during his important high-level duties, served in a period when the State was exposed to serious developments in foreign policy, domestic issues escalated, and financial difficulties increased. His radical decisions can be evaluated within the framework of his knowledge of the weak and helpless situation the state is in and his belief that a conciliatory way should be adopted in foreign policy at this point. In domestic politics, although he wanted to follow a policy in accordance with the Tanzimat and reform ideas in general, his negative attitude and carelessness in establishing a solid staff that could only carry out such a job made this policy impossible (Beydilli, 1989, p. 426).

Keçecizâde Fuad Pasha

Keçecizade Mehmed Fuad Pasha was one of the three great bureaucrats of the Tanzimat period of the Ottoman Empire. Pasha, who completed his education in the field of medicine, did not continue his professional life in this direction and turned to the field of diplomacy and became one of the leading Ottoman administrators with his diplomatic talent (Öztuna, 1988, p. V). He joined the Translation Chamber in 1837, and two years later, he rose to the rank of chief translator and became the chief embassy secretary at the London embassy (BOA., HR.SFR.3...,

11/25). He gained important experience here (BOA., HR.SFR.3..., 13/26), and after returning to his country, he was assigned to go to Madrid in 1844 to deliver Abdulmecid's reply letter to Queen Elizabeth of Spain and to strengthen the friendship between the two states. Pasha, who later carried out many duties in the field of diplomacy, served as grand vizier for 4 years in two separate periods between 1861 and 1866 (BOA., TS.MA.e, 640/47) and served as minister of foreign affairs for nearly 10 years.

His years of office coincided with a period in which uprisings arising from the idea of nationalism increased in the Empire, and he played an important role in managing these problematic issues with effective diplomacy methods. Pasha, who was sent to Bucharest to resolve the Hungarian rebellion and independence movements that started in 1848, was later sent by the Ottoman Empire to the Russian Tsar as an extraordinary envoy following the Poles' uprising against Russia in connection with the solution of this issue. Pasha, who took the Sultan's letter to the region and resolved the issue peacefully, was appointed Undersecretary of the Grand Vizier in 1849 for this success. It is seen that he played an important role in the solution of the Egyptian issue, another important diplomatic problem of the period. He was sent to Egypt by Grand Vizier Resid Pasha and followed the processes of both the implementation of the Tanzimat reforms and the settlement of the problem with the regional governor. Pasha, who stayed here for three and a half months, was able to increase Egypt's annual tax, and as a result of this service, he was appointed to the Ministry of Foreign Affairs immediately after returning from duty.

Another important issue he addressed during his ministry was Lebanon. He is sent to Lebanon in order to prevent a possible European intervention as a result of the rebellion that started as a result of the British and French provoking the local people living in the district. Seeing that the events spread to Damascus, Pasha first dealt with this issue, and after long negotiations, the French evacuated this region in accordance with the agreement signed in 1861. Thus, Syria remained under Ottoman rule for half a century. Fuat Pasha, who pursued a pro-British policy, always prioritised the interests of the Empire, even though he trusted this state very much. He closely followed the nationalist movements in Europe, and although he supported the idea of nationalism that would benefit the state, he thought that these currents of thought would harm the Empire, which hosted many nationalities. In this context, he argued that the harmful

consequences of these intellectual movements could be prevented by treating non-Muslim people equally.

In addition to his activities in the diplomatic field, he also contributed to the restructuring of the state in the modernisation process with his various works. In Bursa, where he went for treatment in 1850, he wrote *Kavâid-i Osmâniyye* (Ottoman Laws) and also the regulations of the Ferry Company (*Şirket-i Hayriyye*) together with Ahmet Cevdet Pasha. Moreover, in his will, which was allegedly written to Sultan Abdülaziz just before his death, he explained what path should be followed to ensure the continuation of the Ottoman Empire against the policies of European states. In this context, he saw the only way to save the state as raising all affairs to the level of civilised states. Pasha, who made significant contributions to the modernisation process of the state, pioneered the establishment of the provincial organisation managed by governors with broad authority and carried out public works and educational activities such as the construction of masonry buildings, the expansion of Divanyolu in Istanbul, the establishment of Galatasaray Imperial High School and Darülfünun (The University) (Köprülü, 1996, s. 202-5).

Saffet Mehmed Esad Pasha

Born in 1814 in Fatih, Istanbul, Saffet Pasha's real name was Mehmed Esat (BOA., DH.SAİDD..., 2/416). He was educated at Beyazıt Mosque and learned French at the Translation Chamber. He entered the Dîvân-ı Hümayun (The Imperial Council) Office in 1831 and then was transferred to the Translation Chamber in 1833. After it was decided that *Takvîm-i Vekayi* (the first Ottoman Turkish official newspaper) would be published in French, a directorate was established for this purpose, and he was appointed to this position in 1839. Saffet Pasha, one of the most important names of the Tanzimat period, served as minister 14 times in various ministries such as trade, education and foreign affairs, and in 1878 he was appointed grand vizier for 6 months. Pasha, who held important positions such as a member of the State Council and a member of the Reform Commission, worked with four sultans during the most troubled periods of the Ottoman Empire and stood out as a reliable statesman, especially due to his dominance in foreign policy. As a matter of fact, the following words Abdülhamit II said to Rüşti Pasha confirm this position of Saffet Pasha: "I do not see anyone other than Saffet Pasha who is close to my ideas. Other government members fail to see the state's deteriorating situation" (İnal, 1982, p. 809-40).

Pasha, who also had various state medals, advocated that the administrative system of the period be regulated as soon as possible by taking Europe as an example and positioning all his activities accordingly. Although he provided services to the state in different fields, it is known that he contributed to the draft of 130 articles during the preparation of the Kanun-i Esasi (The Constitution of the Ottoman Empire). This draft has influenced the accepted main text. Saffet Pasha, who took important actions while he was the minister of education, founded the Galatasaray Imperial High School. In addition, as the Ministry of Education, he reorganised its regulations and built a new system. It is seen that during his service period, education began to be perceived as a state service. In this context, regulations such as compulsory education, new examination and education methods, and grading of schools have been made.

During his time as Minister of Foreign Affairs, he was interested in suppressing the uprisings in Bosnia-Herzegovina, but his attitude towards England during the process was not received positively. Another diplomatic service was his participation as the first delegate in the preliminary peace talks held in Edirne after the Ottoman-Russian war. Here, he was present at the Ayastefanos (San Stefano) negotiations, representing the state, and had to sign the agreement. In addition, Saffet Pasha was assigned to the Tersane (Shipyard) Conference, which was held due to the uprisings in the Balkans and where representatives of the great states came together in Istanbul. As a matter of fact, a successful diplomatic process could not be carried out here, and a period that would progress with Russia's declaration of war began. Another diplomatic duty that Pasha performed while serving as Undersecretary of foreign affairs was that he was appointed as a delegate to conduct negotiations in the agreement with Greece (BOA., A{DVNSNMH.d..., 12/132).

He was appointed as the grand vizier in 1878 after the raid on the Çırağan Palace in order to enthrone Sultan Murad again. During his duty, the issue of leaving the island of Cyprus to England was on his agenda, and he had to consent to the loss of the region. Again, he was the person who approved the Berlin negotiations and treaty (July 20, 1878) as the grand vizier. In this period, when foreign politics was in a major crisis, as a result of some disagreements with Sultan Abdulhamit II, he was dismissed and removed from Istanbul and appointed as ambassador to Paris. After this process, Pasha, who did not stay away from presenting his ideas for the revival of the state, wrote various statements in 1879-1880 and touched on important

problems such as the problem of illumination and the improvement of madrasahs. Another important contribution of Saffet Pasha was the efforts he made in the preservation of ancient artefacts and the development of museology in the Ottoman Empire (Özcan, 2008, p. 467-9).

Sadullah Pasha

He was born in Erzurum in 1838. Sadullah Pasha, who served at many levels of the state, was appointed to the Ministry of Commerce in 1876 after various duties and also served as the Ministry of Agriculture. After these ministerial duties, he served as the Mabeyn Chief Secretary of Murad IV (BOA., HSD.AFT., 10/36). Pasha, an important statesman, had the knightly rank of Sauveur in Greece, Franz Joseph of Austria, Couronne d'Italie of Italy, Sainte Anne of Russia and Aigle Rouge of Germany, apart from the Murassa' Mecidi and Ottoman insignia. Ahmed Midhat Efendi, one of the leading men of letters of the time, met with him in Vienna in 1889, and he spoke with admiration of his high knowledge and ideas about civilisation.

One of Sadullah Pasha's important contributions to the modernisation process of the state was his effort in the preparation of the General Education Regulation. During his duty as the head book of the Council of State, he also chaired the commission formed for the translation of the French Penal Procedural Law and its adaptation to Ottoman law. Pasha, who was appointed to the Undersecretariat of Education in 1873, served on the commission that organised the education curriculum at different levels of education. In this context, he opened a primary school in Nuruosmaniye Mosque, which will provide teaching activities with the new education management and set an example for new schools to be opened. In addition, it made a significant contribution to the process of preparing the new education curriculum and appointed experts to prepare these textbooks. He established a public library and a Statistics Office in Istanbul.

During his duty as the Minister of Agriculture, the commission established under the chairmanship of Sadullah Pasha after drought and famine arose around Ankara rendered important services in overcoming this problem and in the organisation of aid. Another important duty of the Pasha includes carrying out the censorship activities implemented within the scope of the policies of the Abdulhamit II period. In this context, Sadullah Pasha, who had to carry out the press regulation, put into practice these prohibitions against his friends with whom he had shared similar ideas since the years he joined the Translation Chamber. As a matter of fact, it was

with his will that Diyogen, İbret, Hadika and Sıraç newspapers, which were the leading publications of the period, were closed down.

He was appointed as the chairman of the extraordinary commission tasked with examining the Bulgarian revolt that started in 1876 and gradually expanded and the events that took place after it, and he carried out successful studies here. On May 8, 1877, he was appointed to the Berlin embassy. In the same year, following the defeat in the 1877-1878 Ottoman-Russian War, he was assigned to attend the peace talks to be held in Ayastefanos (San Stefano) as the second delegate. He had to sign an agreement with very harsh conditions after long negotiations. Pasha, who made important contributions to the development of relations with Germany during his five-year stay in Berlin (BOA., Y..PRK.EŞA., 3/31), participated in the international congresses held here as a delegate of the Ottoman Empire. In return for his services, Abdulhamit II gave him the rank of vizier and the title of pasha in 1881 (Akyıldız, 2008b, p. 432-3). In 1883, he was appointed to the Vienna Embassy (BOA., SAİD, 1/24, 06.08.1305).

Ahmet Vefik Pasha

Ahmet Vefik Pasha was born in Istanbul and grew up in a neighbourhood intertwined with diplomacy. Ahmet Vefik, who is accepted as the founder of Turkism ideology (Gökalp, 2003, p. 9), is also the grandson of Yahya Naci Efendi, who was the founder of the Translation Chamber and the first Muslim translator, who was working in the Engineering School. Along with the leading names in the field of diplomacy, he was the person who laid the scientific ground for the Turkist approach, which will be the main ideology of the new Turkish state after the collapse of the Empire (Ortaylı, 2014, p. 269). Vefik Pasha's achievements in his diplomatic life date back to when he started working as a civil servant in the Translation Office in 1837. This civil service was followed by many successes in his political duties. During his life, he served at the Ministry of Education twice, as the deputy of Istanbul from the first Ottoman Parliament and as the grand vizier in two separate periods between 1878-82. He also served as the Tehran (BOA., A}AMD., 34/13) and Paris embassies (Akyıldız, 2003, p. 145). He was also a member of The Senate of the Ottoman Empire (BOA., İ..DUİT, 1/52) and the Encümen-i Daniş (The Science Advisory Board). Moreover, Pasha was elected a member of the Petersburg Academy of Sciences and participated in the St. Petersburg International Orientalist Congress as a delegate representing the state. (BOA., HR.SFR1..., 67/28). In 1862, he

was appointed to the Presidency of the Court of Accounts by Sultan Abdulaziz and became the first president of the Court of Accounts under its current name.

One of the first important diplomatic missions of the Pasha was to send the Hungarian refugees to the region to solve the problem that emerged as a result of the 1848 revolutions. As a result of the Hungarian lands being affected by the 1848 revolutions, absolutism was opposed in the empire, and non-German nations struggled for independence. In this turbulent process, the Ottoman ambassador warned the Ottoman Empire of the possible asylum attempts by the Hungarians and Poles. He went here as the commissioner of Wallachia and Moldavia. As a result of his meetings with the immigrant leaders and the Austrian consulate, he carried out the necessary diplomatic procedures for the transfer of the immigrants from Shumen to Kütahya. In this process, it is possible to say that he prevented problems that may arise with his persuasion skills and managed the events well.

In 1851, he wanted to be kept away from the diplomacy arena due to his political achievements coming to the fore, so he was removed from Istanbul and appointed as an ambassador to Tehran (BOA, A.}MKT.MVL, 57/73). The news in the British newspapers of the period reveals Vefik Efendi's diplomatic success in the political arena as follows: "If Ahmed Efendi had not been eliminated by being sent to Iran as an ambassador, Russia would not have passed Prut." It is seen that Pasha, who continued this duty for 4 years, took pioneering behaviours that would protect the interests of his country during his diplomatic activities. In this context, during his meetings with the Shah of Iran, he expressed that he wanted to hang the Turkish flag in the Ottoman Embassy and displayed an important diplomatic approach in the context of protecting Turkish interests. Although Iran did not welcome this situation at first, it was resolved as a result of mutual correspondence. Consequently, he was the first Ottoman ambassador to declare the embassy building as the territory of the Ottoman State and raise the flag there. Thus, in modern Ottoman diplomacy, the custom of hanging flags on embassy buildings was initiated in this way. In addition, Ahmet Vefik Pasha, on behalf of the Ottoman Empire, directed the arrangements made in order to prevent confusion in the region due to the problem of Shiites settling in the Iraq-1 Acem (within the Iran borders) region, which caused tension between the two states (Koyuncu, 2021, p. 48-88).

During his time at the Ministry of Foundations, his most prominent service was the repair of Ottoman structures that had been damaged in the 1855 earthquake and had not been

repaired until that day. While he was the governor of Bursa between 1879 and 1882 (BOA., MB.İ..., 90/1), he had the roads and streets of Bursa built, inspired by the mayor of Paris, George Euègene Haussmann (Kumaş, 2011, p. 74-5). The restoration of many important monuments that were damaged in Bursa was carried out by the French architect Leon Parvillee, who was brought to the city by the order of Sultan Abdulaziz (Laurent, 1989, p. 120). In addition to these breakthroughs in terms of the architectural construction of the Empire, Ahmet Vefik Pasha also played a major role in the development of the intellectual ideologies of the state. As a matter of fact, he is considered the ideological founder of the Turkism movement, which would deeply affect the last years of the Ottoman Empire and the founding period of the Republic of Türkiye. Pasha, who carried out various activities in terms of language and society relations, also took steps to use Turkish at the state level after serving as the minister of education and vizier. One of the most important examples of this is that he changed the title of “grand vizier”, which had been used for centuries, to “prime minister” in accordance with the Turkish language (Akyıldız, 2003, p. 148).

Sadık Rıfat Pasha

Sadık Rıfat Pasha was born in Istanbul and was educated in this city. Pasha, who was one of the names who grew up in the Translation Chamber, started his diplomatic career by being appointed as a civil servant and the chief clerk of the Council of Ministers. He served as the Ottoman Foreign Minister (BOA., A{DVNSNMH.d..., 11/358) and Ambassador to Vienna (BOA., C..HR., 30/1493) twice during his life. While he was serving as the Ambassador in Vienna, his friendship with the Austrian Chancellor Prince Metternich, an influential figure in European politics, significantly influenced his political thoughts. The issues discussed in the meetings between the two were topics such as the law of citizens, regulation of internal administration and the security of the country. As a matter of fact, not only Sadık Rıfat Pasha but also most Tanzimat intellectuals adopted Metternich’s policies of Europe and were of the mindset of modernisation in this direction (Öztürk, 2020, p. 347). In addition, although Metternich was a politician who followed the Ottoman reforms with admiration, he stated that the power of the Empire in foreign policy was linked to the stability of the internal order and did not approve of nationalist movements. Pasha, who developed his views on politics, state and nation with the understanding he gained in this context, thought that

the Empire's rise to the level of European states was possible by enacting some new laws and making partial reforms.

Pasha, who also served as President of the Supreme Court of Appeals for part of his senior diplomatic career (BOA., A}DVN.MHM., 6/19), had significant ideas about Westernization activities that became a state policy after the Tanzimat Edict. He emphasised that this transformation should not be superficial and that it was impossible to become civilised just by building new buildings or changing clothing styles. He also stands out for not only supporting reform practices but also producing multiple solutions to problems and valuing positive moral characteristics. In addition, the articles he wrote about the regions he travelled to are valuable as they reflect the views of society (Semiz, 1994, p. 140). In addition, this statesman, who clearly expressed the issues such as keeping the expenses of the sultan and the palace under the control of the government within a certain budget, constitutes a remarkable example of this attitude, showing the influence of the high-level bureaucrats of the period on the palace administration. Within the scope of his thoughts on state administration, he pointed out the importance of justice and clearly emphasised that European states could give advice on reforms within the Ottoman Empire, but they should not turn this into a tool of intervention in internal affairs. In addition, some of the ideas defended by the Pasha, who was seen to care for balance and stability in domestic and foreign diplomacy, were to avoid war as much as possible, to keep the military force constantly prepared for war, to reduce costs by increasing production, not to go into domestic debt, to avoid new taxes, to expand education in the centres of great states. It can be listed more as having a permanent envoy, preventing bribery and making government policies permanent.

Another critical task of the Pasha in Ottoman diplomacy coincided with the process of Mehmed Ali Pasha's declaration of independence in 1839. As a result of Mehmet Ali Pasha's declaration of independence against the Ottoman Empire in 1839, heavy attacks were carried out in Aleppo, and the Ottoman armies suffered great losses. Sadık Rifat Pasha was also included in the delegation appointed by the Empire to reach an agreement on this issue. As a matter of fact, Pasha went to Alexandria in August 1840 to inform Mehmed Ali Pasha about the finalisation of the Egyptian issue in accordance with the decisions of the London Conference. Although he could not convince Mehmed Ali Pasha in the context of this issue, he was subsequently appointed as the Undersecretary of the Grand Vizier. He was subsequently appointed to the Ministry of

Foreign Affairs and focused on the implementation of the Tanzimat reforms. It is also known that during this period, the Pasha also attended many meetings to discuss the proposals of the Western states during the wars (Akyıldız, 2008a, p. 400-1).

Mehmet Namık Pasha

Born in Istanbul and one of the most successful members of the Translation Chamber, Mehmet Namık Pasha (BOA., DH.SAİDd..., 2/228) learned French from Yahya Efendi, the founder of the translation chamber. Due to his profession in French, he quickly rose through the ranks and was later assigned to translate various works and instructions from French within the military. Because of his success in this translation process, the sultan of the period, Mahmud II, included him in the military class. Pasha, who also served as the Minister of War (BOA., HR.SFR.3..., 148/9), had important signatures in the innovations in the military field. Moreover, he had the duty of governor of Baghdad, served at the London embassy on an ad hoc basis, and was the founder of the Mekteb-i Harbiye (The Military College).

While the modernisation process accelerated during the Mahmut II period, the field in which the state did the fastest work in this sense was the military. In this context, Namık Pasha, one of the leading statesmen, was sent to Petersburg as a military attaché to get information about the state order of Russia and the organisation of the army after the signing of the Treaty of Edirne. In 1832, he was appointed ambassador to London in order to provide British aid for the Egypt issue. During this duty, he held various meetings in Vienna, Paris, and London, but he could not achieve the desired diplomatic results (Saydam, 2006, p. 379). In 1834, he was appointed with “private office duty” to London in order to provide British aid for the Egypt issue of Mehmed Ali Pasha. During this duty, he held various meetings in Vienna, Paris, and London, but he could not achieve the desired result in diplomatic terms. In his meetings with the King of England and the British Foreign Minister, the answer he received was that “Britain wanted the Ottoman Empire not to take any action against Mehmed Ali Pasha, in case of Russian intervention” (BOA., HAT, 1173/46414). In the context of the Egypt issue, the opposing army advanced to Kütahya, and Namık Pasha went to Petersburg to meet with the Russian forces to discuss this problem. Here, he managed to get assurance from Tsar Nicholas and eased this troublesome process for a while in the eyes of the Ottoman Empire. Another of his diplomatically important tasks coincides with the aftermath of the Crimean War. In this period,

due to the fact that the war in question put the Ottoman Empire in financial difficulties, Namık Pasha went to Paris and London to seek financing as Minister of Trade (BOA., A{DVNSNMH.d..., 13/102); however, the European states did not give these guarantees and the bankers demanded excessively high interest rates (Badem, 2007, p. 262).

When he returned to Istanbul, Pasha took part in the establishment and administration of the Harbiye Mektebi (The Military School), which was opened in 1834, and provided the construction of the Harbiye building, which today functions as Istanbul University. In 1843, with the rank of vizier, he was sent to the marshal of the Arabian army and restored the state authority in the region, which was shaken by the Druze-Maruni struggle. The nomadic tribes in the region have served in the settlement and subordination of the nomadic tribes. In 1849, he was appointed as marshal of the Iraq and Hejaz army (BOA., A.}DVN.MHM., 1/80). In addition to this duty, he was also given the mission of the governor of Baghdad (BOA, HR.SYS, 1909/15). During this period, within the scope of ensuring security policies, he prevented the rebellions in the Sulaymaniyah sanjak and attacks against Iranian pilgrims. Namık Pasha, who was also interested in public works activities, made a significant effort to build new roads, military barracks, schools, and administrative buildings, expand the Basra Shipyard and develop agriculture. In the following years, he became the minister responsible for the Ottoman navy. Pasha, who participated in the studies related to the preparation of the Kanun-i Esasi (The Constitution of the Ottoman Empire) during the reign of Abdülhamit II, had the idea of establishing a structure like the British Parliament and forming a parliament consisting only of Muslims. Although he could not get this idea accepted, it is understood from the sources of the period that he had a certain influence on the Sultan (Saydam, 2006, p. 380).

Conclusion

One of the most notable areas of Ottoman modernisation, which started during the reign of Selim III and took the form of radical reforms during the reign of Mahmud II, is the transformation of diplomacy. In this context, this article was written to create a certain meaning for the process of transformation of the Ottoman diplomatic tradition from a classical style to a modern one and to examine the effects of Ottoman bureaucrats, whose effectiveness in the state reached its peak within the framework of changing management habits. When the Translation Chamber, which formed the foundation of modern Ottoman diplomacy, was examined from a historical perspective, it was

seen that it fundamentally affected the Ottoman political structure and the means of change on the authority of the Sultan. Another important issue which was encountered in this research is that the Translation Chamber, which was the first step in the construction of modern diplomacy, has an important connection with the Reisülkütblük institution, which has an important place in the foreign ministry tradition of the Ottoman Empire. This is valuable as it shows the chronology of the transition from the traditional process to the modern in the Empire. In addition, it has been seen that similar translation chambers actually emerged as language schools in Europe much earlier and formed the cornerstones of Orientalism. This is important as it shows the source of information that the Translation Chamber provide to foreign relations.

The statesmen who grew up here took part in the highest levels of the state and became the decision-makers on the issues that determined the fate of the Ottoman Empire. Especially in the archive documents of the Prime Ministry, the political duties of all the names discussed in the article in various embassies and at various levels of foreign relations can be clearly traced. These realities show that examining the establishment vision of the Translation Chamber and the effects of the Pashas, who grew up in the state administration together, will give a clearer view of understanding Ottoman modern diplomacy. After revealing the emergence of the translation chamber in a certain framework, the contribution of the eight most prominent statesmen of the period to political life is discussed in order to express this period of Pashas more clearly. These pashas, who served as grand vizier, minister and ambassador, took important roles in the solution process of the most important diplomatic problems of the period, such as the Crimean War, the Lebanon Issue, the implementation of the Tanzimat reforms, the Paris Agreement, the Syria and Crete rebellions.

Among these names, Reşid Pasha, who was the leading figure of the Tanzimat reforms, stands out both in terms of his effective politics in the Western-centered modernisation activities of the state and in influencing the important diplomats who took office after him with his thoughts. Pasha, who designed the Tanzimat reforms with the aim of preventing the intervention of the state under the pretext of innovation movements and nationalist rebellions, took an active role in the process of change that started with the announcement of this Edict. Reşit Pasha, who played a role on many levels, from important political problems such as the Mehmed Ali Pasha problem to the implementation of the Tanzimat reforms, was

one of the first people to be appointed to institutions such as the Undersecretariat of Foreign Affairs, which was created for the first time in the field of foreign relations. Another important name for the era was Âli Pasha, who was from the generation raised by Reşid Pasha. He was sent to Vienna for peace talks to be held at the end of the Crimean War, and during the Paris Conference, with the title of “extraordinary ambassador”, enabled the Ottoman Empire to join the European states community of that time. At the same time, the Pasha, who prepared the Reform Edict (Islahat Fermanı), which gave equal citizenship rights to the non-Muslim people within the Empire, thought that this would ensure the territorial integrity of the Ottoman Empire and prevent European states from interfering in the internal affairs of the Ottoman Empire.

One of the most influential statesmen of the period was Keçecizâde Fuad Pasha, who carried out the duties of gradually controlling the rebellion situations in various regions at a time when nationalist revolts were on the rise. He ensured the security of the region during the Hungarian independence movements against Austria. As the British and French suppressed the rebellion that started as a result of provoking the local people in Lebanon, with Pasha’s diplomatic efforts, the region remained under Ottoman rule for half a century. Safvet Mehmed Esad Pasha, who held various ministerial positions, took part in the preparation of the Kanun-i Esasi (The Constitution of the Ottoman Empire), and while he was the minister of education, he made the education service perceived as a state service, rather than a public service. In addition, he took a role in suppressing the uprisings in Bosnia and Herzegovina, represented the state at the conferences held due to the uprisings in the Balkans and was appointed as a delegate to conduct negotiations in the agreement with Greece.

Sadullah Pasha, who made important contributions to the reforms on education in the modernisation process of the state, took part in the commission that reorganised the curriculum of all levels of the Empire. He was appointed as the chairman of the extraordinary commission responsible for investigating the Bulgarian revolt and the events that took place after it. During his duty as Berlin ambassador, he provided important services in the development of relations with Germany. He served as the Mabeyn Chief Secretary of Murad IV. Ahmet Vefik Pasha, the grandson of Yahya Efendi who was the founder of the translation chamber, was an active politician in the state administration, and at the same time, with his important works, he contributed to the establishment of the new Turkish society in the context of language and culture.

Pasha, who served as the Grand Vizier, the ministry, the Tehran and Paris ambassador. Also, he participated in the St. Petersburg International Orientalist Congress as a delegate representing the state. His other duty was to solve the Hungarian refugee issue that arose as a result of the 1848 revolutions.

Sadık Rifat Pasha, who served as Minister of Foreign Affairs and Ambassador to Vienna, was influenced by the thoughts of Prince Metternich, who directed European politics, and his political thoughts on issues such as the regulation of the internal administration, the security of the country, and the law of the citizens progressed on this basis. He also served as President of the Supreme Court. Pasha, who was on duty in the delegation sent to the region for the solution to the Egypt issue, was very active, especially in the implementation of the Tanzimat reforms. Mehmet Namık Pasha, on the other hand, was a prominent name for his activities in the military field. Pasha, who had important signatures in the innovations in the military field, served as the Minister of War and the Governor of Baghdad twice during his life, became the London Ambassador of the Ottoman Empire and was the founder of the Mekteb-i Harbiye (The Military School). Some of his prominent diplomatic missions include his appointment as an ambassador to London to provide British aid over the Egypt issue and going to Paris & London to seek financial aid as Trade Minister after the Crimean War.

As a result, these statesmen, who dominated the guiding decision-making mechanisms of their period in the most important diplomatic issues during the collapse of the Ottoman Empire, provide us with an important framework in terms of explaining the modernisation process of Ottoman diplomacy and the serious effects of bureaucrats on the administration in the monarchical order, with their activities. In this context, examining the place of the Translation Chamber in Ottoman political history and the influence of the prominent figures among the statesmen who grew up there provides a collective view of the political dynamics of the period. Thus, it has been possible to discuss this unique period in Ottoman politics, in which the sultan's influence in the monarchy administration was restricted, and bureaucrats came to the fore in an understandable and well-defined concept.

References

Prime Ministry Ottoman Archive (Başbakanlık Osmanlı Arşivi, BOA) Documents

- Bab-ı Asafî, Name-i Hümayun Defterleri: 11/358, 1841; 11/443, 1845; 12/124, 1855; 12/132, 1855; 13/102, 1877.
- Cevdet, Dahiliye: 68/3370, 1821.
- Cevdet, Hâriciyye: 68/3370, 1821; 105-5236, 1822; 146/7257, 1841.
- Dahiliye, Defterler: 2/416, 1815; 30/1493, 1843; 2/228, 1805
- Hariciye Nezareti, Londra Sefareti: 1/1, 1836; 1/7, 1836; 3/66, 1842; 11/25, 1851; 13/52, 1852; 13/53, 1852; 13/26, 1852; 26/33, 1856; 148/9, 1869
- Hariciye Nezareti, Mektubi Kalemi: 9/44, 1845.
- Hariciye Nezareti, Petersburg Sefareti: 67/28, 1876.
- Hariciye Nezareti, Sicill-i Ahval İdare-i Umumiyyesi Müdüriyeti: 1/24, 1888; 3/24, 1894.
- Hariciye Nezareti, Siyasi: 1909/15, 1862.
Hâriciyye Nezâreti, Tercüme Odası: 406/30, 1845.
Hatt-ı Hümayun: 856/38253, 1824; 1173/46414, 1834; 1174/46429, 1836; nr. 23465, 1836; nr. 51002, 1838; nr. 52468, 1839.
- İrade, Dosya Usulü: 1/52, 1877.
- İrade, Hususi: 2/29, 1892.
- İrade, Yunanistan: 1/14, 1841.
- Mabeyn-i Hümayun Evrakı, İradeleri: 90/1, 1882.
- Sadaret, Amedi Kalemi Evrakı: 4/63, 1848; 34/13, 1853.
- Sadaret, Meclis-i Vala Evrakı: 57/73, 1852.
- Sadaret, Mühimme Evrakı: 4/13, 1847; 6/19, 1848; 1/80, 1844.
- Sadaret, Teşrifat Kalemi Evrakı: 5/5, 1848.
- Satın Alınan Evrak, Ali Fuat Türkgeldi Evrakı: 10/36, 1889.
- Topkapı Sarayı, Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi Evrakı: 640/47, 1864.
- Yıldız, Arzuhal Jurnal: 8/58, 1892.
- Yıldız, Hariciye Nezareti Maruzatı: 4/89, 1879.
- Yıldız; Elçilik, Şehbenderlik ve Ateşemiliterlik: 3/31, 1882.

Periodicals and Review Works

- Ahışhalı, R. (1999). Osmanlı Devlet Teşkilatında Reisülkütablık Müessesesi (18. yy.) [The Institution of Reisülkütab in the Ottoman State Organization, 18th Century] (PhD

- Thesis). Marmara University, Institute of Social Sciences, Istanbul, Türkiye.
- Akkaya, S. N. (2020). Türk Romanında Self-Oryantalizm (1870-1980) [Self-Orientalism in Turkish Novel (1870-1980)] (PhD Thesis). Istanbul University, Institute of Social Sciences, Istanbul, Türkiye.
- Akpınar, M. (2014). Osmanlı İmapratorluğu'nda hariciye Nezareti'nin Kuruluşu ve Dış Politikanın Kurumsallaşması [The Establishment of the Ministry of Foreign Affairs and the Institutionalization of Foreign Policy in the Ottoman Empire]. *Tarih İncelemeleri Dergisi*, XXIX(1), 59-85.
- Akyıldız, A. (2003). Meclis-i Vükela [The Government]. *TDV Encyclopedia*, 28, 251-253. Istanbul: Diyanet Foundation Publishing.
- Akyıldız, A. (2008a). Sadık Rıfat Paşa. *TDV Encyclopedia*, 35, 400-401. Istanbul: Diyanet Foundation Publishing.
- Akyıldız, A. (2008b). Sadullah Paşa. *TDV Encyclopedia*, 35, 432-433. Istanbul: Diyanet Foundation Publishing.
- Arıkan, Z. (2007). Guillaume (Wilhelm) Postel. *TDV Encyclopedia*, 34, 333-334. Istanbul: Diyanet Foundation Publishing.
- Aydın, B. (2007). Divan-ı Hümayun Tercümanları ve Osmanlı Kültür ve Diplomasisindeki Yerleri [The Imperial Translators and Their Place in Ottoman Culture and Diplomacy]. *The Journal of Ottoman Studies*, 29, 40-86.
- Badem, C. (2007). The Ottomans and the Crimean War (PhD Thesis). Sabancı University, Social Sciences Institute, Istanbul, Türkiye.
- Balcı, S. (2006). Osmanlı Devletinde Tercümanlık ve Bab-ı Ali Tercüme Odası [Translation in the Ottoman Empire and Sublime Porte Translation Chamber] (PhD Thesis). Ankara University, Social Sciences Institute, Ankara, Türkiye.
- Berridge, G. R. (2010). *Diplomacy: Theory and Practice* (4th ed.). Palgrave Macmillan, London, UK.
- Beydilli, K. (1989). Âli Paşa, Mehmed Emin. *TDV Encyclopedia*, 2, 425-426. Istanbul: Diyanet Foundation Publishing.
- Bilim, C. (1990). Tercüme Odası [The Translation Chamber]. *OTAM Ankara University, Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 1(1), 29-43.
- Davison, R. H. (2000). The Modernization of Ottoman Diplomacy in the Tanzimat Period (Trs. Durdu Mehmet Burak). *OTAM*, 11, 849-861.

- Freeman, C. W., & Marks, S. (2024). Diplomacy. Retrieved February 16, 2024, from <https://www.britannica.com/topic/diplomacy>
- Griffiths, M., O'Callaghan, T., & Roach, S. (2008). *International Relations: The Key Concepts* (2nd ed.). Routledge, New York, USA.
- Gökalp, Z. (2003). *Türkçülüğün Esasları* [The Fundamentals of Turkism]. Kumsaati Publishing, Istanbul, Türkiye.
- İnal, İ. M. K. (1982). *Son Sadrazamlar* [The Last Grand Viziers] II (3rd ed.). Dergah Publishing, Ankara, Türkiye.
- İskit, T. (2007). *Diplomasi* [Diplomacy]. Istanbul Bilgi University Publishing, Istanbul, Türkiye.
- Kodaman, T., & Akçay, E. Y. (2010). Kuruluştan Yıkılışa Kadar Osmanlı Diplomasi Tarihi ve Türkiye'ye Bıraktığı Miras [The History of Ottoman Diplomacy from the Establishment to the Collapse and the Legacy Left for Turkey]. *Süleyman Demirel University Social Sciences Journal*, 22, 75-92.
- Koyuncu, G. (2021). *Ahmet Vefik Paşa'nın Diplomatik Görev ve Faaliyetleri* [Ahmet Vefik Pasha's Diplomatic Missions and Activities] (Master Thesis). Istanbul University, Social Sciences Institute, Istanbul, Türkiye.
- Köprülü, O. F. (1996). Fuad Paşa, Keçecizade. *TDV Encyclopedia*, 13, 202-205. Istanbul: Diyanet Foundation Publishing.
- Kösece, Y., & Karakoç, R. (2021). Osmanlı Devleti'nin Modernleşme Sürecinde Bürokrasinin Rolü Üzerine Bir Değerlendirme [An Evaluation on the Role of Bureaucracy in the Modernization Process of the Ottoman Empire]. *Türk İdare Dergisi*, 492, 237-262.
- Kumaş, N. (2011). *II. Abdülhamit Döneminde Bursa'da Sosyal Hayat* [Social Life in Bursa during the Period of Abdulhamit II] (1876-1909) (PhD Thesis). Uludağ University, Social Sciences Institute, Bursa, Türkiye.
- Laurent, B. (1989). *Ottomanization and Modernisation: The Architectural and Urban Development of Bursa and The Genesis of Tradition 1839-1914*. Harvard University, Massachusetts, USA.
- Lewis, B. (2000). *Müslümanların Avrupa'yı Keşfi* [Muslims' Discovery of Europe] (Trs. İhsan Duru). Ayışığı Bookstore, Istanbul, Türkiye.
- Organski, A. F. K. (1968). *World Politics* (2nd ed.). The University of Michigan, New York, USA.

- Ortaylı, İ. (2014). İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı [The Longest Century of the Empire] (40th ed.). Timaş Publishing, İstanbul, Türkiye.
- Özcan, A. (2008). Saffet Mehmed Esad Paşa. TDV Encyclopedia, 35, 467-469. İstanbul: Diyanet Foundation Publishing.
- Öztuna, Y. (1988). Keçecizade Fuat Paşa. Ministry of Culture and Tourism Publishing, İstanbul, Türkiye.
- Öztürk, R. H. (2020). Osmanlı Değişim Çabaları ve Mehmet Sadık Rıfat Paşa [Ottoman Change Efforts and Mehmet Sadık Rıfat Pasha]. Akademik İncelemeler Dergisi, 15(1), 345-366.
- Pınar, H. (2008). Diplomasi ile Siyasetin Birlikteliği: Girit İsyanı ve Âli Paşa [The Unity of Diplomacy and Politics: Cretan Revolt and Ali Pasha]. Süleyman Demirel University Social Sciences Journal, 18, 1-22.
- Polatçı, T. (2013). Osmanlı Diplomasisinde Oryantalist Memurlar [Orientalist Officials in Ottoman Diplomacy]. Akçağ Publishing, Ankara, Türkiye.
- Saydam, A. (2006). Namık Paşa. TDV Encyclopedia, 32, 379-380. İstanbul: Diyanet Foundation Publishing.
- Semiz, Y. (1994). Sadık Rıfat Paşa (1807-1857) Hayatı ve Görüşleri [His Life and Views]. Selçuk University Türkiyat Research Journal, 1, 135-144.
- Tanpınar, A. H. (2003). 19'uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi [History of 19th Century Turkish Literature] (10th ed.). Çağlayan Publishing, İstanbul, Türkiye.
- Uçman, A. (1999). Ebubekir Ratıb Efendi'nin Nemçe Sefaretnamesi [Ebubekir Ratıb Efendi's Nemçe Embassy-Book]. Kitabevi Publishing, İstanbul, Türkiye.
- Uluçam, M. (1999). Âli Paşa. Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi [Encyclopedia of Ottomans with Their Lives and Works]. Yapı Kredi Culture Art Publishing, İstanbul, Türkiye.
- Yalçınkaya, M. A. (Ed.). (2013). Osmanlı Diplomasisi [Ottoman Diplomacy]. Anadolu University Press
- Yıldırım, E. (2017). "Dağılma Döneminde Osmanlı Dış Politikası" (Ottoman Foreign Policy in the Period of Disintegration) (Master Thesis). İstanbul, Türkiye: Beykent University Social Sciences Institute.

NOVUS ORBIS

Journal of *Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler*
Politics and International Relations *Dergisi*
Volume 6 *Cilt 6*
Number 1 *Sayı 1*
2024

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

**CHINA, THE UNITED STATES AND JAPAN IN
A CHANGING INTERNATIONAL ORDER:
HISTORICAL FOUNDATIONS CHALLENGED
BY THE RISE OF CHINA**

Cem YILMAZ*

Makalenin Geliş Tarihi // Received: 21.01.2024
Düzeltilme Tarihi // Revised: 06.04.2024
Yayına Kabul Tarihi // Accepted: 18.04.2024

Abstract

This study analyses bilateral relations between the People's Republic of China (China), the United States (US), and Japan by comparing the impacts of historical foundations on the one hand and a prominent contemporary factor, which is the rise of China. The study aims to compare basic historical data and the resilience of these data in the face of a rising China. The relationships among the three actors demonstrate that the historical legacy continues to hold prominence in the Chinese perspective of Japan, while the rise of the actor is prominent in the American perspective of China. Both historical legacy and a rising China factor are dominant in Japanese perceptions of China. The Japanese foreign policy towards China is characterised by a mutual reinforcement of both dimensions, resulting in an overall enhancement of their strength. The study, in this instance, demonstrated that historical parameters become less relevant when a contemporary parameter has the potential to have a major effect on history. The rise of China, which has resulted in a fundamental shift in the international

*Dr, Independent Researcher, ORCID: 0000-0003-3421-3314,
cemmyil@gmail.com

order, and the decline in the importance of the historical dimension in the relationships between the actors under examination are viewed as two phenomena that reinforce one another.

Keywords: China, United States, Japan, Rise of China, History

Değişen Uluslararası Düzendeki Çin, ABD ve Japonya: Çin'in Yükselişi ile Aşınan Tarihsel Temeller

Öz

Bu çalışma, Çin Halk Cumhuriyeti (Çin), Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya arasındaki ikili ilişkileri, bir yandan tarihsel temellerin etkileri ile diğer yandan son dönemde öne çıkan bir faktör olan Çin'in yükselişini karşılaştırarak analiz etmektedir. Çalışma, temel tarihsel verileri ve bu verilerin yükselen Çin karşısında dayanıklılığını karşılaştırmayı amaçlıyor. Üç aktör arasındaki ikili ilişkiler, Çin'in Japonya'ya bakış açısında tarihi mirasın ön plana çıkmaya devam ettiğini, Amerika'nın Çin'e bakış açısında ise aktörün yükselişinin öne çıktığını gösteriyor. Japonya'nın Çin algısında ise hem tarihi miras hem de yükselen Çin faktörü hakimdir. Japonların Çin'e yönelik politikasında, her iki boyutun karşılıklı olarak birbirini desteklediği ve güçlendirdiği anlaşılmaktadır. Bu çalışma, aynı zamanda, güncel bir parametrenin tarihsel mirasa oranla baskın bir konum elde etmesi durumunda, tarihsel parametrelerin ikili ilişkileri açıklamadaki etkisinin azaldığını ortaya koymaktadır. Çin'in yükselişinin uluslararası düzende dönüştürücü bir değişime yol açması ile çalışma konusu oyuncular arasındaki ilişkilerde tarihsel boyutun öneminin azalması birbirini destekleyen iki gelişme olarak ele alınmaktadır.

Anahtar kelimeler: Çin, Amerika Birleşik Devletleri, Japonya, Çin'in Yükselişi, Tarih

Introduction

One of the primary theoretical distinctions among the principal approaches within the field of International Relations (IR) is the significance attributed to history within the discipline. Postpositivist theories critique positivist theories for their ahistorical orientation, attributing this to the assertion that positivist theories are universally applicable, independent of

temporal and spatial contexts. In contrast, postpositivist theories centre their attention on the matter of actor subjectivity, investigating various factors that may influence subjectivity, including the historical context. In other words, they deal with how interests are formed in current parameters. Both proponents argue for the significance of interests while they acknowledge the potential for collaboration. However, within the postpositivist perspective, the construction of interests matters as well. In order to achieve a comprehensive understanding of an actor's subjectivity and the construction of their interests, it is essential to delve into several aspects, such as the actor's culture, history, ideas, and the character of the decision-makers involved. This process of examination will facilitate a more nuanced comprehension of the subject matter.

Looking back into the historical context, it is typically necessary to analyse relationships between actors, both from the standpoint of academics and decision-makers. However, this does not always imply that today's relationships are solely based on historical legacies. Rather, it is the combination of historical legacy and contemporary parameters, in other words, more recent or current parameters, that matters in getting a comprehensive understanding of regional and world politics and relations between actors.

Examining the trilateral relations among the People's Republic of China (China), the United States (US) and Japan brings up a notable outcome pertaining to the historical foundations and contemporary parameters of relations. Firstly, the Sino-Japanese relationship is marked by a strong historical legacy, particularly from the Chinese perspective. Chinese decision-makers construct their stance against Japan by presenting themselves as recipients of historical victimisation, which can be traced back to the Japanese atrocities that occurred during the late 19th century and the era of World War II (WWII). Likewise, the historical legacy continues to hold significance in the context of US-Japan relations at present. The trajectory of Japan's post-war era was significantly influenced by what came out of WWII, in which Japan was defeated by the US. This defeat resulted in Japan assuming a more passive role in the post-war period. Japan's contemporary foreign policy is commonly characterised as 'dependent,' with efforts made to challenge this perception in response to changes in the regional and global landscape. The historical foundations of US-Japan ties are subject to scrutiny and questioning, albeit to a limited degree.

In contrast, US-China relations, as the most challenging relations of our time, appear to be shaped by a recent

phenomenon: the rise of China and its consequential impact on the security dynamics in Northeast Asia as well as the broader international order. The current state of Sino-US relations appears to be less influenced by the ideological struggle of the Cold War era. The involvement of China as a significant participant in the Vietnam War through its support of the Hanoi government does not currently serve as a prominent determinant in contemporary bilateral ties. Moreover, the two parties united before the end of the Cold War against the Soviet Union. Today's conflict between the two actors mostly stems from the rise of China and its impact on the international order. The rise of China, along with an increasingly assertive foreign policy, undeniably impacts the US' dominant position within the international order. Consequently, the US responds to China's actions. While it is not asserted that US policymakers completely disregard historical analysis, the article argues that contemporary circumstances hold greater significance in the policy-making process. This leads to the conclusion that the parameters that cause shifts in the international order, in our case, the rise of China, resulting in the abandonment of historical legacy. To be more concise, the rise of China generated a new meaning to historical circumstances. The identified conclusion holds relevance in the context of US foreign policy towards China, namely in instances where a shift in the order poses a threat to its own authority and leadership.

It is this outcome of the ahistorical roots of Sino-U.S. relations (at least for the time being) and historical foundations of Sino-Japanese relations that strengthen the US-Japan alliance established in the post-WWII era. Hence, thinking about China, the US, and Japan in the context of Northeast Asian politics and security today necessitates a multidimensional perspective on related history and contemporary parameters.

This study examines the relations among the US, China, and Japan, with a specific focus on comparing their historical legacies and contemporary parameters. This argument posits that historical legacies play a significant role in shaping the dynamics of China-Japan and US-Japan relationships but have had a diminished influence on the latter relationship in recent times. However, the same does not apply to US-China relations. Rather, the rise of China, a transformative phenomenon with foreign trade surpluses over a span of two decades, a high volume of outward foreign direct investments and the implementation of the Belt and Road Initiative (BRI) has profound implications for the international order and the US role in the order. These developments have played a crucial role

in shaping the current positions of both China and the US on the global stage. The rise of China, coupled with its military expansion, has resulted in a reduced influence on the US in the global economy and politics. Hence, the study argues that both history and contemporary parameters affect foreign policy in this trilateral relationship. From a US standpoint, the present parameters hold greater significance compared to historical ones, particularly in relation to the perception of China's emergence as a threat. Moreover, the research illustrates that despite the focus on current aspects of US-China ties, US policymakers take advantage of the enduring hostility between China and Japan, together with Japan's historical loyalty to the US. In other words, history might be a legacy in a particular case and might be a useful means in another case. Finally, it is our main finding that structural shifts in the order might lead to the abandonment of historical legacies.

The essay commences by providing a clear elucidation of the role of history within the realms of IR and the process of formulating foreign policy decisions. The subsequent section delves into the dynamics of Sino-Japanese relations, followed by an examination of US-Japan relations, and ultimately concludes with an analysis of US-China relations.

Theory and Methodology

First and foremost, the place history holds in IR is partly about the debate between positivism and postpositivism. The postpositivist move in the early 1990s argued that perceptions and subjectivity matter. Postpositivists claim that history is a means to grasp and interpret the current situation and to make comparisons with today in contrast to positivists' ahistorical stance. Hence, history is a means to construct one's own point of view that leads to the construction of policy and strategy. It is to be noted that an earlier version of this debate occurred between traditionalism and behavioralism in the 1960s. Traditionalism and the English School advocated for the importance of historical context, while behavioralism emphasised the use of quantitative methodologies.

The relationship between history and policy is a complex and multifaceted one, often characterised by its diversity and potential for misinterpretation. There exists a disparity in the ability and intention of policymakers and decision-makers to interpret historical data uniformly. Historical data, by their nature, are subjective and open to interpretation. As a result, policymakers incorporate their own judgements when analysing and utilising such data (Brands and Suri, 2016). They do not

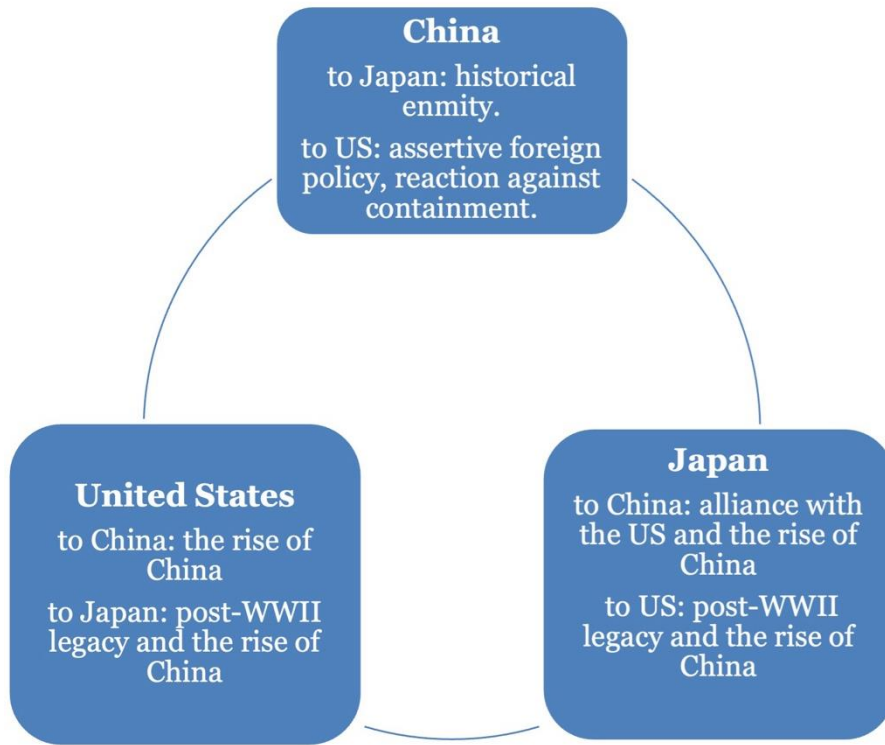

intend to take history in a scientific manner, but rather, they are practical. Historical data is simply an input in determining strategy (Vertzberger, 1986). Hence, history is a means that plays a role in determining today's foreign policy decisions, rather than history as an academic discipline.

Secondly, while we are studying to what extent history touches on the foreign policy-making process, we are not interested in every bit of historical data. Instead, we deal with the main historical data, such as the outcomes of WWII, the alliance structure of the Cold War, or the end of China's alignment with the Soviet Union.

Thirdly, we should stress that when we talk about contemporary developments, it is the outlook of the time this study is conducted. Therefore, we acknowledge that the contemporary parameters will serve as the future's historical records.

Finally, Figure 1 illustrates the basic motivations and strategies employed by the three actors in their interactions with one another. It encompasses both historical and ahistorical factors, the latter referring to recent motivations. One may observe the presence of historical animosity in Beijing's approach towards Japan, whereas recent factors play a predominant role in shaping its relations with the US. The figure concurrently presents a concise overview of the research outcomes discussed in the article. Briefly, it can be argued that the current dynamics between the three entities can be attributed to either a historical heritage or more contemporary factors, with the rise of China being the predominant factor. The figure depicts the extent to which historical legacy and the rise of China contend with one another in shaping today's relations among the three actors.

Figure 1. Basic motivations in bilateral relations of China, the US and Japan.

China and Japan

Blanchard and Lin (2013) highlight the utilisation of historical references by Chinese foreign policy makers as a strategy to legitimise their stance and policies. This is observed through the frequent incorporation of historical references in official announcements and documents. However, it is possible that both parallels and contrasts exist when comparing the present with the past. Hence, ‘... it may be most fruitful to understand the connection between Chinese foreign policy and history with a mix of approaches’ (Blanchard and Lin, 2013, p. 166).

The primary historical paradigm that underpins present Chinese foreign policy is commonly referred to as the ‘Century of Humiliation.’ The notion represents the highest level of developing consciousness to prevent a recurrence of subjugation by the Western nations and Japan. The establishment of the ‘National Day of Humiliation’ seeks to cultivate a deeper comprehension of the historical challenges that China has faced as a result of imperialistic invasions since the 19th century, with the ultimate goal of preventing their

recurrence. China's 19th century was dubbed the 'Century of Humiliation' due to the occupation process and humiliating treaties of Nanjing (1842) and Tianjin (1858) signed as the outcomes of the First and Second Opium Wars. The main motive of this definition is to raise awareness among the Chinese people and future generations about the significance of prosperity and empowerment. In other words, a tradition has been established in order to eradicate errors and deficiencies. Callahan (2010) argues that the National Day of Humiliation forms the basis of Chinese nationalism. As of 1927, when nationalists were given a voice in state sovereignty, national humiliation also assumed an official dimension. 26 distinct days, primarily in May, were designated as the day of humiliation.

'A long period of military conflict from the end of the nineteenth century is often used as a referent point for the emergence and subsequent persistence of China's Japan image' (Uemura, 2013, p. 106). Chinese policymakers believe that Japan may exhibit similar behaviour as it did throughout the period spanning from 1895 to 1945, despite notable disparities in both domestic and international contexts. Comparing historical data and present conditions, including Japan's limited but lately advancing military capacity in the post-WWII era, Chinese policy makers give more credit to history. From their point of view, Japan has neither shown real regret nor presented a real apology for its atrocities in the past. The apology delivered by Japanese Prime Minister Tomiichi Murayama in 1995 is widely considered to be a highly substantial expression of remorse. Notably, this apology was of a generic nature and did not specifically target China. Furthermore, the tone employed in the apology was characterised by its ambiguity (Mosher, 2023). Consequently, the apologies proved ineffective in rectifying the harm inflicted by Japanese wrongdoing.

Eventually, an increasing sensitivity emerges around the issues of sovereignty and security both generally and in relations with Japan (Blanchard and Lin, 2013). Beijing may not necessarily be accurate in this analysis, but what matters is that this is the outcome of their analysis, which constitutes today's strategic culture towards Japan, which is based on the term 'victim mentality' (Uemura, 2013). This might be a result of the abstraction of past events or the construction of legitimacy for the current policy (Vertzberger, 1986).

This analysis should not lead to the dismissal of a more contemporary perspective. The strategic value of Japan as a key ally of the US, coupled with its active participation in the US

strategy of containing China, plays a pivotal role in shaping China's policy towards Japan. Therefore, it is possible to discuss the amalgamation of historical and contemporary elements in Beijing's strategy towards Tokyo. Moreover, when confronted with the challenges posed by modern elements, historical context can serve as a valuable resource or justification, as discussed in the theoretical framework section, rather than merely a repository of past events or genuine historical means.

During the Reform and Opening period in China, the Japanese government played a significant role by providing considerable financial loans for the purpose of fostering economic development. This support was particularly evident during the 1990s when Japan actively encouraged direct investment and offered assistance to critical industries such as energy and transportation. The goal has been to enhance interdependence and capitalise on the ascent of China. Johnstone (1998) labels this policy towards China as engagement. 'China's size and proximity limit Tokyo's options and give it strong incentives to seek accommodation rather than confrontation on issues of concern' (Johnstone, 1998, p. 1080).

From an economic perspective, the rise of China signifies a notable surge in profits for Japanese investors. It is worth noting that China has emerged as Japan's largest trading partner since 2007, so supplanting the US in this regard (Chiavacci, 2023). But security heads off the economy when security-related events occur. In this context, the August 1995 nuclear test of China marks a negative turn in bilateral relations. The military exercises conducted by China in close proximity to Taiwan during the month of March 1996 were perceived by the Japanese as a potential source of concern and apprehension. In the aforementioned year, individuals with right-wing affiliations from Japan undertook a landing operation on the Senkaku/Diaoyu Islands, coinciding with the 65th commemoration of the Japanese invasion of Manchuria (Johnstone, 1998).

Despite being major trade partners, the second and third-largest economies in the world stand on different sides in regional economic integration initiatives. The Trans-Pacific Partnership (TPP) is an initiative that emerged as an extension of the Asia-Pacific Economic Cooperation Forum (APEC). It was conceived with the intention of serving as a counterbalance to the growing influence of China in the region, with the underlying objective of excluding this particular actor from the partnership (Ye, 2015). However, as an initiative pushed and led by the US, things changed rapidly with the withdrawal of the US from TPP in 2017. TPP has undergone a transformation and is

now known as the Comprehensive and Progressive TPP (CPTPP). In September 2021, China submitted its application for membership to the CPTPP; however, its acceptance of the agreement is still pending. It is worth noting that Japan is currently a member of both the TPP and the CPTPP. In addition, Japan turned out to be a proactive player in world trade in the absence of the US (Chiavacci, 2023).

Ye (2015) claims that ‘Asian regionalism has focused on economic cooperation but invariably implied political and strategic importance. Power alignment, the “China threat,” and the rise of China had been among the underlying drivers of regional initiatives in Asia’ (p. 209). The increasing assertiveness observed in the South China Sea and the Taiwan issue has resulted in the emergence of a discourse suggesting that China has become the foremost strategic challenge for Japan (Kyodo News, 2023). The 2014 legislation for eliminating the constitutional barrier and for a more active and advanced military identifies Beijing as a threat while indicating that if Japan or a close ally is assaulted, it is vital to the country’s survival (Al-Badawi, 2023). Additionally, China’s alliance with Russia, the aggressor against Ukraine, is regarded as a major variable from the Japanese perspective. It is the most recent and clear variable that China may act the way Russia did against Ukraine (Ministry of Defense, Japan, 2022). The fact that Beijing abstained from condemning Moscow in the United Nations Security Council is regarded as an indirect endorsement of the invasion (Carlson, 2023). The National Security Strategy of Japan (Ministry of Defense of Japan, 2022) emphasises the actions of China in close proximity to Japan, namely in relation to Taiwan and the East China Sea (Ministry of Foreign Affairs of Japan, 2022). Finally, geography is a major data in Japan’s China relations, which Americans have the option to ignore. Japan finds itself in a precarious situation with regard to its engagement with China and the management of disagreements, while the US may adopt a more assertive stance (Johnstone, 1998).

As a result, considerations of historical legitimacy are the main factors guiding China’s policy toward Japan. History is simply an input in formulating policy. Additionally, there is the contemporary aspect of countering the joint containment policy pursued by Japan and the US. For Japan, there is a combination of a set of elements. US alliance depended on the outcome of WWII, strengthening the military infrastructure due to the rise of China, increasing importance given to regional alliances, and the search and debate for an independent foreign policy. The

subsequent section will delve into an examination of the Japanese perspective.

US and Japan

It is widely acknowledged that there exists a substantial historical foundation between the two actors, originating from the aftermath of WWII (Figure 1). In light of its role as both the aggressor and defeated party in the War, Japan was compelled to agree to treaties aimed at preventing future acts of aggression. The Security Treaty established in 1951 between the US and Japan, which was subsequently replaced by the Treaty of Mutual Cooperation and Security in 1960, grants permission for the deployment of US armed forces within the Japanese archipelago. Additionally, this Treaty imposes upon the US the responsibility of defending Japan in the event of an attack. It is important to note that these treaties effectively abolished the Imperial Japanese Army (Al-Badawi, 2023). The Treaties promptly incorporated the strategic approach of forging alliances with the Western world during the Cold War and placing emphasis on economic advancement, widely recognised as the Yoshida Doctrine (Hoshiro, 2022). The staunch allegiance of Tokyo to Washington is reflected in its role as a supply depot throughout the Korean and Vietnam Wars. Arising from the US commitment to protect Japan from a possible attack, US forces have been deployed in the Japanese archipelago, enabled by the Status of Forces Agreement (1960) between the two. As of 2020, number of bases in Japan is 120 and number of troops is more than 53 thousand. Both figures are among the top globally (Hussein and Haddad, 2021), and the scrutiny of the magnitude of US military deployments by Japanese society and decision-makers has persisted for around a decade now.

Article 9 of the Japanese constitution, which was imposed by the US immediately following WWII, prohibits the State from engaging in war and sets limitations on the establishment and maintenance of armed forces. However, the end of the Cold War, the shifting security dynamics of Northeast Asia, with North Korea's nuclear activities, the rise of China and reflections on its assertive foreign policy and rapidly advancing military infrastructure, led Tokyo to reconsider the status quo. In the meantime, as previously mentioned, the rise of China entails a proportional diminishment of the US's influence, so impacting and reshaping the international order. Therefore, Tokyo finds itself in a position where it must reassess its status, notably in the realm of security, due to an ongoing structural transformation.

A set of meetings held with Washington regarding security matters led to the establishment of 'The Guidelines for Japan-U.S Defence Cooperation' in September 1997. These guidelines aimed to secure Tokyo's provision of logistical and rear-area support in the event of a conflict occurring in the vicinity of Japan. The Guidelines were met with dissatisfaction by Beijing due to their direct and novel implications for the Chinese government. The intensified discussions in Japan on the potential risks of abandonment and the establishment of a more autonomous security strategy have been prompted by various factors, including China's increasing assertiveness, the US withdrawal from the TPP, and the Trump administration's prioritisation of an 'America First' policy. Furthermore, the meeting between President Trump and North Korean leader Kim Jong-un has further contributed to these debates (Liff, 2019). Nevertheless, as Liff (2019) argues, the relevant data indicates that 'Balancing and tightening security alignments with Washington and US security allies and partners while simultaneously bolstering its own indigenous capabilities have been, and continue to be, the dominant trends, in Japan's China strategy' (p. 457). Liff's (2019) research highlights the crucial aspect that Japan did not pursue the dilution of its alliance with the US without concurrently striving to bolster its own military might and establish regional security structures. Despite Tokyo's inclination towards maintaining a certain level of autonomy in the realm of security, the escalating danger posed by Beijing has resulted in mounting pressure from Washington to enhance its cooperation and obligations. Japan is currently in the process of adjusting its security structure in light of the perceived threat presented by China, independent of any influence imposed by the US. The 2017 Defence White Paper of Japan extensively examines the perceived danger posed by China, dedicating 34 pages to this topic. Additionally, the document emphasises the significance of the alliance between Japan and the US, allocating 50 pages to this subject matter (Liff, 2019). Johnstone (1998) highlights the enduring state of tension and entrenched mistrust characterising the bilateral relations between the US and Japan with China and emphasises the need to identify a resolution to address these challenges.

The government formed by the Democratic Party of Japan (DPJ) in 2009, which succeeded the Liberal Democratic Party (LDP), aimed to pursue a foreign and security policy that was more autonomous in nature. Nevertheless, the resignation of Prime Minister Hatoyama within a span of less than a year, as well as the subsequent prime ministers from the DPJ, resulted in a reversal of the aforementioned policy (Liff, 2019).

Despite efforts made during the period from 2009 to 2012, it would be inaccurate to classify this era as a realignment. Instead, it can be more accurately characterised as a period of reinforcing the alliance with the US (Liff, 2019). The succeeding government was a coalition between LDP and Komeito, with Shinzo Abe as the prime minister. Abe pursued a strategy of maintaining the alliance policy while simultaneously expanding regional security partnerships with countries such as Australia, India (via QUAD), the Philippines, Vietnam, and Indonesia. This approach was undertaken as a means of promoting multilateralism in close coordination with Washington (Liff, 2019). The 'Free and Open Indo-Pacific' policy, which was introduced in 2016, serves as an indicator of Japan's initiative to promote peace and security within the region (Ministry of Foreign Affairs of Japan, 2023). The loan agreement amounting to 18.7¥ billion with the Philippines in 2013, as well as the grant of 500¥ million provided to Vietnam in 2014, both nations being competitors of China in the South China Sea, can be seen as indicative of Tokyo's regional position (Baş, 2023).

The relocation efforts undertaken by Tokyo to transfer a portion of the US military forces stationed in the Japanese archipelago; specifically Okinawa, indicate a notable shift in Tokyo's foreign and security policy. The relocation endeavours do not obviate the policy of guaranteeing the continued presence of the US armed forces in the region. This emerging trajectory highlights the potential existence of converging challenges, notably from China, while also acknowledging the presence of divergent viewpoints. Japan, being situated at the forefront of a potential conflict, may find itself in a different position compared to the US, which could potentially choose to hold a distance in light of official obligations allowing for flexibility or due to Washington's preference to act contrary to its commitments. Furthermore, the US has undergone a significant shift in its alliance policy since the conclusion of the Cold War. The alliance policy in Washington exhibits a higher degree of flexibility, emphasising the need for risk sharing (Baş, 2023). Nevertheless, Chavacci (2023) argues that characterising Tokyo as a passive victim in the dispute between the US and China would be a mistaken perspective. Tokyo is exerting pressure on Washington to adopt a more confrontational stance against Beijing.

In 2012, Tokyo undertook a major move before the commencement of the second term of Prime Minister Abe. This action involved the nationalisation of the Senkaku/Diaoyu Islands, which were formerly under the ownership of a private Japanese landowner. The Islands are currently subject to

territorial claims by the Chinese government, leading to an increasing presence of Chinese Coast Guard vessels conducting patrols in the region of the Islands (Prabowo, 2023). Additionally, in 2013, Abe visited the Yasukuni Shrine, which commemorates Japan's WWII death, though he was not the first prime minister to visit the Shrine. The visit elicited criticism both from Beijing and Washington (Chiavacci, 2023). The potential impact of this event on Chinese perceptions is that it may have reinforced the notion that there is a persistent possibility of a resurgence of Japan reminiscent of the WWII era. Moreover, it may further weaken the perceived value of apologies that are already considered inadequate.

Shinzo Abe held the belief that there was a necessity for a shift towards a more security-oriented approach to Japanese foreign policy. This perspective was influenced by the perceived decline of American hegemony, the weakening of the liberal international order, and the deteriorating balance of power in East Asia. Japan did not have the option of remaining passive in the face of these difficulties (Baş, 2023). Chiavacci (2023) takes a similar stance, claiming that Abe, with his revisionist leanings, sought a remilitarised Japan. It can be observed that military expenditure has been seeing a consistent upward trend since 2012, with the notable establishment of a Space Operations Squadron in the year 2020 (Launch of the Space Operations Squadron, 2020; Prabowo, 2023).

In 2014, article 9 of the Japanese constitution, which prohibits the state from engaging in war, was reinterpreted in response to opposition to its revision (Prabowo, 2023). The expansion of the tasks of the Japanese Self-Defence Forces (JSDF) and the facilitation of military enlargement were made feasible by the implementation of the 'International Peace Support Law' and the 'Legislation for Peace and Security' (Prabowo, 2023). The legislation granted the JSDF the authority to engage in collective self-defence measures in support of allied nations (Al-Badawi, 2023).

The revisionist policies implemented by Prime Minister Abe, such as the decision to increase the military budget in 2012, have been continued by the subsequent administration led by Fumiyo Kishida since 2021. This continuity is evident in the renewed National Security Strategy and the projected growth of Japan's military budget, which is expected to be ranked as the third largest globally by 2027 (Al-Badawi, 2023; Prabowo, 2023). The data presents a significant disparity wherein the constitution incorporates a provision that specifically forbids the state from participating in warfare and upholding a permanent military force. However, it is to be noted

that the process focuses on deterrence and contributing to the containment of Beijing. Despite the ongoing expansion of Japan's military capabilities, it remains significantly distant from attaining a competitive standing in relation to the People's Liberation Army (PLA) (Prabowo, 2023).

The aforementioned data serves to demonstrate that the Yoshida doctrine has reached its culmination in the realm of Japanese politics. It can be inferred that Tokyo was able to modify its security and military policy in response to China's growing influence and assertiveness without a constitutional amendment. The alignment of historical and contemporary characteristics is apparent in the context of US-Japan relations. The historical legacy of WWII has served as a catalyst for the convergence of the two actors, while the current trajectory of the rise of China is anticipated to further bolster the alliance between them. For Japan, history serves both as an opportunity and a burden. For the US, the post-WWII legacy serves as a means that guarantees the Japanese alliance against China. Meanwhile, there exists a pragmatic aspect wherein the US strategically leverages the longstanding animosity between China and Japan.

The US and China

Brands and Suri (2016) assert that policymakers in the US utilise historical data as a method to gain a deeper understanding of international politics and the challenges they entail. This method enables policymakers to employ well-established concepts to address novel and intricate challenges, leverage prior knowledge to reflect upon current issues, and proficiently articulate and advocate for their policies. One notable example of a significant factor in addressing contemporary challenges is the Vietnam War, which is commonly associated with the Vietnam syndrome. For those in particular, it serves as a reminder of the necessity to adhere to the constraints imposed by the limits of power (Brands and Suri, 2016). This parameter is critical within the actor's relative declining conditions. Therefore, it is imperative to acknowledge that history, particularly the enduring effects of the Cold War, is a fundamental component of US foreign policy. However, it is presently problematic to assert that it overwhelmingly dictates the formulation of foreign policy vis-à-vis China. Over the past four decades, China has experienced an immense expansion that has had a transformative impact on historical dynamics (Curtis, 2010). This poses a challenge to the US position within the international system, which constitutes the primary basis for its opposition to China.

Two primary historical data items hold significance in the context of US-China relations. The initial conflict pertains to the ideological animosity of the Cold War, which is evident in the military confrontations that occurred during that period, namely the Korean and Vietnam Wars. According to Iriye (1982), from a US perspective, the presence of communism in China was an essential barrier to the formation of an alliance during the post-WWII era. The second pattern pertains to the rapprochement between the two entities following the Sino-Soviet split. The perceived significance of reconciliation from the US' standpoint may have experienced a decline subsequent to the conclusion of the Cold War since many viewpoints contend that the Soviet Union's defeat has reduced its relevance. Moreover, it can be observed that the rise of China has diminished the phenomenon of convergence that was prominent during the 1970s. Primarily, the two actors exhibit contrasting political and ideological belief systems. This paves the way for China to become an outsider in the global security network (Boylan et al., 2021). Due to the systematic contrast and the rise of China,

... the United States is reinforcing alliance partnerships with several countries in the Asia-Pacific. The US maintains formal treaty commitments with Japan, the Philippines, South Korea, and Thailand, and it has informal but increasingly important security and defence partnerships with countries such as Malaysia, Singapore, Taiwan, and Vietnam (Maher, 2018, p. 505).

Maher examines the emergence of a bipolar world system subsequent to the conclusion of the Cold War, wherein China and the US engaged in a confrontational dynamic. He draws parallels between this contemporary confrontation and the historical antagonism between the US and the Soviet Union. One notable distinction lies in the fact that the Soviet Union posed a major and imminent security challenge to Europe, whereas China does not possess comparable characteristics in terms of proximity and level of risk (Maher, 2018). Given that Beijing did not establish and is unlikely to form a security organisation comparable to the Warsaw Pact and the intensity of regional and global economic interdependence, the characteristics of the confrontation differ substantially (Maher, 2018). However, according to Carlson (2023), these disparities do not prevent bilateral relations from being called 'superpower rivalry' (p. 53). The perception of risk is seen as an upward trend due to the declining relations between the two entities.

‘The Pacific basin now absorbs more American trade and investment than does the Atlantic’ (Weinstein, 1982, p. vii). The US represents the primary destination for China’s exports. When examining China’s substantial ownership of US Treasury bills, it becomes evident that a thorough interdependence exists between these two prominent powers. However, it is important to note that the current circumstances do not negate the fact that China is experiencing an immense and ongoing expansion of its military capabilities, both in terms of quantity and quality. As Kawashima (2017) notes ‘... from the end of 2013 through 2014, when China established the ADIZ [Air Defence Identification Zone] in the East China Sea and began to adopt a firm policy in South China, US posture towards China hardened...’ (p. 29). The phenomenon of ‘offshore expansion’ prompted certain neighbouring countries of China, such as Vietnam and the Philippines, to adopt a more cautious approach in their dealings with China and instead bolster their connections with the US.

According to Carlson (2023), the primary sources of contention encompass trade, technology, divergent perspectives on regional problems, and the evolving global order. The BRI and the newly established financial institutions by China, namely the Silk Road Fund and Asian Infrastructure and Investment Bank (AIIB), appear to embody a corporate endeavour that poses a challenge to the international order. The challenge directly influences the risk perception of decision-makers in the US. The current state of bilateral ties appears to have deteriorated considerably with respect to risky military engagements in the Taiwan Strait and South China Sea, trade conflicts, and the unresolved Taiwan issue. These areas of concern are also the primary reason why Western circles characterise Chinese foreign policy as assertive. The US authorities exert considerable efforts to discourage their allies from associating with Huawei Technologies and its telecommunications counterpart, ZTE. This is primarily due to the accusation that these companies collaborate with Chinese security institutions in sharing sensitive data (Boylan et al., 2021).

Carlson (2023) claims that ‘both elite opinion and the public opinion have shifted toward the view that a more confrontational approach toward China than the engagement strategy of the past few decades is now necessary’ (p. 57). Therefore, the Trump administration characterised the relationship with China as ‘strategic competition,’ whereas Biden has characterised it as ‘extreme competition’ (Carlson, 2023). Simultaneously, it might be argued that the engagement

policy and the rebalancing strategy pursued by the Obama administration failed to yield favourable results for the US, therefore necessitating the adoption of more strict constraints (Carlson, 2023).

The year 2018 witnessed the initiation of a trade war by the Trump administration, primarily characterised by the imposition of tariffs on Chinese imports. This was accompanied by the implementation of further regulations targeting Chinese espionage activities, intellectual property infringement, and technology transfer. The 'Free and Open Indo-Pacific' strategy was officially adopted in the year 2020, encompassing the implementation of freedom of navigation operations (FONOP) (Carlson, 2023). FONOPs have been carried out in a unilateral manner, devoid of any involvement from regional allies.

In the meantime, the US aims to leverage the NATO alliance to incorporate European member states into its policy approach towards China. In the year 2021, a notable occurrence record was placed within a NATO communique, marking the first instance of China being explicitly referenced. This event coincided with the first summit in which President Biden participated. The aforementioned communique sent a collective call to action, urging member nations to unite in opposition to the escalating military capabilities exhibited by Beijing (Siebold et al., 2021). This orientation is critical since it reflects an intention to expand its original area of interest from the North Atlantic to Asia Pacific. Nevertheless, there has been a lack of specific actions taken to effectively address and meet this emerging trend.

The Biden administration has implemented a distinct policy of including NATO in the US-China confrontation, which marks a notable departure from the approach taken during the Trump period. It is important to acknowledge that the tariffs that were adopted during the Trump era have not been relinquished in the Biden era (Carlson, 2023). Consequently, a discernible divergence in approaches has been observed between the two presidents in their dealings with China. However, it remains difficult to discern a notable disparity in their respective policies towards China.

Furthermore, the attitudes of the US Congress towards China and Taiwan, regardless of the governing party, serve as significant indicators of foreign policy. This is exemplified by various events, such as the visit of former House Speaker Nancy Pelosi to Taiwan in August 2022, the visits of a US Congressional delegation in September 2022 and June 2023, and the meeting between House Speaker Kevin McCarthy and Taiwanese President Tsai Ing-wen in California in April 2023.

The attitude of Congress is shaped by the ‘Taiwan Relations Act’ (TRA), which serves as the formal legislative instrument designed to maintain a delicate equilibrium in the trilateral relations involving the US, the Republic of China (ROC), and the People’s Republic of China (PRC). This equilibrium was established following the recognition of the PRC and the subsequent withdrawal of recognition for the ROC. The TRA pledges to adhere to the One China policy and support Taiwan in maintaining its self-defence capabilities. Additionally, it aims to facilitate the interoperability of the military forces of the US and Taiwan while also opposing any unilateral actions that may undermine the status quo in the region. ‘Statement of Policy and Sense of Congress on the Taiwan Relations Act’ (2021) represents a reaction to the implications arising from China’s increasing influence and its confrontational approach towards Taiwan. As China poses a greater threat to US power in the international system, the Taiwan issue becomes increasingly important for the US to address. It becomes a useful instrument for intimidating China by aligning with Taiwan via de facto recognition techniques. The existence of high-level meetings and intensive interactions between the administrations of the US and Taiwan serves as evidence of this assertion. Furthermore, the Biden administration has granted approval for a military sales agreement worth 1 billion US dollars to Taiwan, with a significant portion of the sales being towards the procurement of radar systems intended for air defence purposes (Lee, 2022).

The AUKUS Pact represents an important step forward in 2021, as it signifies a notable effort by the US and the United Kingdom to enhance their containment strategy vis-à-vis China. The inclusion of Australia in the equation is facilitated through submarine projects that encompass the utilisation of nuclear power. The objective is to enhance Australia’s submarine stockpiles with innovative technologies, enabling their participation in future missions within the South China Sea.

In light of Washington’s policies, Beijing asserts that Washington has historically engaged in the abuse of its hegemonic power, intervention in the domestic affairs of other nations, and participation in subversive activities (US hegemony and its perils, 2023). China expresses concern about the actor’s subversive intentions and their non-interference in Beijing’s domestic affairs since it is one of China’s core interests. Beijing expresses apprehension regarding the potential inclination of the US towards supporting a regime change and potentially taking action in pursuit of this objective, despite Washington’s denial of such intentions (Administration’s

approach to China, 2022). The ongoing trend of military expansion is intricately linked to the perception of this threat. The US has been accused of instigating and disseminating global conflicts, with critics highlighting the substantial presence of its overseas military facilities and troops. In addition to the Vietnam and Korean Wars, wars in Iraq and Afghanistan are criticised by Beijing because of the casualties and displaced people. The Beijing government has reached the conclusion that there is a possibility of Washington becoming involved in a similar conflict with China. Consequently, Beijing has warned Washington, urging it to refrain from exerting pressure on regional entities in order to secure their alignment with its interests (US hegemony and its perils, 2023). Regarding the presented data, it can be tricky to determine whether the two can prevent slipping into Thucydides' trap (Allison, 2017). In addition to China's general policy inclination towards assertiveness in its neighbourhood, as Figure 1 illustrates, its response to the containment of the US and its allies generates a higher level of assertiveness. China's White Paper on the Taiwan issue stresses that 'China's complete reunification is a process that cannot be halted' (White Paper: The Taiwan question and China's reunification in the new era, 2022). Given the rhetoric employed and the US obligations outlined in the Taiwan Relations Act, it is reasonable to anticipate the possibility of a military confrontation, unless the rhetoric used by both parties are not deceptive.

Conclusion

The objective of this study was to conduct a comparative analysis of historical parameters and a key contemporary factor, specifically the rise of China, which has influenced the dynamics of relations between China, the US, and Japan. On the one hand, fundamental historical data is presented, and the effect of a multidimensional rising China is considered a major contemporary parameter.

The research demonstrates that history has a metamorphic dimension in which its weight and utility fluctuate in response to contemporary developments. The aforementioned triangular relationship among the three actors demonstrates that while history is a fundamental component, it is not the exclusive determinant in the formulation of foreign policy.

In the current setting, it is not possible to offer a singular response to the research question stated in the title for all the three bilateral relations concerned, whether in the affirmative

or negative. In this study, it is seen that each bilateral relationship possesses unique dynamics. Both the Chinese and American policies towards Japan are influenced by historical legacy. However, it appears that the influence of historical legacy on US foreign policy towards China has been modified due to China's emergence as a global power (Figure 1). The period spanning from the late 19th century to the end of WWII, characterised by Japanese offences committed against China, continues to have a profound impact on the Chinese perspective of Japanese statecraft. The data presented in this study illustrates the Chinese perspective that the Japanese government may potentially exhibit similar behaviour in the future, akin to their actions during the stated historical period. This circumstance may be attributed to the subjective interpretation of historical data in this particular regard. A scientific assessment may also facilitate the comparison of past circumstances with present-day circumstances, which may lead to an alternative conclusion.

US policy makers demonstrate a strong commitment to adhering to the post-war treaties in their relations with Japan. The inclination to adopt such a perspective is comprehensible, given that the US was the target of the attack in the Pearl Harbour incident. Nevertheless, it is evident that an observable adaptation is occurring in response to a rising China. Tokyo has an essential role as a participant in the US alliance system within the Asia Pacific region. In this respect, the US, to some degree, provides support rather than an objection to the militarisation of Japan despite the presence of a constitutional barrier that was imposed by the US immediately following WWII.

When it comes to Japan's China policy, its historical legacy is consistent with the rise of China. Historical legacy arises both from the alliance with the US stemming from the post-WWII era and the longstanding historical hatred between the actor and China. Actually, Japan plays a critical role in this tripartite relationship. On the one hand, the actor hosts debates on an independent foreign policy orientation and tends to transcend the foreign policy structure formed after WWII. Nevertheless, the rise of China compels it to enhance its partnership with the US. The section on US-Japan relations highlighted the enduring strength of their alliance, which has been further fortified in response to the evolving dynamics of a more assertive China. However, the alliance is undergoing a transformation in light of Japan's redefined security perspective. In this context, the historical heritage between the two players is reinforced due to the rise of China.

The study illustrated that the examined literature directly focuses on the outcomes of the rise of China and whether it becomes a threat to the US, regional actors, and other Western powers. They focus on what kind of policy the US, Japan and other Western powers implement or should implement regarding the rise of China (Carlson, 2023; Chiavacci, 2023; Curtis, 2010; Siebold et al., 2021). These include the debates, within a realist outlook, about the likelihood of a conflict between the two. In contrast, the goal of this study has been to provide a broader perspective on the relations by taking one step back. Which leg of this tripartite relationship has corroded its historical basis, and which remains strong? The process of determining answers to these questions revealed how decision-makers' mindsets develop and shift in response to changing conditions. Furthermore, it becomes clearer why an arduous procedure is required for relations to evolve to the point where the security threat is partially minimised. This is critical to avoiding a conflict in the short term and transforming the tripartite relationship into a more positive structure in the long run.

The study, in the meantime, provides an opportunity to claim that contemporary parameters that have the ability to eliminate historical parameters are history-changing ones. Put differently, a contemporary parameter that has the ability to eliminate historical parameters could potentially become a historical parameter in the future. As the preeminent contemporary parameter, the rise of China is most likely to end US hegemony. This creates manoeuvrability for numerous actors in the realm of world politics, which China is currently spearheading. The actor's continuously growing military and economic capabilities disturb a portion of regional actors and the US. The actor's foreign policy and economic performance have major transformative effects on global politics. Therefore, the rise of China has acquired the capability to disrupt certain established historical paradigms. In the three bilateral relations we examined, the fact that historical factors are out of play only in the US-China policy can be explained by the fact that the US is the party most affected by the rise of China. While this study provides insights into the matter, it would be erroneous to draw excessive generalisations about the potential factors that could terminate historical legacies in all foreign policy cases at present. This might potentially serve as the central focus for future research initiatives.

References

- Al-Badawi, H. (2023). The new role of the Japan Self-Defense Forces (JSDF) under proactive contribution to peace strategy. *Defense and Security Studies*, 4, 75–83. doi: <https://doi.org/10.37868/dss.v4.id242>
- Allison, G. (2017). *Destined for war: Can America and China escape Thucydides's trap?* Houghton Mifflin.
- Baş, D. (2023). Post-Cold War Japan's security policies: Leaving the Yoshida doctrine? *Avrasya Dünyası*, 12, 4–13. <https://avim.org.tr/tr/Dergi/Avrasya-Dunyasi-Eurasian-World-1/12/pdf>
- Blanchard, J.-M., & Lin, K.-C. (2013). Contemplating Chinese foreign policy: Approaches to the use of historical analysis. *Pacific Focus*, 28(2), 145–169. doi: <https://doi.org/10.1111/pafo.12006>
- Boylan, B. M., McBeath, J., & Wang, B. (2021). US-China relations: Nationalism, the trade war, and Covid-19. *Fudan Journal of the Humanities and Social Sciences*, 14, 23–40. doi: <https://doi.org/10.1007/s40647-020-00302-6>
- Brands, H. and Suri, J. (2016). Introduction: Thinking about history and foreign policy. In H. Brands & J. Suri (Eds.), *The power of the past: History and the statecraft* (pp. 1–24). Brookings Institution Press.
- Callahan, W. A. (2010). *China: The Pessoptimist Nation*. Oxford.
- Carlson, B. G. (2023). US-China strategic competition in each domestic context. In S. A. Grano & D. W. F. Huang (Eds.), *China-US competition: Impact on small and middle powers' strategic choices* (pp. 53–81). Palgrave Macmillan.
- Chiavacci, D. (2023). Navigating and riding the double bind of economic and political hedging: Japan and the US-China strategic competition. In S. A. Grano & D. W. F. Huang (Eds.), *China-US competition: Impact on small and middle powers' strategic choices* (pp. 221–245). Palgrave Macmillan.
- Curtis, G. (2010). Getting the triangle straight: China, Japan, and United States in an era of change. In K. Ryosei, J. Wang, K. S. Nihon Kokusai, & G. Curtis (Eds.), *Getting the triangle straight: Managing China-Japan-US relations*. (pp. 3-21) Japan Center for International Exchange.

- Hoshiro, H. (2022). Deconstructing the ‘Yoshida Doctrine’. *Japanese Journal of Political Science*, 23, 105–128. doi: <https://doi.org/10.7910/DVN/K5KITX>
- Hussein, M. and Haddad, M. (2021). Infographic: US military presence around the world. <https://www.aljazeera.com/news/2021/9/10/infographic-us-military-presence-around-the-world-interactive>
- Iriye, A. (1982). Security and stability in Northeast Asia: A historical overview. In M. E. Weinstein (Ed.), *Northeast Asian security after Vietnam* (pp. 3–27). University of Illinois Press.
- Johnstone, C. B. (1998). Japan’s China policy: Implications for U.S.-Japan relations. *Asian Survey*, 38(11), 1067–1085. doi: <https://doi.org/10.2307/2645686>
- Kawashima, S. (2017). Japan-US-China relations during the Trump administration and the outlook for East Asia. *Asia-Pacific Review*, 24(1), 23–36. doi: <https://doi.org/10.1080/13439006.2017.1328800>
- Kyodo News. (2023, May 23). China may move up plan for ‘world-class military’: Japan draft report. Kyodo News. <https://english.kyodonews.net/news/2023/05/a3fd2af8bdeo-china-may-move-up-plan-for-world-class-military-japan-draft-report.html>
- Launch of the Space Operations Squadron. (2020). *Japan Defence Focus*, 125. <https://www.mod.go.jp/en/jdf/no125/specialfeature.html>
- Lee, M. (2022, Sep 3). US OKs \$1B arms sale to Taiwan as tensions rise with China. Associated Press. <https://apnews.com/article/taiwan-china-congress-government-and-politics-8901fc7feafbdbfc94e01055a7b1d997>
- Liff, A. P. (2019). Unambivalent alignment: Japan’s China strategy, the US alliance and the ‘hedging fallacy’. *International Relations of the Asia-Pacific*, 19(3), 453–491. doi: <https://doi.org/10.1093/irap/lcz015>
- Maher, R. (2018). Bipolarity and the future of U.S.-China relations. *Political Science Quarterly*, 133(3), 497–525. doi: <https://doi.org/10.1002/polq.12801>
- Ministry of Defense of Japan. (2022b). *Defense of Japan 2022*. https://www.mod.go.jp/en/publ/w_paper/wp2022/DOJ2022_Digest_EN.pdf
- Ministry of Foreign Affairs of Japan. (2022). *National Security Strategy of Japan*.

<https://www.cas.go.jp/jp/siryoku/221216anzenhoshou/ns-s-e.pdf>

- Ministry of Foreign Affairs, People's Republic of China (2023, Feb 20). US Hegemony and its Perils. Retrieved October 1, 2023, from https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjbxw/202302/t20230220_11027664.html
- Ministry of Foreign Affairs of Japan. (2023). Free and Open Indo-Pacific. https://www.mofa.go.jp/policy/page25e_000278.html
- Mosher, D. M. (2023). A preliminary study of the history of Japanese apologies for World War II. *Hijiyama University Departmental Bulletin Paper*, 26, 53-71. <https://hijiyama-u.repo.nii.ac.jp/records/48>
- Prabowo, M. A. (2023). Japan's remilitarisation strugglesince the Shinzo Abe's leadership. *Journal of Global Strategic Studies*, 03(01), 9-99. doi: <https://doi.org/10.36859/jgss.v3i1.1642>.
- Siebold, S., Holland, S. and Emmott, R. (2021). NATO adopts tough line on China at Biden's debut summit with alliance. Reuters. <https://www.reuters.com/world/europe/nato-welcomes-biden-pivotal-post-trump-summit-2021-06-14/>
- The Taiwan Affairs Office of the State Council and the State Council Information Office (2022, Aug 11). White Paper: The Taiwan Question and China's reunification in the New Era. Retrieved October 19, 2023, from <https://global.chinadaily.com.cn/a/202208/11/WS62f4509aa310fd2b29e71887.html>.
- Uemura, T. (2013). Understanding Sino-Japanese relations: Proposing a constructivist approach in Chinese studies. *The Journal of Contemporary China Studies*, 2(1), 95-127. doi: <https://doi.org/10.1080/24761028.2013.11869059>
- US Department of State (2022, May 26). The Administration's approach to the People's Republic of China, Speech by Anthony Blinken, Secretary of State, The George Washington University, Washington. Retrieved October 4, 2023, from <https://www.state.gov/the-administrations-approach-to-the-peoples-republic-of-china/>.
- Vertzberger, Y. Y. I. (1986). Foreign policy decision-makers as practical-intuitive historians: Applied history and its shortcomings. *International Studies Quarterly*, 30(2), 223-247. doi: <https://doi.org/10.2307/2600677>

- Weinstein, M. E. (1982). Introduction. In M. E. Weinstein (Ed.),
Northeast Asian security after Vietnam (pp. viii–xii).
University of Illinois Press.
- Ye, M. (2015). China and competing cooperation in Asia-Pacific:
TPP, RCEP, and the New Silk Road. *Asian Security*, 11(3),
206–224. doi:
<https://doi.org/10.1080/14799855.2015.1109509>

NOVUS ORBIS

Journal of Politics and International Relations | Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Dergisi
Volume 6 | Cilt 6
Number 1 | Sayı 1
2024

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

**KÜRESEL EKONOMİK GÜÇ DENGESİ VE
GÜVENLİK POLİTİKALARI**

Mihriban BİLDİR*

Makalenin Geliş Tarihi // Received: 27.04.2024
Düzeltilme Tarihi // Revised: 28.06.2024
Yayına Kabul Tarihi // Accepted: 28.06.2024

Öz

Ekonomik düzlemde dünyada çok kutupluluk giderek derinleşmektedir. Tedarik zincirleri karmaşık ve geniş bir uluslararası ağ haline gelmiş ve küresel düzeyde ara mal ticareti nihai mal ticaretini aşmıştır. Artan uzmanlaşma verimlilik kazanımlarına yol açarken aynı zamanda küresel değer zincirleri küresel ekonomi için bir kırılma kaynağı haline gelmiştir. Olumlu küresel koşullar altında nispeten iyi çalışan üretim zincirleri ve finansman ağlarının COVID-19 ve artan jeopolitik gerilim zamanlarında daha az dayanıklı olduğu ortaya çıkmıştır. Gelişmekte olan ülkeler arasında artan ticari faaliyet ve ortak çıkarların siyasi yakınlaşmayı da beraberinde getirmesi gelişmiş ülkelerin ekonomi ve ulusal güvenlik hedeflerinin çatışmaya başlamasına yol açmış, gıda güvensizliği, enerji kıtlığı ve eksikliği gibi daha önce göz ardı edilen gelişmelerin de etkisiyle güvenlik tanımı savaş ve terörizmle ilgili konuların ötesine geçmiştir. Ekonomik güvenliğin korunması stratejik teknoloji politikaları oluşturulmasını ve büyümeyi baltalamadan güvenlik tehditlerini etkisiz hale getiren karmaşık kararlar almayı gerektirmektedir. Küresel ekonomik tahminler gelecekte Çin ile ABD arasında bir hegemonik mücadele olasılığını güçlendirmektedir. Ekonomik

* Strateji ve Bütçe Uzmanı, T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, ORCID: 0009-0008-2985-4970, mihriban.tag@sbb.gov.tr

güç mücadelesinde olduğu gibi uluslararası güvenlik alanında da ABD-Çin ilişkileri karmaşık bir görünüm içermektedir. Artan jeopolitik gerilimler ile modernizasyon gereksinimleri savunma harcamalarındaki artışın önümüzdeki yıllarda devam edeceğine işaret etmektedir. Diğer yandan, özellikle gelişmekte olan ülkelerde artan kamu borçları ve vergi artışlarının siyasi maliyetinin artması ile savunma harcamalarının finansmanı küresel düzeyde tartışılmaktadır. Bu çalışmada veriler ışığında ekonomik güç dengesinin mevcut durumu incelenerek geleceğe yönelik projeksiyonlar doğrultusunda küresel ekonomik güç dengesi ve güvenlik politikalarının seyri ile ilgili tahminler değerlendirilmiştir.

Keywords: ABD, Çin, Güvenlik, Ticaret, Küreselleşme

Global Economic Balance of Power and Security Policies

Abstract

Economic multipolarity is gradually deepening in the world. Supply chains have become a complex and extensive international network, and global trade in intermediate goods has exceeded trade in final goods. While increased specialisation has led to efficiency gains, global value chains have also become a source of vulnerability for the global economy. Production chains and financing networks that worked relatively well under favourable global conditions have proven less resilient in times of COVID-19 and increased geopolitical tension. Increasing commercial activity and common interests among developing countries, as well as political rapprochement, have led to conflict between the economic and national security goals of developed countries, and with the impact of previously ignored developments such as food insecurity, energy scarcity and scarcity, the term “International Security” has become increasingly difficult to define. Protecting economic security requires establishing strategic technology policies and making complex decisions that neutralise security threats without undermining growth.

Global economic forecasts strengthen the possibility of a hegemonic struggle between China and the USA in the future. As in the struggle for economic power, US-China relations are complex in the field of international security. Increasing geopolitical tensions and modernisation requirements indicate that the increase in defence expenditures will continue in the

coming years. On the other hand, the financing of defence expenditures is being discussed at the global level due to the increasing political costs of increasing public debts and tax increases, especially in developing countries. In this study, the current situation of the economic power balance is examined in the light of the data and predictions about the course of the global economic power balance and security policies are evaluated in line with future projections.

Keywords: USA, CHINA, Security, Trade, Globalization

Giriş

Uluslararası ilişkilerde hegemonya ilişkileri ile güç dengesi arasındaki ilişkiyi tanımlamanın birçok yöntemi vardır. Realistler, uluslararası arenadaki temel aktörleri, kendi güvenliğini düşünen, kendi ulusal çıkarları doğrultusunda hareket eden, güç mücadelesi veren devletler olarak görürler. Realist görüşlerin aksine liberaller uluslararası ilişkilerin yalnızca ulus devletlerin uluslararası güç dengesi tarafından değil, aynı zamanda uluslararası ve uluslar üstü yapılar ve uluslararası hukuk tarafından da belirlendiğini savunmaktadır. Her iki teoriye göre; ekonomik güç, uluslararası ilişkilerin belirlenmesinde ve hegemonyanın oluşmasında temel faktörlerden biridir. Teknolojik gelişmeler ile birlikte oluşan önemli verimlilik ve üretim artışları ile birlikte değer zincirlerinin genişlemesi ve karmaşık hale gelmesi, sınır ötesi sermaye akışlarının ve gelişmekte olan ülkelerin küresel ticarete entegrasyonunun önemli ölçüde artması ile küresel ekonomik dengeler siyasi dengeleri sarsıcı bir biçimde değişmiştir. Küresel mal ticaretindeki dengelerin başta Çin olmak üzere gelişmekte olan ülkeler ve onların oluşturdukları bölgesel iş birlikleri lehine gelişmesi ve bu ülkelerin stratejik sektörlerde teknolojik rekabet yarışı içine girmesi ile paralel olarak oluşan güvenlik kaygıları jeoekonomik parçalanma ve çok kutupluluğun artmasına neden olmaktadır. Makalenin ilerleyen bölümlerinde tartışılacağı üzere, küresel ekonomik entegrasyonun politika odaklı olarak geri çevrilmesinin özellikle ABD ve gelişmiş ülkeler açısından yaratabileceği sonuçlar oldukça belirsizdir.

Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile birlikte ABD'nin Avrupa'daki güvenlik ayak izinin azalması ve Avrupa'nın askeri kapasite kaybı tartışılmaya başlanmıştır. NATO'nun savunma harcamalarında üye ülkelere getirdiği %2 ölçütü¹ ortak güvenlik ve savunma çabalarına bağlılık açısından önem arz etmekle birlikte yaratması beklenen çıktı açısından belirsizler bulunmaktadır. Başta ABD olmak üzere gelişmiş ülkelerde artan

kamu borçları ve zorunlu harcamalar nedeniyle devlet bütçesinde politika imkânlarının daralması, sosyal harcamaların artışına yönelik ihtiyaçlar ve vergilemede sınırlı hareket olanağı nedeniyle savunma harcamalarının sürdürülmesi ve artışı önemli ölçüde kamuoyunun ikna edilmesine bağlıdır. Diğer yandan, teknolojik gelişmeler ile birlikte askeri harcamalarda teknolojik rekabetin yoğunluğu artacaktır. Küresel ekonomik parçalanmanın devam etmesinin yaratacağı şoklar ile beraber düşünüldüğünde güvenlik hedefleri ile ekonomik hedefler arasındaki uyumsuzluklar siyasi bir boşluk alanı yaratma potansiyeline sahiptir.

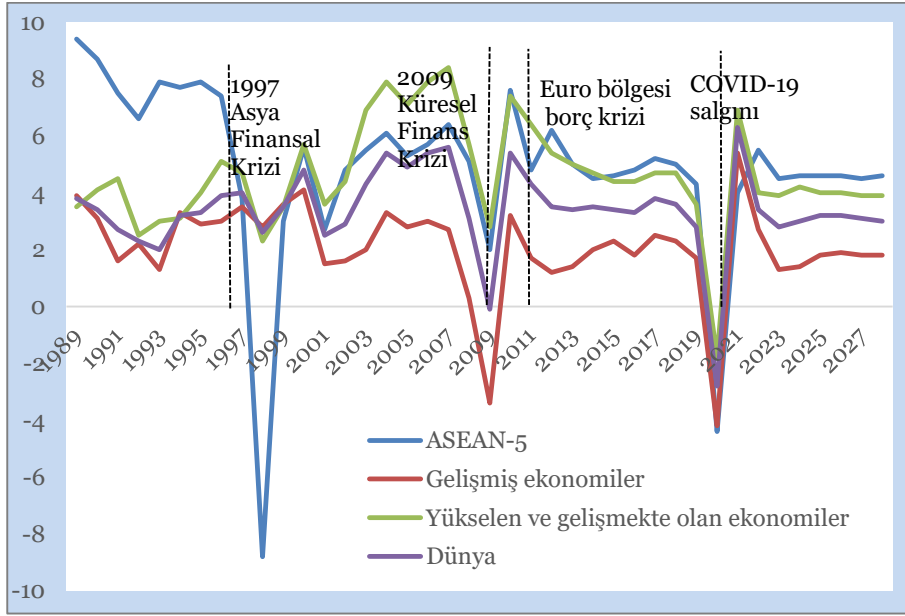
Küresel Ekonomik Görünüm ve Güç Dengesi

Küresel güç dengesi sisteminin temeli 1789-1945 dönemindeki ekonomik, politik ve sosyal gelişmelere dayanmaktadır. 1914 yılına kadar küresel ticaretin altın standardı tarafından kolaylaştırıldığı ve ulaşımdaki ilerlemelerin ticaret maliyetlerini büyük ölçüde düşürmesi nedeniyle ticaret hacminin arttığı bir dönem yaşanmıştır. 1914-45 dönemi ise uluslararası çatışmalar ve korumacılığın yükselişi nedeniyle küreselleşmenin dramatik bir şekilde tersine döndüğüne tanık olmuştur. Bu dönemde Milletler Cemiyeti'nin çok taraflı iş birliğini teşvik etme çabalarına rağmen, ayrımcı ticaret engellerinin uygulanması ve altın standardının para bloklarına bölünmesinin ardından ticaret bölgeselleşmiştir. İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden kısa bir süre sonra başlayan Bretton Woods dönemine yeni uluslararası kurumların (IMF, Dünya Bankası, Tarifeler ve Ticaret Genel Anlaşması vb.) yaratılması damgasını vurmuştur. Bu dönemde altına sabitlenmiş ABD doları, dolara sabitlenmiş diğer döviz kurlarıyla birlikte sistemin temel taşı haline gelmiş, Eisenhower doktrini ve Marshall Planı gibi soğuk savaş politikalarıyla dünyadaki nüfuzunu artırmış ve küresel bir güç haline gelmiştir. Batı Avrupa'nın ekonomik olarak desteklenmesi, 1945'ten günümüze kadar hüküm süren ABD hegemonyasının kapısını açmıştır. 1957 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun kurulması küresel dinamikleri artırmış ve Batı Blokunun güçlenmesine yol açmıştır. 1960'lı yıllardan sonra küreselleşme ivme kazanmış, üretim uluslararasılaşmış ve uluslararası finans sermayesi güçlenmeye başlamıştır. Bu dönemde IMF, Dünya Bankası ve GATT gibi uluslararası kuruluşlar küresel ekonomide etkinliklerini artırmıştır.

Jeopolitik, stratejik ve sosyo-kültürel nedenlerle birlikte askeri-endüstriyel verimlilikteki büyük değişimler 20. yüzyılın "ideoloji çağı" olmasına yol açmıştır. 1953-1980 yılları arasında ABD merkezli kavramsal araçlar: özgürlük, zenginlik ve refah,

batı bloğunun temel değerleriydi. Ancak uygulamada bu hedeflere ulaşmada bazı zorluklar yaşanmıştır. 1980 sonrası dönemde Çin de dâhil olmak üzere büyük gelişmekte olan piyasa ekonomilerindeki ticaret engellerinin kademeli olarak kaldırıldığına ve eski Sovyet bloğunun küresel ekonomik sisteme entegrasyonu da dâhil olmak üzere benzeri görülmemiş düzeyde uluslararası ekonomik iş birliğine tanık olunmuştur. Bu dönemde ticaretteki artışın büyük kısmı serbestleşmeden kaynaklanmıştır (Baier ve Bergstrand, 2001). 1995 yılında kurulan Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), ticaret anlaşmalarını denetleyen, müzakereleri ve anlaşmazlıkların çözümünü kolaylaştıran yeni çok taraflı kurum haline gelmiştir. Sınır ötesi sermaye akışlarının artması ve küresel finansal sistemin karmaşıklığı ülkeler arasındaki bağlantı ağını oldukça sofistike hale getirmiştir. Ulusal ve uluslararası bankacılık sektörünün büyük ölçüde genişlemesi ve devlet bürokrasisinin ortaya çıkması, ekonomik dengeler ile askeri dengeler arasındaki bağlantıyı güçlendirmiştir.

Küreselleşme genellikle fikirlerin, insanların, malların, hizmetlerin ve sermayenin ulusal sınırların ötesine giderek daha fazla ekonomik entegrasyona yol açan serbest akış süreci olarak tanımlanır. 1990-2020 döneminde küreselleşme ile beraber dünya reel GSYH büyümesi satın alma gücü paritesine göre %2,3 oranında artış göstermiştir². Bu dönemde sınır ötesi finansal akışların hem hacmi hem de türleri genişlemiş, insanların ve bilginin sınır ötesi hareketi yeni seviyelere ulaşmıştır. İnternet kullanıcılarının sayısının 2022'de dünya nüfusunun yaklaşık %66'sına ulaşmasıyla dünya her zamankinden daha fazla birbirine bağlı hale gelmiştir. Tedarik zincirleri oldukça uluslararası hale gelmiş ve bu gelişme vasıflı ancak daha ucuz işgücüne sahip ülkelere dış kaynak kullanımı yoluyla gerçekleşmiştir. Sonuç olarak, ara mal ticareti nihai mal ticaretini aşmıştır. Artan uzmanlaşma verimlilik kazanımlarına yol açarken aynı zamanda küresel değer zincirleri için bir kırılma kaynağı haline gelmiştir. G7 ülkeleri ile gelişmekte olan Asya ekonomileri arasında 1980'li yıllardan itibaren ortaya çıkmaya başlayan ekonomik büyüme farkı, özellikle 2000'li yıllardan sonra derinleşmiştir. 1929 Büyük Buhranı'ndan sonra yaşanan en ciddi küresel ekonomik kriz olan 2009 finans krizi, gelişmiş ülkelerin ekonomik güç kaybına neden olmuş ve yapısal ekonomik sorunlar Avrupa'daki borç kriziyle birlikte özellikle para politikası ve maliye alanında daha da belirgin hale gelmiştir. Krizden çıkışın beklenenden uzun sürmesi, mevcut ekonomik ve kurumsal yapıların etkinliğinin sorgulanmasına neden olmuş ve küresel sermaye akımlarının daha hızlı ve sistematik bir biçimde belirleyici hale gelmesi uzun vadeli finansal krizlere yol açmıştır (Bkz. Grafik 1).

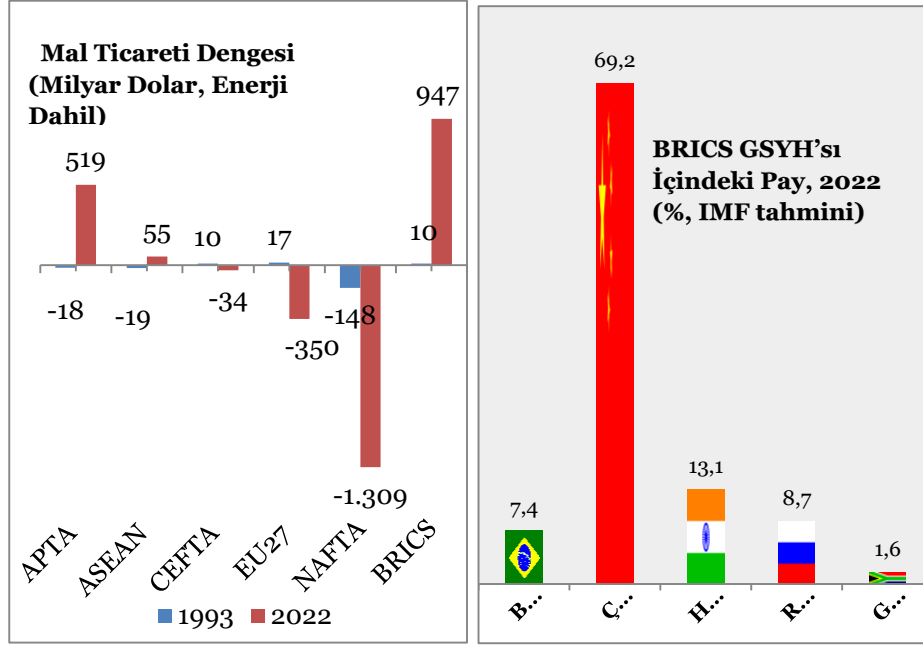
Grafik 1: Reel GSYH Büyümesi (% Değişim) (IMF).

Ekonomik düzlemde dünyada çok kutupluluk giderek derinleşmektedir. Gelişmekte olan ülkeler son yirmi yılda dünya büyümesinin motoru haline gelmiştir. Bu gelişmede Çin ve Hindistan'ın ekonomik gelişiminin rolü çok büyüktür. Çin 1990-2000 döneminde reel olarak ortalama %10 büyürken, bu dönemde ABD'de ekonomik büyüme ortalama %3,3 olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde Hindistan ortalama %5,6 büyümüştür. AB, Japonya, Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletleri 1995 yılında küresel GSYH'nın %74'ünü oluştururken, 2019'da ağırlıkları yaklaşık %50'ye düşmüştür. Gelişmiş ekonomilerin küresel imalattaki payındaki düşüş dramatik olmuştur ve Dünya Bankası verilerine göre Çin küresel imalat katma değerinin kabaca üçte birini oluşturur duruma gelmiştir. Bu gelişmeler ülkelerin ekonomik sınıflandırmalarında da değişikliklere yol açmış ve IMF ve Dünya Bankası gibi uluslararası ekonomik kuruluşlar bu ülkeler için eski terminoloji yerine yeni bir terminoloji kullanmaya başlamıştır; “*yükselen ve gelişmekte olan ülkeler*”.

Bu gelişmeler ile son on yılda ekonomi ve ulusal güvenlik çatışmaya başlamış, güvenlik tanımı, gıda güvensizliği, enerji kıtlığı, enerji eksikliği gibi daha önce göz ardı edilen ekonomik ve çevresel sorunlar nedeniyle savaş ve terörizmle ilgili konuların ötesine geçmiştir. Nitekim 2021 IPSOS Dünya Ekonomik Forumu anketi, küreselleşmeye ve ticarete verilen desteğin azaldığını, katılımcıların yarısının bunun faydalarından emin olmadığını ve üçüncüsünün ise ticaret engellerini savunduğunu göstermektedir. ABD pazarları rakiplerinin pazarlarıyla iç içe

geçmiş, tüketici elektroniği ve çip teknolojisi askeri yapay zekanın motorları haline gelmiş ve ticaret politikaları güvenlik politikalarından kolayca ayrılamaz duruma gelmiştir (Farrell ve Newman, 2023).

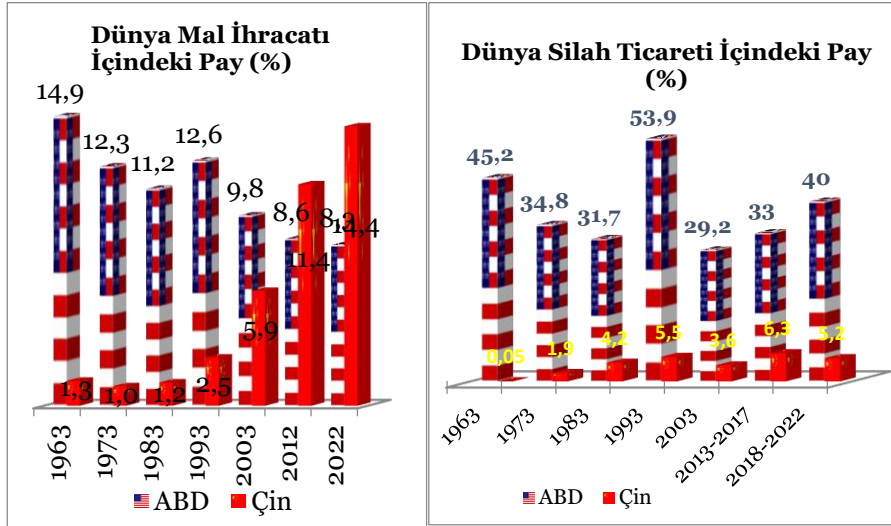
Ekonomik güvenliği korumak, güvenlik tehditlerini yönetmek ve öngörülme tehditlerle başa çıkmak için yeterli politika bant genişliği yaratırken büyüme ve inovasyonun gidişatını da göz önünde bulundurmamayı ve karmaşık kararlar almayı gerektirmektedir. Diğer bir deyişle, ekonomik kısıtlamaların büyümeyi baltalamadan güvenlik tehditlerini etkisiz hale getirmesi beklenmektedir. Çoğunlukla stratejik değerlendirmelerin yönlendirdiği, politika odaklı ekonomik entegrasyonun tersine çevrilmesi jeoekonomik parçalanma olarak tanımlanmaktadır ve ticaret, sermaye akışı, işçilerin ulusal sınırlar boyunca hareketi, uluslararası ödemeler ve küresel kamu malları sağlamak için çok taraflı iş birliği de dâhil olmak üzere ülkelerin birbirleriyle ekonomik olarak ilişki kurduğu farklı kanalların herhangi birinde ve tümünde geri dönüşleri kapsar (Aiyar vd. 2023). COVID-19 salgını, küresel ekonomik düzendeki jeopolitik parçalanmayı derinleştirici etkide bulunmuştur. Pandeminin en yoğun olduğu dönemde birçok ülke tıbbi ürünler ve gıda maddelerine ihracat kısıtlamaları getirmiş ve bu dönemde ihracat yasakları ticaret kısıtlamalarının yaklaşık %90'ını oluşturmuştur. Dünya çapındaki uluslararası askeri çatışmaların sayısı istikrarlı bir şekilde artarken, Ukrayna'nın işgali jeopolitik çatlağı tetiklemiştir. Soğuk Savaş'ın sona ermesinden bu yana liberal uluslararası düzene yönelik en önemli tehdidi temsil eden Rusya'nın Ukrayna'yı işgali yüksek gıda ve enerji fiyatları, ekonomik durgunluk riskleri ve birçok ülkedeki borç baskıları yoluyla küresel doğrudan yabancı yatırımları olumsuz etkiledi. 2022 yılında küresel doğrudan yabancı yatırım akışı %12 azalarak 1,3 trilyon dolara gerilemiştir (UNCTAD, 2016). Küresel düzeyde daha sıkı finansman koşulları, artan faiz oranları ve finansal piyasalardaki belirsizlikler nedeniyle uluslararası proje finansmanı anlaşmalarının değeri 2022'de %25, birleşme ve satın alma satışları %4 geriledi. Batılı ülkelerin Rusya ve Belarus'a uyguladığı yaptırımlar, enerji ve tarımsal emtia piyasalarında büyük çalkantılara neden olurken, birçok ülke de tarım ürünleri ve gübrelere ihracat yasağı getirdi.³ Derinleşen jeopolitik çatışma, Avrupa enerji piyasalarında büyük hasara yol açarak aşırı dalgalanmalara ve enerji kıtlığı korkusuna yol açmıştır. Sonuç olarak, olumlu küresel koşullar altında nispeten iyi çalışan üretim zincirleri ve finansman ağlarının, COVID-19 ve artan jeopolitik gerilim zamanlarında daha az dayanıklı olduğu ortaya çıkmıştır.

Grafik 2: Bölgesel Ekonomik Göstergeler (UN Comtrade, UNCTAD database, IMF, World Economic Outlook Database, October 2022 (APTA: Asia-Pacific Trade Agreement (Önceki Bangkok anlaşması) ASEAN: Association of South-East Asian Nations CEFTA: European Free Trade Association USMCA: US-Mexico-Canada Agreement (Önceki NAFTA anlaşması))

Gelişmekte olan ülkelerin artan ekonomik dinamikleri doğrultusunda küresel değer zincirlerinin yayılması ve çokuluslu şirketlerin doğuya doğru üretim kaymaları sonucunda bölgesel birliktelikler ekonomik ve politik olarak güçlenmiştir. NAFTA ve AB gibi gelişmiş ülkelerin bölgesel ekonomik entegrasyonları giderek gelişmekte olan ülkelere bağımlı hale gelirken, ASEAN ve BRICS ekonomileri ticaret hacimlerini önemli ölçüde artırmıştır. (Bkz. Grafik 2) Gelişmekte olan ülkeler arasında artan ticari faaliyet ve ortak çıkarlar siyasi yakınlaşmayı da beraberinde getirmiştir. Rusya ve Çin'in, Suriye'ye yönelik uluslararası askeri operasyonlara karşı veto hakkını kullanarak siyasi bir blok oluşturması buna örnek olabilir. Çin'in GSYH'si, 2023 yılı için diğer dört BRICS üyesinin toplam ekonomik üretiminden yaklaşık 2 ya da 3 kat daha fazladır. Buna ek olarak Çin'in tüketimi arttıkça BRICS ülkeleri için pazar olarak önemi de artmıştır. Çin'in Rusya, Brezilya ve Güney Afrika'dan yaptığı ithalatın ağırlıklı olarak enerji ve doğal kaynaklara yöneldiği ve Pekin'in önümüzdeki yıllarda giderek daha fazla yabancı kaynaklara bağımlı olacağı tahmin edilse de giderek artan ekonomik gücü küresel gelecek tahminlerine dair belirsizlikleri artırmaktadır. Gerçekte Çin son on yılda ekonomik anlamda süper ekonomik güç haline gelmiştir. 1989 yılından sonra Çin radikal ekonomik reformları uygulamaya başlamıştır. Öte yandan Çin'de merkezi otoriter rejim güçlendi. Çin, 2001 yılında

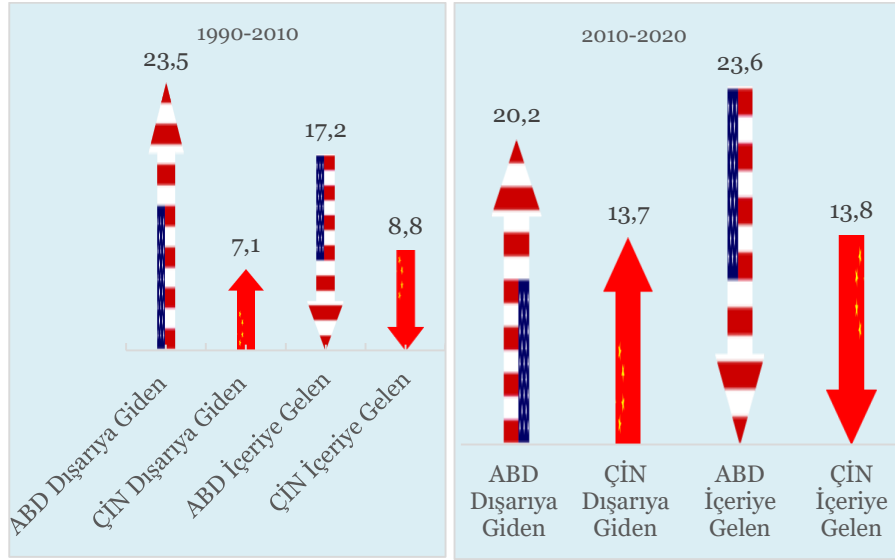
DTÖ'ye üye oldu ve şu anda dünya ihracatının lideri konumundadır. Çin'in dünya ihracatındaki payı 2003'te %5,9 iken 2022'de %14,4'e yükseldi; bu oran ABD'nin 6,1 puan üzerindedir. (Bkz. Grafik 3) Öte yandan ABD'nin silah ve savunma sistemi ticaretinde nispi olarak önemli bir üstünlüğü vardır ve bu sektörler ABD'nin ekonomik büyümesine önemli katkı sağlamaktadır.

Grafik 3: ABD-ÇİN Ticaret Rekabeti (WTO database, SIPRI database)

1978 yılında ilk kez açık kapı politikasını benimseyen Çin geçtiğimiz yirmi yılda doğrudan yabancı yatırımlarda çok yüksek miktarda artış yaşadı. 1990'da 3,49 milyar ABD doları gibi mütevazı bir tabandan başlayan Çin'in doğrudan yabancı yatırım girişi 1997'deki Asya Mali Krizi nedeniyle bir miktar yavaşlansa da 1998'de hızla 44,2 milyar ABD dolarının üzerine çıktı. Aralık 2001'de DTÖ'ye katılımı Çin'i uluslararası bir konuma yükseltti ve 2003 yılında doğrudan yabancı yatırım hedefi olarak en üst sıralarda yer aldı. 2005 yılında doğrudan yabancı yatırım girişi 70 milyar doların üzerinde rekor bir seviyeye ulaştı (Fung vd., 2008). 2000'li yılların başında doğrudan yabancı yatırım çıkışlarındaki dünya çapındaki düşüşe rağmen Çin ABD'yi geçerek dünyanın en büyük ikinci doğrudan yabancı yatırım destinasyonu haline geldi. Deng Xiaoping'in 1992'deki güney gezisinde yaptığı "Fareleri yakaladığı sürece kedinin siyah veya beyaz olması umurunda değil, sosyalizmin de piyasa mekanizmaları olabilir" açıklamalarının⁴ ardından pek çok sektör yabancı yatırımcılara açıldı. İmalat, perakende, emlak, ulaştırma ve bankacılık gibi sektörler daha fazla yabancı sermayenin girmesiyle birlikte Çin'deki doğrudan yabancı yatırımlar, hizmet sektörlerine doğru giderek artan bir payla, emek ve sermaye yoğun üretimden esas olarak teknolojiye dayalı

üretime doğru kaymaya başladı. Çin'in kıyı şeridi boyunca uzanan en büyük doğrudan yabancı yatırım destinasyonları (Pekin, Fujian, Guangdong, Hainan, Hebei, Jiangsu, Liaoning, Shandong, Shanghai, Tianjin ve Zhejiang) geleneksel sanayinin yanı sıra teknoloji yoğun ve yüksek kaliteli mal endüstrisine odaklanmıştır. Planlanmış sektörel ve bölgesel kısıtlamalar ve teşvikler ile tekel karşıtı düzenlemeler eksenlerinde oluşturulmuş olan Çin'in doğrudan yabancı yatırım politikaları düşük işgücü ve diğer üretim maliyet avantajını koruma hedefinden çok teknoloji transferini hedeflemiştir. Çevreye zarar veren endüstriler, teknik hizmetler ve jeolojik arama, kültür, spor ve eğlence sektörlerinde doğrudan yabancı yatırım yasaklanmıştır. Çin'in doğrudan yabancı yatırım ile teknoloji transfer etme politikasının önemli bileşenlerinden biri şirket biçimleridir. *Çin-yabancı ortak girişimleri (Sino-foreign Joint Ventures)* diğer yabancı ekonomik kuruluşlar ve bireylerle ortak sermayeli olarak oluşturulurlar. Ancak bu yatırımların Çin'in yerli sanayisini geliştirme, teknoloji transferi yapma ve Çin vatandaşlarını üst düzey yönetici pozisyonlarına yerleştirme çabası içinde olması nedeniyle uzun bir müzakere süreci bulunmaktadır⁵. Çin'de doğrudan yabancı yatırımın güçlendirilmesinde diğer önemli politika olan *Özel Ekonomik Bölgeler* dışa yönelik stratejinin önemli bir unsurudur. Özel ekonomik bölgelerde sunulan vergi teşvikleri diğer bölgelere göre daha avantajlı olup, teknoloji ve ihracat odaklı doğrudan yabancı yatırım için fırsatlar sunmaktadır (Ota, 2003). Sadece ucuz işgücü ve üretim maliyeti avantajına dayanmayan bu stratejik doğrudan yabancı yatırım politikasının temel başarısı, Çin'de orta ve yüksek teknolojili mallar üretilmesine öncülük etmesidir. Bu şirketler teknolojiyi yavaş yavaş yeni ve gelecek vaat eden pazarlara taşıyarak ürün yaşam döngüsü boyunca karlarını maksimuma çıkarırken Çin'in dünya yüksek teknoloji ihracatından aldığı pay, özellikle orta ve yüksek teknolojili sektörlerde önemli artış göstermiştir (Blanchard, 2007). 2019 yılı itibarıyla Çin'in yüksek teknoloji ihracatının dünya yüksek teknoloji ihracatı içerisindeki payı (cari fiyatlarla) %25 iken ABD'nin payı %20 seviyesindedir (Aiyar vd., 2023). 2040 yılına gelindiğinde Çin'in ticari, sivil ve askeri cephelerde rekabet ederek uzayda ABD'nin en önemli rakibi olacağı ve Beidou uydu navigasyon sistemi gibi Çin uzay hizmetlerinin Batılı seçeneklere alternatif olarak dünya çapında kullanılacağı tahmin edilmektedir (NIC, 2021).

Grafik 4: Bölgeye Göre Doğrudan Yabancı Yatırım Stoku* (Dünya içindeki % pay, 1990-2022) (UNCTAD FDI/MNE database (www.unctad.org/fdistatistics). *Çin verisine Hong Kong, Çin Makao, Çin Moğolistan ve Tayvan dâhildir)

Ekonomik bağımlılık biçimlerinin değişmesi farklı bölge ve ülkeler arasındaki güç dengelerini yavaş da olsa değiştirmektedir. Öte yandan, gelişmekte olan ülkelerin uzun vadeli ekonomik büyüme eğilimi gelişmiş ülkelere ayrılmakta ancak kısa vadede ticari ve finansal kanallar aracılığıyla karşılıklı bağımlılık devam etmektedir (Derviş, 2012). Artan karşılıklı bağımlılığın bir diğer nedeni de çok uluslu şirketlerin sınır ötesi operasyonlarının artmasıdır. Çok uluslu şirketler (ÇUİ) karlarını ulusal bir sistem yerine küresel bazda maksimize etmeyi amaçlamaktadır. ÇUİ'ler ve onların yabancı bağlı kuruluşları, dünya üretiminin ve GSYH'nın üçte birini, uluslararası ticaretin ise üçte ikisini oluşturmaktadır (May, 2019). Bu doğrultuda üretimlerini üretim maliyetleri daha düşük olan ve iç tüketimleri hızla artan Asya ülkelerine kaydırmışlardır. 1945 ile 1960'ların ortaları arasında Amerika Birleşik Devletleri tüm yeni doğrudan yabancı yatırım akışlarının %85'ini oluşturuyordu. Bu ABD firmaları, kimyasallar, elektrik, bilgisayarlar da dâhil olmak üzere bir dizi üründe dünyanın teknolojik yenilikçileriydi ve otomobil, elektrik ve ofis ekipmanı gibi diğer birçok sektörde önemli pozisyonlarda bulunuyorlardı (Jones, 2005). Ford'un, General Motors'un ve IBM'in Amerikalı olduğuna hiç şüphe yoktur. Amerikan milliyetçiliğinin temelini oluşturan bu şirketler, 1990'lı yıllardan sonra üretimlerini kısmen Asya'ya kaydırmış ve ekonomik faaliyetleri daha küresel hale gelmiştir. Böylece çokuluslu şirketler dünya güç dengesinde devletlerin yanı sıra yer alan önemli aktörler konumuna ulaşmıştır. ABD merkezli çok uluslu şirketlerin 2020 yılında 28,4 milyon

istihdam yarattığı tahmin edilmekle beraber aynı dönemde bu şirketlerin dünya çapında yarattığı istihdamın 42,4 milyon olduğu tahmin edilmektedir (BEA, 2016). Küreselleşme ile gelişen uluslar üstü ekonomik faaliyetler değer zincirleri aracılığı ile yatırımların ve teknoloji transferlerinin doğasını değiştirmiştir. Bu şirketlerin küresel ihracatın yarısını, dünya GSYH'sinin yaklaşık üçte birini ve küresel istihdamın yaklaşık dörtte birini oluşturduğu tahmin edilmektedir (OECD, 2018). 2018'de dünya genelinde tüm çevrimiçi alışveriş yapanların yaklaşık %25'inin sınır ötesi alışveriş yaptığı tahmin edilmektedir (NIC, 2021). Bu küresel ekonomik hâkimiyetin lobicilik yoluyla ekonomik kazanımların ülkeler arasındaki ve içindeki bölüşümünü de etkilemesi muhtemeldir. Lobicilik faaliyetleri hem “teşvikler” yani yeni yatırım vaatleri hem de “yoksunluklar” yani yatırımın geri çekilmesi tehdidi içermekte ve siyasi liderlerin sorunları tanımlamasında, politikaları geliştirmesinde ve hedefleri önceliklendirmesinde etkili olmaktadır (Nye,1974). Çokuluslu şirketler ve uluslararası ekonomi politikaları üzerine yapılan son çalışmalar, bu firmaların büyük yerli firmalardan daha fazla aktif ve güçlü siyasi aktörler olduklarını göstermektedir (Kim ve Milner, 2019). Nitekim ABD merkezli uluslararası şirketler geniş ölçüde uluslararası ticaret yanlısı bir yönde lobi yaparak iş yaptıkları belirli ülkeler grubuyla güçlü ticaret anlaşmalarını desteklemekle beraber ABD yönetimi için yatırım yapılan ülkelerin siyaseti üzerinde etki yapma kabiliyeti sağlamaktadır (Gertz, 2018). Çin'in bu küresel üretim ve ticaret aktörleri tarafından gelişmekte olan ülkelere biçilen kaftan olan ucuz mal ve emek temini dışına çıkan bir ilerleme patikası izlemesi ile birlikte çok uluslu şirketler ve ulus devlet ilişkilerinde geniş çaplı olmasa da bir paradigma değişimi başlamıştır.

DTÖ'ye katıldıktan sonra, ekonomik küreselleşmeye derinlemesine entegre olan Çin'in, üretiminde sermaye ve teknoloji yoğunluğunu önemli ölçüde artırması ile artan ABD dış ticaret açığı ekonomik zayıflık belirtisi olarak görülmeye başlanmıştır. Temmuz 2018'de başlayan ÇİN-ABD ticaret savaşlarının 550 milyar ABD doları tutarındaki Çin mallarına ve 185 milyar ABD doları tutarındaki ABD mallarına yönelik gümrük vergilerine yol açtığı tahmin edilmektedir.⁶ COVID-19 salgını, başta tedarik zincirlerindeki kesinti olmak üzere, küresel ekonomi üzerinde birbiriyle ilişkili bir dizi şoka neden olmuştur. Bu dönemde Çin'in karantinaya girmesinin dünyada tedarik zincirlerini önemli ölçüde etkilemesi endişeleri artırmıştır. Bu nedenlerle küresel düzeyde doğrudan yabancı yatırımlara çoğunlukla “temel güvenlik” çıkarlarını korumayı hedefleyen giriş ve mülkiyet kuralları ile ilgili düzenlemeler getirilmiştir (Sztajerowska, 2023). 2020 yılında ABD Başkanı Donald Trump “Önce Amerika (*America First*)” yaklaşımı çerçevesinde⁷ “*Made*

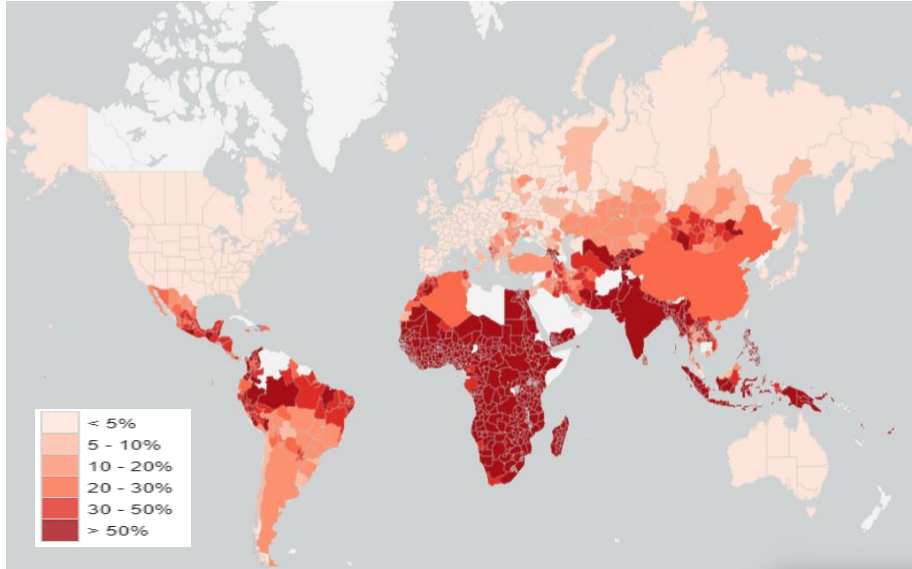
in America” üretimini genişletmek, imalat işlerini ABD ana karasına geri getirmek ve vatandaşlarının çok ihtiyaç duyulan hayat kurtaran ilaçlara erişimini sağlamak için bir idari kararnameyi imzaladı.⁸ ABD’li imalat şirketlerinin işleri Çin’den ABD’ye geri taşıyamazsa da en azından Vietnam veya Hindistan gibi daha ABD dostu başka bir ülkeye taşıyabileceği de bu dönemde dile getirilmiştir. Yarı iletkenler, nadir toprak elementleri, ilaç sektörü gibi kritik alanlarda tedarik zincirlerini parçalama ve yeniden inşa etme ve hassas teknolojilerde ihracatı kısıtlama çabaları ivme kazanmıştır. Fakat son derece karmaşık tedarik zincirleri bu fikrin hayata geçirilmesinde önemli bir engel teşkil etmiştir. Bu şirketlerin borsa değerlerine zarar verecek herhangi bir operasyona karşı oldukça dirençli olmaları ve çok yüksek vergi teşvikleri talep etmeleri diğer bir engeldir. Diğer yandan, “liberal uluslararasılık (liberal internationalism)” politikasından uzaklaşarak Çin ile bağları büyük ölçüde koparmanın bu ülkenin kendi ekonomik imparatorluğunu kurmasına neden olacağı yönünde eleştiriler dile getirilmiştir.⁹ Nitekim Trump’ın, ABD’yi Trans Pasifik Ortaklığından (Trans-Pacific Partnership) çıkarması Çin’in Asya Pasifik bölgesinde daha aktif bir rol oynaması için önemli bir fırsat yaratmıştır (Chow vd., 2018). Çin, bir yandan Asya, Afrika ve Avrupa’nın bazı bölgelerindeki ekonomileri Pekin’e bağlamayı amaçlayan iddialı *Kuşak ve Yol Girişimi* ile hâlihazırda kendi ekonomik alanını yaratma yolunda ilerlerken diğer yandan, bir sonraki büyük ekonomik dönüşümleri yönlendirmek için teknoloji geliştirme düellosunda ihtirash bir biçimde ilerlemektedir. 3 Kasım 2020 tarihinde gerçekleştirilen 59. başkanlık seçimlerinde iktidara gelen Joseph R. Biden Avrupalı ve diğer müttefiklerle ilişkileri ve küresel liderlik rolünü yeniden tesis etmek için çalışırken Washington’un Çin’e odaklanması değişmemiştir. Göreve geldikten sonra iklim değişikliği, göç, çevrenin korunması ve sivil haklar alanlarında dış politika alanında radikal değişiklikler yapsa da Çin’le ilgili ticaret politikalarında radikal bir değişikliğe gitmemiştir (Schoenbaum, 2023). Biden, tedbirsiz ticaret savaşlarının Amerikan orta sınıfına zarar verdiğini belirtmekle beraber Çin’in devlet mülkiyetindeki şirketlere verdiği sübvansiyonlar yoluyla Amerikan şirketlerinin teknolojilerinin ve fikri mülkiyetlerinin çalınmasının engellenmesi gerektiğini söylemiştir.¹⁰ Nitekim Biden, görevdeki ilk haftasında, Amerika Birleşik Devletleri’nin güvenliği ve ekonomisi için hayati önem taşıyan ürün ve endüstrilere yönelik tedarik zincirlerinin geniş bir incelemesini zorunlu kılan ve Amerikan devlet kurumlarının mümkün olan en geniş ölçüde, “Amerikan malı satın almasını” gerektiren 14005 sayılı Başkanlık Kararnamesini imzaladı.¹¹ Bu dönemde iki ülke arasındaki diplomatik ilerlemeye karşın, Biden 2022 yılında imzaladığı enflasyonu azaltma yasası ile yerli

üreticilere teşvikler sağlarken¹² 2023 yılında Amerikalı yatırımcıların, diğer yarı iletken türleri ve yapay zeka yatırımları konusunda Washington'u bilgilendirmesini zorunlu kılan bir idari kararnameyi yürürlüğe koydu.¹³ Diğer yandan, küresel ticareti şekillendirmek için "Asya'ya dönüş 2.0" ve "Hint-Pasifik stratejisi"¹⁴ ile yeni bir uluslararası küreselleşme paradigması oluşturmayı hedeflemektedir. Bu yeni küreselleşme paradigması DTÖ'nün çok taraflı ticaret sistemindeki rolünü azaltarak tercihli ticaret anlaşmalarının rolünü güçlendirmeyi ve tedarik zinciri rotalarını Çin'in egemenliğinden çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu politikalar neticesinde, 2019'un başlarından itibaren Çin'in ABD ithalatındaki payının aralarında Hindistan, Tayland ve Vietnam'ın da bulunduğu 25 Asya ülkesinin toplam payının altına düştüğü görülmektedir.¹⁵ Bilgisayar aksesuarları, yarı iletkenler ve telekomünikasyon ekipmanı gibi ABD'nin Çin'den ithalatının düştüğü ürün gruplarında Vietnam'ın payı önemli ölçüde arttı (Dolar,2023). Mevcut aşamada ise Başkan Biden, çelik üzerindeki tarifeleri üç katına çıkarmaktan, Başkan adayı Trump ise, Çin'e %60 tarife uygulamaktan söz etmektedir. Buna karşın, Çin alternatif pazarlar geliştirerek bu ticaret savaşının olumsuz etkilerini büyük ölçüde yavaşlatmıştır. Çin'in küresel ihracattaki payı giderek artmış ve ithalatının GSYH içindeki payı istikrarlı bir şekilde azalmıştır. Buna karşın, Trump dönemindeki vergi indirimleri ve Biden'ın büyük çaplı kamu harcama programları ABD bütçe açıklarının hızla artmasına neden olmuş ve bu da daha sonra rekor ticaret açıklarına yansımıştır.

Çin'in devlet kapitalizmi uygulamalarının dünya ekonomisini önemli ölçüde etkilemesi ve hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde artan savunma harcamaları neoliberalizmi daha tartışılabilir hale getirmektedir. Bu tartışmaların en önemli boyutunu artan gelir ve servet eşitsizlikleri oluşturmaktadır. Günümüz dünyasında gelir ve servet eşitsizliği en zengin ve en fakir ülkeler arasında ve ülkeler içinde de giderek artmaktadır. Gelir eşitsizliği ve işsizlik radikal fikirleri körükleyerek terörizm ve organize suç benzeri küresel güvenlik tehditleri yaratmaktadır.

Gelir dağılımı ve kadının sosyal konumu gibi sosyal göstergeler sadece ekonomik büyüme ile değil, aynı zamanda siyasi değerler ve sosyo-ekonomik düzen tarafından da belirlenir. Gelişmiş ülkeler gelir eşitsizliği açısından parçalı bir yapı gösterirken gelişmekte olan ülkelerde ekonomik büyümeye paralel olarak gelişen kişi başına GSYH artışı aynı oranda gelir adaletine yansımamıştır. Mutlak yoksullukta Kuzey-Güney ayrımı devam etmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde ekonomik gelişme ve teknolojiye erişimin artması bireyselliğin güçlenmesine katkıda bulunurken demokratikleşme süreçleri üzerinde aynı etkiyi göstermemiştir. Yüksek gelir düzeyleri

demokrasiyi desteklerken, yüksek büyüme oranları otoriter iktidar sahiplerini sağlamlaştırabilmektedir (Treisman, 2020). Çin'in gelir dağılımı kompozisyonuna bakıldığında Dünya Bankası verilerine göre en düşük gelir grubunun toplam gelirden aldığı payın 2008 yılında %5,24 olduğu görülürken 2020 yılında bu oran %7,22 seviyesine yükselmiştir.¹⁶ Bu gelişmede tarım istihdamının sanayiye kayması etkili olurken otomasyon ve emek yoğun ve düşük kaliteli imalatın Bangladeş ve Vietnam gibi ülkelere kayması ortalama ücreti artırmıştır. Zenginlik az sayıda kişide yoğunlaşsa da, ortalama ücretin istikrarlı bir biçimde artışının da yardımıyla, eşitsizliğin Çin'in siyasi istikrarı üzerindeki olumsuz etkisi çok az olmuştur (Whyte, 2010). Diğer yandan, 2030'lı yıllara gelindiğinde orta gelir tuzağına düşmesi halinde bu durumun Çin'in iç istikrarını bozacağı yönünde öngörüler mevcuttur (NIC,2021).

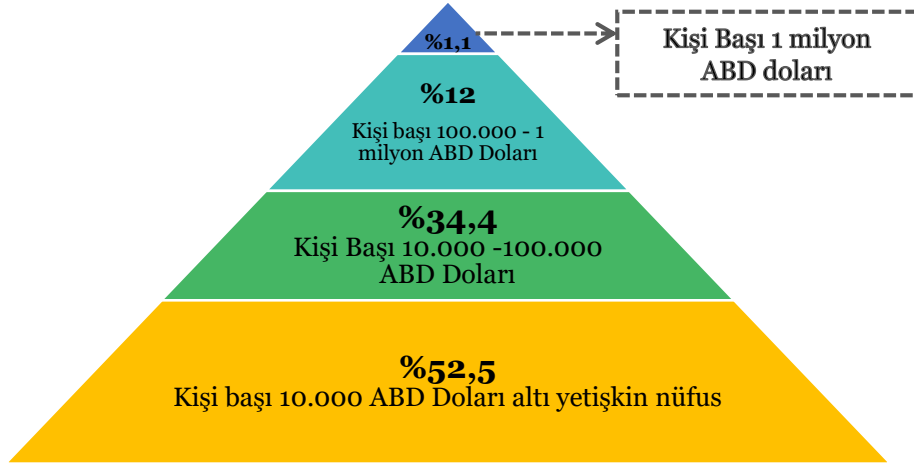

Grafik 5: Küresel Yoksulluk¹⁷/Kişi Başına Geliri 6,85 \$/gün'ün altında olanların oranı* (2019, 2017 SAGP) (World Bank Geospatial Poverty Portal, <https://pipmaps.worldbank.org/en/data/datatopics/poverty-portal/home>)

2000 yılından sonraki yirmi yılda küresel ekonomide net varlık değeri ve borçların toplam GSYH'den daha hızlı büyümesi küresel servet birikiminin artmasına neden olmuştur. Bu dönemde her 1 dolarlık net yeni yatırım için 1,90 dolarlık yeni borç yaratılmıştır.¹⁸ Dünya genelinde servet dağılımına bakıldığında 2022 yılında en zengin %1'in servetinin toplam içindeki payının %44,5 olduğu görülmektedir. Küresel servetin 2022-2027 döneminde %38 artarak 2027 yılına kadar 629 trilyon ABD dolarına ve milyoner sayısının 86 milyona ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bu dönemde Çin'in servet artışının küresel ortalamanın üzerinde olacağı tahmin edilmektedir.¹⁹ Küresel

servet piramidinde ortada yer alan iki bölümünde (Kişi başına 10.000 Dolar ile 1 Milyon Dolar arasında servete sahip nüfus) Çin'in baskın olduğu ve burada yer alan yetişkin nüfusun %36'sına sahip olduğu görülmektedir. Diğer yandan, en üst %birlik servet diliminde ABD'den 21.037 kişi bulunurken Çin'de 5.583 kişi bu servete sahiptir.

Net sıfır karbon emisyonuna geçiş, gelişmiş ülkelerde yıpranan alt yapı yatırımlarının yenilenmesi, teknolojik dönüşüm ve dijitalleşme alanında oluşan rekabet yatırım ihtiyacını artırmaktadır. Jeopolitik parçalanmanın derinleşmesi ile beraber çip ve temiz enerji gibi stratejik alanlar başta olmak üzere tedarik zincirlerinin yeniden yapılandırılması yatırımları artıracaktır. Buna ilave olarak, Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin ardından artan savunma harcamaları ile küresel düzeyde azalan tasarruflarla beraber artan borçlanma ihtiyacı yatırım tasarruf dengesini bozucu etki yapacaktır. Özellikle 1997 Asya mali krizinden sonra Asya-Pasifik ülkelerinin kendilerini garanti altına almak için büyük miktardaki net ihracat gelirlerini ABD tahvillerine yatırması ile oluşan fonlar konusundaki belirsizlik de gelecek öngörülerini bulanıklaştırmaktadır.

Grafik 6: Küresel Servet Piramidi 2022 (UBS, Global Wealth Report 2023, <https://www.ubs.com/global/en/family-office-uhnw/reports/global-wealth-report-2023.html>)

Uluslararası para sistemi ve ABD'nin döviz kuru politikasının sürdürülebilirliği de küresel gündemin bir diğer konusudur. ABD ekonomisindeki olumsuz makroekonomik göstergelere rağmen dolar ana uluslararası rezerv para birimidir ve bu durum sayesinde ABD, 1992'den 2012'ye kadar her yıl cari açığını genişletici para politikasıyla yönetebilmiştir. Öte yandan Çin, güçlü dolar politikası sayesinde çok büyük ihracat gelirleri elde ederek yuanın düşük değerini korumaya çalışmaktadır. FED'in genişlemeci para politikasından geri adım atacağını

açıklamasına rağmen döviz kuru sisteminin geleceği belirsizdir. Rusya Merkez Bankası rezervlerinin dondurulması ve Rus bankalarının SWIFT sisteminden çıkarılması sonucunda, dış ticarete alternatif para birimlerinin kullanılmasıyla ilgili tartışmalar canlanmıştır. Merkez bankası dijital para birimlerinin sayısı arttıkça, dijital paranın önümüzdeki yirmi yılda daha geniş kabul göreceği tahmin edilmektedir. Çin merkez bankası 2020 yılında dijital para birimini piyasaya sürdü ve Bank of International Settlements ile birlikte çalışan merkez bankalarından oluşan bir konsorsiyum halihazırda egemen dijital para birimlerinin temel ilkeleri üzerinde çalışmaktadır. Gelecekte ABD doları ve Euro'nun gücünün mevcut uluslararası finansal mimarideki değişikliklere ve uluslararası bağlantıların küresel önemine bağlı olarak diğer para birimlerinin tehditleriyle karşılaşması muhtemeldir.

Askeri Harcamalar ve ABD Ulusal Güvenliğinin Karşılabilirliği

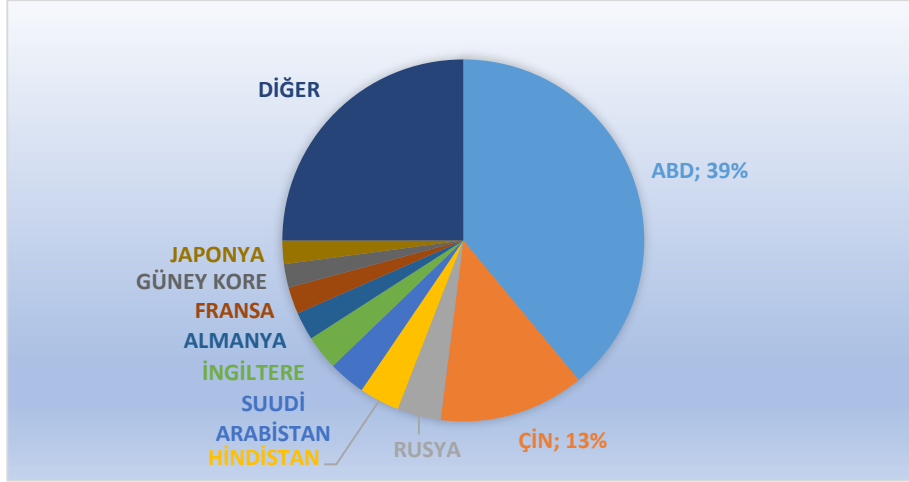
Soğuk Savaş döneminin başlangıcından bu yana savaş kavramı kökten değişmiş ve teknolojik düzey askeri potansiyel açısından çok önemli hale gelmiştir. Soğuk Savaş döneminde entelektüel kaynakların ve teknolojik araştırmaların büyük bir kısmı askeri faaliyetlere yönlendirilmiş ve süper güçler Afganistan, Vietnam gibi bölgesel savaşlar için büyük miktarda kamu harcaması yapmışlardır. NATO ittifakı ve Varşova Paktı, geçtiğimiz yüzyılın 80'li yıllarının sonuna kadar dünya toplam askeri harcamalarının neredeyse %85'ini oluşturan yatırımlar yapmıştır. Ağırlıklandırılmamış ülke ortalamalarına göre soğuk savaş döneminde (1970-90) GSYH'nın %3,6'sına yaklaşan askeri harcamalar küresel mali krizi takip eden yıllarda (2010) GSYH'nın %1,9'una gerilemiştir (Clements vd., 2021). Bu durum genel olarak eğitim, sağlık, altyapı yatırımları gibi diğer kamu harcamalarının artmasına imkân sağlamıştır. Aynı dönemde başta ABD olmak üzere ülkelerin savunma sistemleri köklü bir değişime uğramış ve nükleer silahsızlanma konusunda önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Yenedünya düzeninde savunma sistemlerinde amfibi kuvvetler, uçak gemileri, uzun menzilli hava sistemleri ve özel kuvvetler önem kazanmıştır.

Bir ülkenin yeterli askeri harcaması olmadan askeri gücünü sürdürmesi oldukça zordur. Yüksek askeri harcamaları ve kapasitesiyle yirminci yüzyılın sonuna gelindiğinde yalnızca ABD süper güç konumunu koruyabilmiştir. Rusya'nın 2014'te Ukrayna'nın Kırım Yarımadası'nı ilhak etmesiyle beraber bu trend tersine dönmeye başladı ve 2002 Prag zirvesinde temeli atılan, 2006'da Riga'da tekrarlanan NATO'ya üye ülkelerin

GSYH'nin en az %2'sini savunma harcamalarına ayırma konusundaki taahhütleri Galler'deki NATO 2014 zirvesinde hedefi tutturamayan tüm devletlerin önümüzdeki on yıl içinde bunu yapacaklarına söz vermesiyle somutlaştı.²⁰ Tüm NATO üyelerinin bu kuralı kabul etmesine rağmen 2022 yılına gelene kadar çok az ülke buna uydu (NATO, 2022). Diğer yandan, Brexit ile birlikte AB'nin askeri yeteneklerinin yaklaşık %20'sini kaybetmesi ile NATO'nun Avrupa güvenliğinin baş garantörü olarak kalacağı yönünde fikirler güçlendi (Shea, 2020). ABD Başkanı Donald Trump, 2016 yılında göreve geldiğinde NATO savunma harcamalarına odaklandı ve müttefiklerini yetersiz kalmakla suçladı. 24 Şubat 2022 tarihinde Rusya devlet başkanı Vladimir Putin'in Ukrayna'da "özel bir askerî operasyon" ilan etmesiyle başlayan ve Avrupa'nın güvenlik mimarisinde radikal değişimlere yol açan Rusya'nın Ukrayna'yı işgali sonrasında Mart 2022'de Brüksel'de yapılan olağanüstü NATO zirvesinde üye ülkeler savunma yatırım taahhütlerini yerine getirme doğrultusunda anlaşmaya vardılar. Bu taahhüt aynı zamanda NATO'nun temel görevlerinden biri olan Avrupa'nın güvenliğine kimin politik olarak bağlı olup olmadığına önemli bir göstergesidir (Mattelaer, 2016). Diğer yandan %2 ölçütünün etkinliğine yönelik eleştiriler bulunmaktadır ve en temel eleştiri bu hedefin çıktı yerine girdiyi ölçmesidir (Béraud-Sudreau ve Giegerich, 2017). Mevcut ölçüm seti, ittifak üyelerinin yeterli ve doğru alanda harcama yapıp yapmadığını ve bunun sonucunda gerçek bir savaş gücü üretip üretmediğini belirlemek için yetersizdir (Dowdy, 2017). Bu ölçüt bir ülkenin savunma politikaları konusunda ciddi olup olmadığına en değerli göstergeleri arasında sayılan bütçedeki yatırım veya araştırma-geliştirme payları hakkında net bir bilgi verememektedir (J. McInnis ve Fata, 2022). Bir diğer eleştiri ise bu ölçütün bir ülkenin sınırlı kaynaklarını akıllıca kullandığını değerlendirmede yönündedir ve hedefin GSYH %si şeklinde değil genel hükümet harcaması şeklinde olması gerektiğidir (Techau, 2015). Nitekim savunma harcamalarındaki artış, yalnızca en çok harcama yapan altı ülkeden (ABD hariç) gelirse, NATO'nun askeri yeteneklerinin artması açısından anlamlı bir etkiye sahip olabilecektir (Önder, 2022). Savunma harcamalarını neyin oluşturduğuna dair ortak bir anlayış olmaması bir diğer sorundur. Artan personel ödemeleri, kriz önleme ve kalkınma yardımlarının harcama tanımı içinde bulunması tartışmalıdır (Rizzo ve Townsend, 2017). Tüm sözler tutulursa bile NATO'nun Avrupalı üyelerinin ortalama savunma harcaması düzeyinin 2032 yılına kadar toplam GSYH'nin %1,8-1,9'u civarında olacağı tahmin ediliyor.²¹ Bütün bu göstergeler ABD'nin önümüzdeki dönemde savunma harcamalarındaki baskın rolünü koruyacağına işaret etmektedir. %2'lik hedef, kavramsal

kusurlarına rağmen zorlayıcı bir faktör olsa bile daha geniş stratejik hedefleri ortaya koymaya çalışanlar tarafından nasıl kullanıldığına bağlı olacaktır (Burns vd., 2017'ye göre).

Askeri harcamaların finansmanı 2000'li yıllardan itibaren küresel düzeyde tartışılan bir ekonomik problemdir. Ekonomik büyüme ve yüksek kamu borçlarına rağmen 2012 yılında dünya askeri harcamaları 2022'de üst üste sekizinci kez artarak 2.240 milyar dolara ulaştı. ABD'nin savunma harcamaları, bir sonraki en yakın rakibi olan Çin'in 3 katı büyüklüğündedir. Çin'in 1990'ların sonlarından bu yana askeri modernizasyona yönelik çabalarıyla savunma bütçesi jeopolitik gerilimlerdeki değişikliklerden bağımsız olarak istikrarlı bir biçimde artış göstermiştir. COVID-19 salgınının yol açtığı ekonomik yavaşlamaya rağmen Çin'in askeri harcamalarındaki sürekli büyüme ve genişleyen nüfuzu, başta Hindistan olmak üzere diğer Asya ülkelerini askeri harcama yapmaya itmiştir.

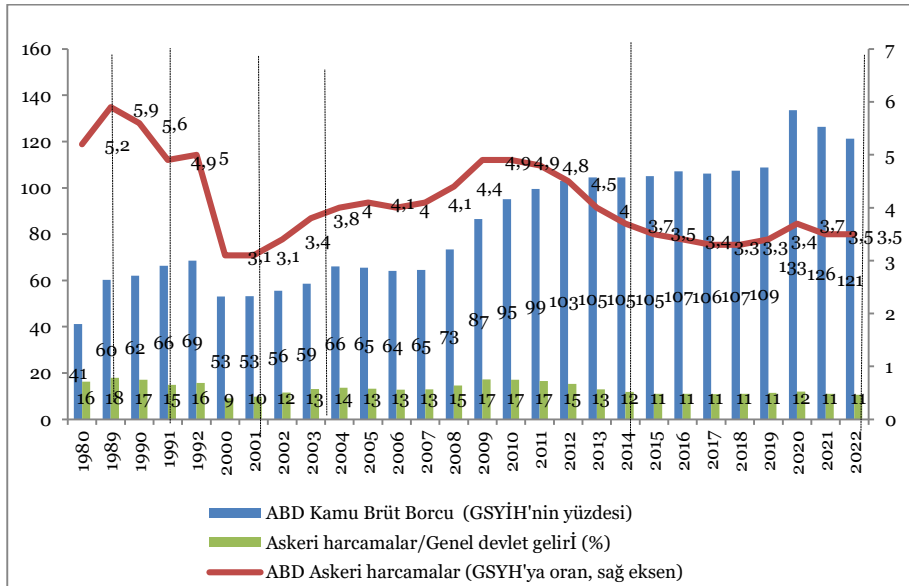

Grafik 7: Ülkelerin Savunma Harcamalarının Dünya İçerisindeki Payı (%), 2022 (SIPRI Military Expenditure Database, Apr. 2023; International Monetary Fund, World Economic Outlook Database, Oct. 2022; and International Monetary Fund, International Financial Statistics Database, Sep. 2022. https://www.sipri.org/sites/default/files/2023-04/2304_fs_milex_2022.pdf)

ABD'nin askeri harcamaları, 1970'lerin sonu ve 1980'lerin başındaki Carter-Reagan askeri takviyesi sırasında önemli ölçüde arttı ve soğuk savaş sırasında da yüksek düzeyde devam etti. Varşova Paktı'nın çöküşü ABD'nin savunma harcamalarında önemli bir azalmaya yol açmadı. 1989'da %5,9 olan askeri harcamaların GSYH'ye oranı 1991'de %4,9'a geriledi. 1992'de Birinci Körfez Savaşı'yla birlikte tekrar %5 seviyesine çıktı. Bush yönetimi 1992 yılında "Wolfowitz Doktrini" olarak adlandırılan "Savunma Planlama Rehberi" ile ABD'nin süper güç statüsünü koruma niyetini açıklamıştı. 11 Eylül 2001, küresel güvenlik

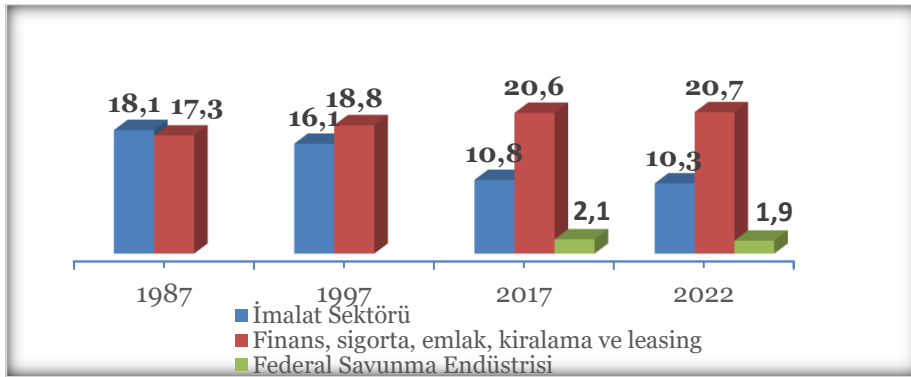

ortamı ve güç politikaları açısından tarihi bir dönüm noktasıydı. 11 Eylül sonrasında oluşan kaotik ortam, Bush yönetiminin yeni muhafazakar dış ve güvenlik politikalarının yükselişine yardımcı oldu. Bu dönemde uluslararası terörizm ve radikal İslam, küresel güvenliğe yönelik yeni tehditler olarak algılanmış ve ABD Ortadoğu'da çok güçlü bir askeri varlık oluşturmuştur. Askeri harcamalar siyasi sürece paralel olarak sürekli arttı ve askeri harcamaların GSYH'ye oranı 2011 yılında tekrar %5 seviyesine yaklaştı. 2022 yılında savunma harcamaları ABD Federal Bütçe harcamalarının %12'sini oluşturmaktadır.²² Bu dönemde ABD'nin mali dengeleri giderek bozuldu ve ABD ulusal güvenliğinin finansmanı giderek tartışılabilir hale geldi. Dünyanın ekonomik süper gücü ABD, finansman ihtiyacını karşılayabilmek için borç tavanını artırmak zorunda kaldı. ABD kamu kesimi brüt borcunun GSYH'ye oranı 2000 yılında %53 iken 2011 yılında %100'e yaklaştı Kamu borcunun ekonominin büyüklüğüne bağlı olarak her yıl artarak 2033 yılına kadar GSYH'nin %118'ine ulaşacağı tahmin edilmektedir (CBO, 2023). Bu artışın yaklaşık %9'unun pandemi döneminde alınan önlemlerden kaynaklandığı düşünülmektedir (CBO,2020). Bunun başlıca nedeni artan faiz maliyetleri ve büyük sağlık hizmetleri programları ile sosyal güvenlik harcamalarındaki artıştır. Bütçe açığının ise son 50 yıldaki açıkların ortalaması olan GSYH'nin %3,6'sının önemli ölçüde üstüne çıkarak önümüzdeki dört yıl içine GSYH'nin ortalama %5,8'ine ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bu kadar yüksek ve artan borç, ekonomik büyümeyi yavaşlatacak, dış borçlara faiz ödemelerini artıracaktır.

Grafik 8: ABD Askeri Harcamaları (IMF, SIPRI veri tabanlarından yazarmın hesaplamalarıdır)

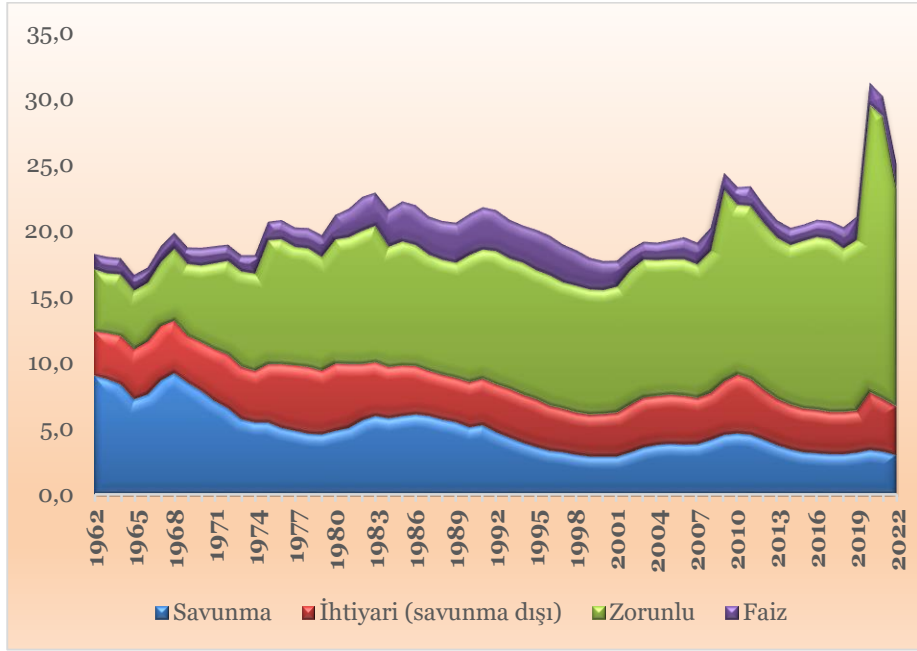
Yüksek borcun en önemli nedenlerinden biri ABD ekonomisinin finansallaşmasıdır. Finans sektörünün GSYH içindeki payı artarken, imalat sektörünün payının azaldığı görülmektedir (Bkz. Grafik 8). Bu durum işsizlik oranının artmasına ve gelir dağılımının bozulmasına neden olmuştur. Aynı zamanda aşırı finansallaşma ekonomik kırılganlığı artırmaktadır. 2009 yılında ABD hükümetinin mali krize karşı aldığı önlemlerin maliyeti GSYH'nin %10'una ulaştı ve bu tutar toplam yıllık savunma harcamalarının çok üzerindedir. COVID-19 salgını sonucuna ülkenin gayri safi yurt içi hasılasının aldığı zararın 2007-2009 durgunluğunun iki katı olduğunu tahmin edilmektedir. Salgın nedeniyle Amerika Birleşik Devletleri, 2019 ile 2020 yılları arasında kamu sosyal harcamalarının GSYH'ye oranında 5,7 puan artış yaptı. Ekonomi bir bütün olarak salgın öncesi büyüme yörüngesine geri dönse de enflasyonun ekonominin birçok sektöründe kalıcı olduğu ve arz tarafındaki aksaklıkların devam edeceği tahmin edilmektedir.

Grafik 9: ABD-Seçilmiş Sektörlerin GSYH 'ya Oranı (%) (Sektör Başına Katma Değer) (U.S. Department of Commerce Bureau of Economic Analysis

Sorunun çözümüne yönelik görüşler açısından Demokratlar ve Cumhuriyetçiler arasında farklılıklar mevcuttur. Öte yandan, ABD hükümetinin borç yönetiminin temerrüde düşme olasılığı ciddi bir kriz anlamına geliyor. ABD'de kamu harcamalarını azaltılması için kesin bir plan bulunmamaktadır ve belirsizlik devam etmektedir. Kamu harcama kompozisyonuna bakıldığında harcamaların önemli bölümünün zorunlu harcamalardan oluştuğu görülmektedir. (Bkz. Grafik 9) ABD kamu bütçe sistemi özellikle savunma harcamaları açısından oldukça karmaşıktır. Savunma harcamalarının çoğu ihtiyari olarak sınıflandırılmaktadır. Artan işsizlik ödemeleri, eğitim ve sağlık harcamaları bütçe açıklarıyla ilgili tedbirlerin alınmasını zorlaştırmakta ve bütçe harcamalarının savunma

kısmına yönelik önlem alınması gerektiği yönündeki tartışmalar yoğunlaşmaktadır. Ancak bu konuda yapılması gerekenler ABD dış politikası ve askeri operasyonlarının küresel kapsamıyla tutarlı değildir. Nitekim CBO (Congressional Budget Office)'nun tahminleri, 2028'den sonraki on yılda Savunma Bakanlığı'nın maliyetlerinin enflasyondan daha hızlı artacağını ve reel olarak %10 artarak (2024 doları cinsinden) 842 milyar dolardan 922 milyar dolara çıkacağını göstermektedir.²³

Grafik 10: ABD Federal Bütçe Harcamaları GSYH'a Oran (%) (Congressional Budget Office <https://www.cbo.gov/data/budget-economic-data>, Federal Reserve Economic Data)

Ekonomik güç mücadelesinde olduğu gibi uluslararası güvenlik alanında ABD-Çin ilişkileri karmaşık bir görünüm içermektedir. Nitekim 2019 NATO Londra deklarasyonunda yer alan “Çin’in artan etkisinin ve uluslararası politikalarının ittifak olarak birlikte ele almamız gereken fırsatları ve zorlukları sunduğunun bilincindeyiz.” ifadesi²⁴ NATO’nun ihtiyatlı bir biçimde kendi çerçevesinde Çin’i küresel güvenliğin temel konuları içeresine aldığı göstermektedir. Buna karşın Çin NATO içerisinde yer alan güçlü ekonomik partnerlerinden uzaklaşmayarak ve NATO’yu bir bütün olarak değerlendirmeme stratejisi doğrultusunda sert yaklaşımlardan çekinerek ABD’nin Avrupa’ya ve Çin’i istikrarsızlaştırmaya itmemesi gerektiğini belirtmiştir.²⁵ Bu tavırda ekonomik ilişkilerin yanı sıra Çin’in güvenlik tehdidini Asya-Pasifik bölgesinde görmesi de etkili olmuştur (Zhang, 2019). NATO’nun kapsamlı ve etkin yaklaşım

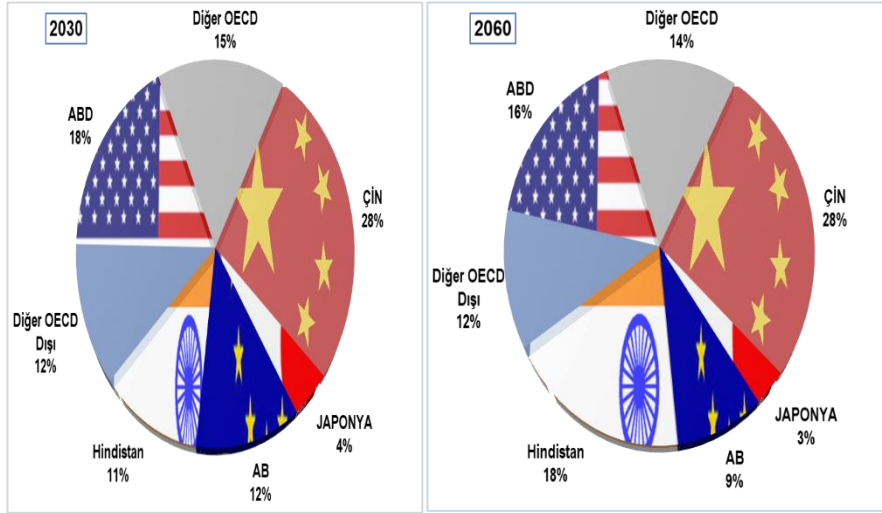
geliştirmedeki başarısızlığının transatlantik toplum içinde bir bölünmeye yol açabileceğine dair görüşler mevcuttur.²⁶

Yenilenmiş bir vergi sistemi tarafından finanse edilen otuz yıllık askeri modernizasyon, Çin'e ABD ile rekabet etmek için güçlü bir temel sağladı. 1994 yılında Çin'in mali sistemini yeniden dizayn etmesi merkezi hükümete askeri modernizasyonu finanse edecek bol miktarda gelir sağladı ve on yıl boyunca savunma bütçesi yıllık ortalama iki haneli oranda artış gösterdi. Merkezi hükümetin borç/GSYH oranının diğer büyük ekonomilerinkinden önemli ölçüde daha düşük olması ve kamu harcamalarının finansmanının büyük ölçüde işletmeler arası transferler üzerinden alınan katma değer vergisi ve kurumsal gelir vergisinden sağlanması savunma harcamalarının manevra alanı açısından Çin'e avantaj sağlamaktadır. 1990'dan beri bu işletme vergileri vergi gelirlerinin %60 ila 75'ini oluşturmaktadır.²⁷

Vergileri artırmanın yüksek siyasi maliyetini ödemek ve böylece sürdürülebilir bir gelir kaynağı oluşturmak ya da devletin ekonomik canlılığını riske atarak siyasi maliyetlerden ve borçlanmadan kaçınmak ikilemini yönetme yeteneği bir devletin uluslararası sistemdeki statüsünü de şekillendirmektedir. Bu çerçevede, onlarca yıl sürecektir bir rekabet karşısında ABD ve Çin'in savunma harcamalarını nasıl finanse edeceklerini planlamaları gerekiyor. Modernizasyon gereksinimlerine ilişkin 2021 yılında yapılan kapsamlı bir araştırma, ABD Savunma Bakanlığı'nın temel bütçesinin mevcut planları sürdürebilmesi için "2033 yılına kadar reel anlamda %11 oranında artması" gerektiğini göstermiştir.²⁸ Güvenlik alanında teknolojik olanaklar ile beraber, algılama, hedefleme ve hızla hareket edebilme becerilerinin gelişmesi "*Hakimiyetsiz Savunma (Defense Without Dominance)*" olarak adlandırılan ve sürekli gözlem ve takip içeren stratejilerin daha fazla tartışılmasına yol açmıştır (Ochmanek, vd., 2023). Strateji değişimleri kamu harcamalarını artırıcı baskı yapacaktır. Biden yönetimi açıkları azaltmak, sosyal programları finanse etmek ve savunmaya yatırım yapmak için zenginler üzerindeki artan doğrudan vergileri ve kurumsal vergileri artırmak istediğinin sinyalini verse de 2022'de önerilen vergi artışlarının çoğundan geri adım attı.²⁹ Yüksek düzeydeki askeri harcamaları finanse etmenin yolu olan borçlanma, sıklıkla stratejik "aşırı genişleme" korkusu yaratmaktadır. Bu kaygılar, ekonomik ve askeri önceliklerin dengelenmesine ilişkin tartışmalara uzun süredir hâkimdir ve kaynakları siyasi ve ekonomik tükenmeye boyun eğmeden yönlendirme yeteneği, büyük güç rekabetinin temel taşıdır (Kennedy, 1994).

Küresel Ekonomik Dengelerin Değişmesi: Çok Kutupluluk ve Çok Taraflılık

Küresel ekonomik dengeler son yirmi yılda çarpıcı biçimde değişmiş ve dünya ekonomisi “tek kutuplu” durumdan “çok kutuplu” ekonomiye doğru kaymıştır. Uzun dönemli projeksiyonlar küresel ekonomik büyümenin, gelişmekte olan piyasa ekonomileri tarafından yönlendirileceğini ve bunun kademeli olarak artacağını göstermektedir (PWC, 2017). E7 (Emerging 7) ülkelerinin 2050 yılına kadar dünya GSYH’sinin neredeyse %50’sini oluşturabilirken, G7’nin payının %20 civarında olacağı ve küresel ekonomik güç dengesinin Asya’ya doğru kayacağı tahmin edilmektedir. (Bkz. Grafik 10) Ancak bu değişiklikler OECD, IMF, Dünya Bankası ve G20 gibi uluslararası kuruluşların karar alma mekanizmalarına sınırlı ölçüde yansımıştır. Örneğin; IMF’de oy paylarını geliştirmekte olan ülkeler lehine değiştiren uygulamalar yapılmış olmasına rağmen ABD’nin oy payının değişmediğini ve %16,73 seviyesinde kaldığını görülmektedir (Weisbrot ve Johnston, 2016). Bu küresel kurumlar, Çin ve diğer BRICS ekonomileri tarafından hâlâ mevcut ekonomik çok kutupluluğu yansıtmayan bir batı kalesi olarak algılanmaktadır. COVID-19 salgını, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Birleşmiş Milletler gibi uluslararası kurumlardaki zayıflıkları ve siyasi bölünmeleri açığa çıkarmış ve çok taraflı iş birliği yapma yeteneğini sorgulamaya yol açmıştır. DTÖ’nün kuruluşundan bu yana yalnızca *Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması*³⁰ tamamlanabilmiş, üye ülkeler arasındaki temel farklılıklar ve gelişmiş ile geliştirmekte olan ülkeler arasında giderek büyüyen uçurum nedeniyle bu alanda da ilerleme sınırlanmıştır. Çin, kalkınma ve dijital yönetim hedeflerini yansıtacak ve insan hakları ve altyapı kredilerine yönelik eleştirileri hafifletecek şekilde mevcut uluslararası kurumları yeniden şekillendirmeye çalışırken aynı zamanda kalkınmayı, altyapı finansmanını ve *Kuşak ve Yol* da dâhil olmak üzere bölgesel entegrasyonu teşvik etmek için kendi alternatif düzenlemelerini oluşturmaya çalışmaktadır. Çin’in önderlik ettiği bu ekonomiler, önümüzdeki dönemde ekonomik odaklı uluslararası kuruluşların yönetimi üzerinde giderek daha fazla nüfuz talep edebilir, kendi ekonomik çıkarlarını yansıtacak şekilde standart ve normları değiştirebilir. IMF, Dünya Bankası ve DTÖ’nün imtiyazlarından yararlanma hakkı tanınması nedeniyle başka sürtüşmeler ortaya çıkabilir. Çin ve Rusya’nın Batı liderliğindeki girişimleri engellemesi ve kendi hedeflerine yönelik baskı yapması nedeniyle gelişmiş ülkelerin hükümetler arası örgütlerdeki liderlik konumunun gelecekte daha da zayıflayabileceği düşünülmektedir.

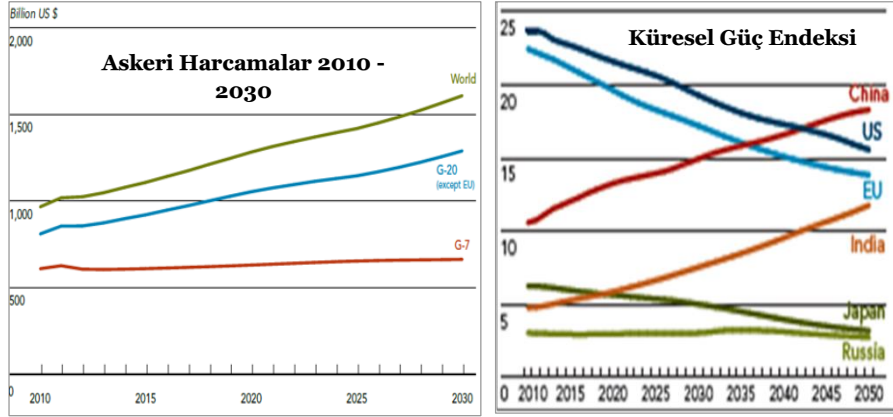

Grafik 11: GSYH'nin Küresel Dağılımı (OECD Tahmini, %) (OECD (2018) "Looking to 2060: A Global Vision of Long-Term Growth")

Askeri güç, demografi, ekonomik büyüme, çevresel koşullar ve teknolojiye bağlı değişimlerin hızlanması ve yönetim modelleri üzerindeki görüş ayrılıklarının sertleşmesi, Çin ile ABD liderliğindeki batılı koalisyonu arasındaki rekabeti daha da artırma potansiyeline sahiptir. Gelecek on yıllarda dünya, hastalıklardan iklim değişikliğine, yeni teknolojilerden kaynaklanan aksaklıklara ve finansal krizlere kadar çok daha yoğun ve kademeli küresel zorluklarla karşı karşıya kalacaktır. Ulusal güvenlik, yalnızca ordulara ve cephaneliklere karşı savunmayı değil, aynı zamanda bu ortak küresel zorluklara karşı koymayı ve bunlara uyum sağlamayı da gerektirmekle birlikte uluslararası sistemin jeopolitik olarak daha rekabetçi hale gelmesi riskleri artırmaktadır.

Çin ve Hindistan uzun dönemde çok önemli ekonomik büyüme potansiyeline sahip olsa da bu ekonomik potansiyelin askeri potansiyele dönüşmesi zaman alacaktır. Küresel güvenlik kaygıları şekil değiştirse de artmaya devam etmektedir. 11 Eylül zengin batılı ülkelerin kendilerini dünyanın diğer kısmındaki sorunlardan ayrı tutamadıklarını dramatik bir şekilde göstermiştir. Buna ek olarak, ülkeler küresel terörizm, kaynaklar üzerindeki rekabet, iklim değişikliği, askeri teknolojilerin daha da yayılması, bölgesel mezhepçilik, siber saldırılar gibi yeni durumların üstesinden gelebilmelidir. (Oxford Research Group, 2006). Bugün dünya çapında yaklaşık 1 milyar insan aşırı yoksulluk içinde yaşıyor ve günde 1,25 dolardan az kazanıyor. Yoksulluk hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler için önemli bir sorun olmaya devam edecektir. Artan dünya nüfusuna paralel olarak su, enerji ve gıda kaynaklarına olan talep artacak

ve bu kaynaklar birbirleriyle etkileşime girecektir. 2013 Küresel Barış Endeksi³¹ sonuçları, barış seviyelerinin 2008'den bu yana %5 oranında azaldığını gösteriyor. Böyle bir ortamda ABD'nin askeri liderlik rolünden vazgeçmesi mümkün olmasa da küresel güç endeksi 2030 yılına kadar hiçbir ülkenin hegemonik güç olamayacağına işaret ediyor. (Bkz. Grafik 3)³²

Grafik 12: Askeri Harcamalar ve Küresel Güç Endeksi (International Futures Model, USA Office of the Director of National Intelligence, “Global Trends 2030: Alternative Worlds”)

Çin vasıflı işgücünün artırılması ve otomasyon yoluyla ileri ekonomi üretkenlik seviyelerine yaklaşabilse bile 2030'larda orta gelir tuzağına düşme tehlikesiyle karşı karşıya kalmaya devam edecek ve bu da ülke içi istikrarı olumsuz etkileme potansiyeline sahip olacaktır. 2050 yılına kadar %90 oranında ithal petrole bağımlı hale geleceği tahmin edilen Asya ülkelerinde hızlı kentleşme kırılabilirlikleri artırmaktadır. Asya'nın kentsel nüfusuna her yıl yaklaşık 44 milyon kişi eklendiği ve 2025 yılına gelindiğinde Asya nüfusunun çoğunluğunun kentlerde yaşayacağı tahmin edilmektedir (ADB, 2011). Hızlı kentleşme ve tüketim artışının demokratikleşme taleplerini artıracığı tahmin edilmektedir. Böyle bir gelişme, Çin'in komşularıyla zaten mevcut olan gerilimi artırabilir. Çin muhtemelen bölgedeki ABD ve müttefik kuvvetlerini yüksek risk altına sokan askeri yetenekleri sahaya sürecektir ve ABD'nin müttefiklerine ve ortaklarına ABD üslerine erişimi kısıtlamaları için baskı yapacaktır. Tüm bu faktörler Çin'in askeri gücünün artmasına neden olacaktır. Öte yandan ABD'nin aşırı askeri genişlemesi, savunma harcamalarının sürdürülebilirliğini yeniden siyasi gündeme taşımaktadır. Yakın gelecekte ABD ordusu üç büyük değişikliğe uyum sağlamak zorunda kalacaktır: ülkenin kötüleşen mali durumu nedeniyle azalan bütçeler; güvenlik politikalarının Asya-Pasifik bölgesine kaydırılması ve bölgesel çatışmaların yaratacağı tehlikelere karşı ordunun karşılık verme

hazırlığının iyileştirilmesi.³³ İklim değişikliği, eşitsizlik, genç nüfustaki artış, hafif silahların kontrolsüz yayılması ve devlet dışı aktörlerin faaliyetleri çatışma potansiyeli oluşturmaktadır.³⁴ İklim değişikliğinin Orta Doğu ve Kuzey Afrika gibi dünyanın belirli bölgelerinde diğerlerine göre daha fazla hissedilmesi, kuraklaşma ve aşırı hava koşulları insanları kırsal kesimden şehirlere itecek ve iç savaş öncesinde Suriye’de olduğu gibi mevcut çatışma fay hatları üzerinde baskı oluşturacaktır (Gleick, 2014).

Sonuç

Tarihsel derslerden hareketle şunu söyleyebiliriz; ekonomik güçler, ekonomik büyümelerinin ardından küresel politikada baskın bir rol oynamışlardır. Küresel ekonomik görünüm gelecekte Çin ile ABD arasında bir hegemonik mücadele olasılığını güçlendirmektedir. Uluslararası güvenlik politikaları “kontrol paradigması”ndan “sürdürülebilir güvenliğe” doğru evrilmektedir. Güvenlik kaygıları ile sağlıklı bir ekonomik alışverişi sürdürmeyi amaçlamaktan ziyade sınırlayıcı araçların kullanımının artmasının küresel ekonomik aktiviteyi yavaşlatma riski bulunmaktadır. Bunlara ek olarak, sosyal politikalara olan talebin artması ve yüksek devlet borç oranları gibi ABD savunma politikasını sınırlayıcı faktörler vardır ve makroekonomik politikaların geleceğine ilişkin belirsizlikler savunma harcamalarının sürdürülebilirliği üzerinde önemli kısıtlar oluşturmaktadır. Tüm bu faktörler güç dengelerinin geleceği açısından belirsizlikleri artırmaktadır. Öte yandan küresel ekonominin gelişmesi ve ülkeler arasında ekonomik bağımlılığın artması, uluslararası ilişkilerde çok taraflı iş birliğini gerektirmektedir. Çok kutupluluk ile beraber uluslararası kuruluşların bu yeni çoğulcu sisteme uyum sağlaması gerekecek ve transatlantik ilişkinin hem NATO hem de ABD ile yeniden tanımlanmasına yol açacaktır.

2030’a doğru gelindiğinde sadece güç dağılımı açısından değil, gücün doğası açısından da farklılar oluştuğu görülmektedir. Güvenlik politikaları yalnızca nüfus büyüklüğü, GSYH ve askeri harcamalar gibi klasik ölçütlerle belirlenmeyecek ve sadece devletlerin değil, şehirlerin, bölgelerin, şirketlerin ve ulus ötesi hareketlerin de elinde olacaktır. Teknolojik yetenek, bilgi ve pazarlar gibi teknoloji üstünlüğünün temel unsurları için küresel rekabetin artması ile 2030’larda yeni teknolojik liderler veya hegemonyaların oluşmasına yol açacak ve yeni güvenlik açıkları ve bağımlılıklar yaratabilecektir. Teknoloji, özellikle de askeri teknolojiler, bir ülkenin güvenliği ve küresel nüfuzu açısından hayati önemde olmaya devam edecek, ancak ileriye dönük olarak en ileri yapay zeka, biyoteknoloji ve veriye dayalı

karar alma, devletlere ekonomik büyüme için önemli avantajlar sağlayacaktır.

Kaynakça

- Aiyar, S., Ilyina, A., & others. (2023). Geoeconomic Fragmentation and the Future of Multilateralism. Staff Discussion Note SDN/2023/001, International Monetary Fund, Washington, DC.
- Asian Development Bank (ADB). (2011). Asia 2050: Realising the Asian Century.
- Baier, S., & Bergstrand, J. (2001). The growth of world trade: tariffs, transport costs, and income similarity. *Journal of International Economics*, 53(1), 1-27.
- Béraud-Sudreau, L., & Bastian, Giegerich. (2017). Counting to Two: Analysing the NATO Defence Spending Target. *Military Balance Blog*.
- Blanchard, J. M. (2007). China Multinational Corporations and Globalization: Beijing and Microsoft Battle over the Opening of China's Gates. *Asian Perspective*, 31.
- Bureau of Economic Analysis (BEA). (2016). Activities of U.S. Multinational Enterprises: U.S. Parent Companies and Their Foreign Affiliates. Group H. U.S. Parents: U.S. Trade in Goods.
- Burns, N., Bitounis, L., & Price, J. (Eds.). (2017). *The World Turned Upside Down: Maintaining American Leadership in a Dangerous Age*. Aspen Institute.
- Chow, D. C. K., Sheldon, I., & McGuire, W. (2018). How The United States Withdrawal From The Trans-Pacific Partnership Benefits China. *University Of Pennsylvania Journal Of Law & Public Affairs*, 4.
- Clements, B., Gupta, S., & Khamidova, S. (2021). Military Spending in the post-pandemic era. *IMF, Finance and Development*.
- Congressional Budget Office (CBO). (2020). Key Methods That CBO Used to Estimate the Effects of Pandemic-Related Legislation on Output: Working Paper 2020-07.
- Congressional Budget Office (CBO). (2023). Long-Term Implications of the 2024 Future Years Defense Program.
- Derviş, K. (2012). World Economy: Convergence, Interdependence and Divergence. *Finance & Development*.
- Dollar, D. (2023). The future of Asia-Pacific value chains. *Brookings Institution*.
- Dowdy, J. (2017). More tooth, less tail: Getting beyond NATO's 2 per cent rule. *McKinsey & Company*.
- Farrell, H., & Newman, A. (2023). The New Economic Security State: How De-risking Will Remake Geopolitics. *Foreign Affairs*.
- Fung, K. C., Korhonen, I., Li, K., & Ng, F. (2008). China and Central and Eastern European Countries: Regional Networks, Global Supply

- Chain, or International Competitors? Policy Research Working Paper No. 4689. World Bank.
- Gertz, G. (2018). Commercial Diplomacy and Political Risk. *International Studies Quarterly*.
- Gleick, P. H. (2014). Water, Drought, Climate Change, and Conflict in Syria. *Weather, Climate and Society*.
- Jones, G. G. (2005). Nationality and Multinationals in Historical Perspective. Harvard Business School.
- Kennedy, P. (1994). *Büyük Güçlerin Yükseliş ve Çöküşleri [Rise and Fall of Great Powers]*. (B. Karanakçı, Çev.) (5. Baskı). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Kim, I. S., & Milner, H. V. (2019). Multinational Corporations and their Influence Through Lobbying on Foreign Policy. Brookings Institution.
- Mattelaer, A. (2016). US Leadership and NATO: Revisiting the Principles of NATO Burden-Sharing. *Parameters*, 46(1).
- May, P. (2019). The Great Convergence: Information Technology and the New Globalization. *Review of Political Economy*. doi:10.1080/09538259.2019.1644736
- McInnis, K. J., & Fata, D. (2022). 2 Percent Defense Spending Is a Bad Target for NATO. *Foreign Policy*.
- National Intelligence Council. (2021). Global Trends 2040: A More Contested World. Retrieved from https://www.dni.gov/files/ODNI/documents/assessments/GlobalTrends_2040.pdf
- NATO Public Diplomacy Division. (2022). Defence Expenditure of NATO Countries (2014-2022). Retrieved from https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/220627-def-exp-2022-en.pdf
- Nye, J. S. (1974). Multinational Corporations in World Politics. *Foreign Affairs*, 53(1).
- Ochmanek, D. A., Dowd, A., Flanagan, S. J., Hoehn, A. R., Hornung, J. W., Lostumbo, M. J., & Mazarr, M. J. (2023). *Inflection Point: How to Reverse the Erosion of U.S. and Allied Military Power and Influence*. RAND Corporation. Retrieved from https://www.rand.org/pubs/research_reports/RRA2555-1.html
- OECD. (2018). Multinational Enterprises in the Global Economy: Heavily Debated but Hardly Measured. Policy Note. Retrieved from <https://www.oecd.org/industry/ind/MNEs-in-the-global-economy-policy-note.pdf>
- OTA, T. (2003). The Role of Special Economic Zones in China's Economic Development As Compared with Asian Export Processing Zones: 1979-1995.

- Önder, H. (2022). NATO Üyelerinin %2'lik Savunma Harcama Hedefine Yakınsamasının Sınanması. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi, 25(2).
- PWC. (2017). The Long View: How Will the Global Economic Order Change by 2050? Retrieved from <https://www.pwc.com/gx/en/world-2050/assets/pwc-the-world-in-2050-full-report-feb-2017.pdf>
- Rizzo, R., & Townsend, J. (2017). NATO Allies Should Not Be Judged on Defence Spending Alone. National Interest.
- Schoenbaum, T. (2023). The Biden Administration's Trade Policy: Promise and Reality. German Law Journal, 24(1), 102-124. doi:10.1017/glj.2023.7
- Sztajerowska, M. (2023). Supply-chain disruptions and new investment policies in the post-COVID-19 world: Initial insights from project-level data. OECD Working Papers on International Investment, 2023/01. Retrieved from <https://doi.org/10.1787/5fcc2892-en>
- Techau, J. (2015). The Politics of 2 Percent NATO and the Security Vacuum in Europe. Carnegie Europe. Retrieved from https://carnegie-production-assets.s3.amazonaws.com/static/files/CP_252_Techau_NATO_Final.pdf
- Treisman, D. (2020). Economic Development and Democracy: Predispositions and Triggers. Annual Review of Political Science. doi:10.1146/annurev-polisci-050718-043546
- UNCTAD. (2016). World Investment Report.
- Weisbrot, M., & Johnston, J. (2016). Voting Share Reform at the IMF: Will it Make a Difference? CEPR. Retrieved from <https://cepr.net/images/stories/reports/IMF-voting-shares-2016-04.pdf>
- Whyte, M. K. (2010). Myth of the Social Volcano: Perceptions of Inequality and Distributive Injustice in Contemporary China. Stanford University Press. Retrieved from <https://www.sup.org/books/title/?id=17871>
- Zhang, Z. (2019). How China Seeks to Foster an Asia-Pacific Security Community: Peace through Consultation, Cooperation, and Co-development. Australian Journal of Politics & History, 65, 395-411. doi:10.1111/ajph.12591

Extended Abstract

Driven by globalisation, the world experienced a remarkable 2.3% real GDP growth on a purchasing power parity basis between 1990 and 2020. Cross-border financial flows, human movement, and knowledge exchange reached new heights. Supply chains became highly internationalised, facilitated by outsourcing to countries with skilled but lower-cost labour.

Consequently, intermediate goods trade surpassed final goods trade. While increased specialisation led to productivity gains, it also introduced vulnerabilities to global value chains. The economic growth gap between G7 countries and developing Asian economies, which emerged in the 1980s, widened further, particularly after the 2000s. Developing economies have become the engine of global growth in the past two decades. China's real growth averaged 10% during the 1990-2000 period, while the US economy grew at an average of 3.3% during the same time. The decline in developed economies' share of global manufacturing has been dramatic, with China accounting for roughly one-third of global manufacturing value added.

Global trade is undergoing fragmentation. The COVID-19 pandemic has exacerbated geopolitical fragmentation in the global economic order. Production chains and financing networks that functioned relatively well under favourable global conditions proved less resilient in the face of COVID-19 and rising geopolitical tensions. Regional integration has strengthened economically and politically as a result of the spread of global value chains and the eastward shift of production by multinational corporations in line with the growing economic dynamism of developing countries. While regional economic integration in developed countries like NAFTA and the EU has become increasingly reliant on developing countries, ASEAN and BRICS economies have significantly increased their trade volumes. After joining the World Trade Organization, China, which became deeply integrated into economic globalisation, experienced a significant increase in the capital and technology intensity of its production. The widening US trade deficit, on the other hand, has begun to be seen as a sign of economic weakness. The China-US trade war, which began in July 2018, is estimated to have resulted in tariffs on \$550 billion worth of Chinese goods and \$185 billion worth of US goods. Despite this, China has largely mitigated the negative effects of this trade war by developing alternative markets. China's share of global exports has risen steadily, while its import share of GDP has remained stable. These developments have brought economics and national security into conflict over the past decade, expanding the definition of security beyond issues related to war and terrorism to encompass previously overlooked economic and environmental issues such as food insecurity, energy shortages, and energy scarcity.

A country's military strength is difficult to maintain without adequate military spending. By the end of the twentieth century, only the United States was able to maintain its superpower status due to its high military spending and capabilities. This trend began to reverse with Russia's annexation

of Crimea from Ukraine in 2014. In 2006, NATO defence ministers agreed to allocate at least 2% of their gross domestic product (GDP) to defence spending in order to maintain the alliance's military readiness. Even if all commitments are met, the average defence spending level of NATO's European members is expected to be around 1.8-1.9% of total GDP by 2032. These indicators suggest that the US will continue to play a dominant role in defence spending in the coming years. On the other hand, the US's fiscal balance deteriorated during this period, and the financing of US national security became increasingly contentious. The ratio of US public sector gross debt to GDP rose from 53% in 2000 to nearly 100% in 2011. The budget deficit is projected to rise to an average of 5.8% of GDP over the next four years, significantly exceeding the average deficit of the past 50 years, which was 3.6% of GDP. Rising unemployment benefits, education, and healthcare spending are making it difficult to implement measures to address budget deficits, and there is growing debate about the need to focus budget spending on defence. However, what needs to be done in this regard is not consistent with the global scope of US foreign policy and military operations. In fact, Congressional Budget Office (CBO) projections indicate that Department of Defense costs will outpace inflation in the decade following 2028, increasing by 10% in real terms (in 2024 dollars) from \$842 billion to \$922 billion.

“As we approach 2030, differences are observed not only in terms of the distribution of power but also in the nature of power itself. Security policies will not only be determined by classic measures such as population size, GDP, and military expenditures but will also be in the hands of not only states but also cities, regions, companies, and supranational movements. The increasing global competition for fundamental elements of technological superiority, such as technological capabilities, knowledge, and markets, will lead to the emergence of new technological leaders or hegemonies in the 2030s, potentially creating new security vulnerabilities and dependencies. Technology, especially military technologies, will continue to be vital for a country's security and global influence. However, looking forward, advanced artificial intelligence, biotechnology, and data-based decision-making will provide significant advantages for economic growth to states.”

¹ Gayri Safi Yurtiçi Hasılaya (GSYH) oran

² Worldbank Database, Erişim: <https://data.worldbank.org/>

³ What do people think about globalization and trade? | World Economic Forum (weforum.org)

- 4 <https://www.theguardian.com/business/2008/dec/18/globaleconomy-economics>
- 5 www.business.sinolinkconsulting.com, The US-China Business Council, www.fdi.gov.cn
- 6 Andrew Mullen, "US-China Trade War Timeline ", South China Morning Post, 29 Ağustos 2021. cmp.com/economy/china-economy/article/3146489/us-china-trade-war-timeline-key-dates-and-events-july-2018?campaign=3146489&module=perpetual_scroll_o&pgtype=article
- 7 Rothman, Lily (March 28, 2016). "The Long History Behind Donald Trump's 'America First' Foreign Policy". Time
- 8 <https://www.oldharbournews.com/content/president-trump-signs-executive-order-bring-drug-manufacturing-back-us-soil>
- 9 Foreignpolicy.com/2020/05/14/china-us-pandemic-economy-tensions-trump-coronavirus-COVID-19-new-cold-war-economics-the-great-decoupling/
- 10 <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2020-01-23/why-america-must-lead-again>
- 11 <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/presidential-actions/2021/01/25/executive-order-on-ensuring-the-future-is-made-in-all-of-america-by-all-of-americas-workers/>
- 12 <https://www.whitehouse.gov/cleanenergy/inflation-reduction-act-guidebook/>
- 13 <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2023/08/09/president-biden-signs-executive-order-on-addressing-united-states-investments-in-certain-national-security-technologies-and-products-in-countries-of-concern/>
- 14 <https://ustr.gov/ipef>
- 15 Census Bureau
- 16 National Bureau of Statistics of China
- 17 Dünya Bankası mutlak yoksulluk tanımına göre kişi başına geliri 6,85 \$/gün'ün altında olan bireyler (2017 yılı satın alma gücü paritesine göre) yoksul olarak tanımlanmaktadır.
- 18 McKinsey Global Institute, The future of wealth and growth hangs in the balance, 2023 <https://www.mckinsey.com/mgi/overview/the-future-of-wealth-and-growth-hangs-in-the-balance#at-a-glance>
- 19 Credit Suisse, Global Wealth Report 2023, <https://www.credit-suisse.com/about-us/en/reports-research/global-wealth-report.html>
- 20 NATO, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49198.htm (erişim tarihi 4.11.2023)
- https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112964.htm (erişim tarihi 26.06.2024)
- 21 <https://www.economist.com/graphic-detail/2023/07/12/nato-defence-spending-is-rising-but-not-fast-enough> (Erişim tarihi Haziran 2024)
- 22 <https://www.pgpf.org/sites/default/files/Infographic-The-Facts-About-US-Defense-Spending.pdf>
- <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2022/10/Biden-Harris-Administrations-National-Security-Strategy-10.2022.pdf>
- 23 Congressional Budget Office Long-Term Implications of the 2024 Future Years Defense Program, <https://www.cbo.gov/system/files/2023-10/59511-FYDP.pdf>
- 24 NATO Public Diplomacy Division, https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_171584.htm
- 25 Çin Halk Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/202206/t20220630_10713185.html

- 26 <https://www.cnas.org/publications/podcast/nato-china-and-russia-a-balancing-act-with-sara-bjerg-moller-and-ian-brzezinski>
- 27 China Bureau of Statistics
- 28 <https://repositories.lib.utexas.edu/items/78490737-2248-4b5d-8234-9cea15921a84>
- 29 <https://www.ft.com/content/38770267-8fed-49a9-a85a-1b9cc2e45d60>
- 30 DTÖ üyeleri Aralık 2013'de Ticareti Kolaylaştırma Anlaşması üzerine müzakerelerini tamamlamıştır. 27 Kasım 2014 tarihinde gerçekleştirilen DTÖ Genel Konsey toplantısında, Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması'nın bir mal ticareti anlaşması olarak DTÖ Anlaşması EK 1A'ya eklenmesine dair Protokol kabul edilmiştir. Anlaşma, 22 Şubat 2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
- 31 <http://www.visionofhumanity.org>
- 32 Küresel Güç Endeksi, nüfus büyüklüğü, askeri harcamalar, teknoloji, sağlık, eğitim ve yönetim verileri ile hesaplanmaktadır.
- 33 Odierno, R. (2012, April 25) The US army in a time of transition – buildig a flexible force <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2012-05-01/us-army-time-transition>
- 34 ESPAS (MEGA TRENDLER), <https://ec.europa.eu/assets/epsc/pages/espas/chapter1.html>

www.cesran.org

NOVUS ORBIS

Journal of *Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler*
Politics and International Relations *Dergisi*
Volume 6 *Cilt 6*
Number 1 *Sayı 1*
2024

KİTAP İNCELEMESİ / BOOK REVIEW

**UNUTULMAYAN FIRTINA VALİ RECEP
YAZICIOĞLU**
Ersal Yavi
(Denizli, Mavinefes Yayıncılık, 2024)

Muhammet NEGİZ*

Kitap İncelemesinin Geliş Tarihi // Received: 31.05.2024
Düzeltilme Tarihi // Revised: 29.06.2024
Yayına Kabul Tarihi // Accepted: 30.06.2024

Türkiye’de kaymakamlık ve valilik görevini yerine getiren isimlerden bazıları eylem ya da söylemleri ile toplumun hafızasında yer ettiklerinden dolayı, görevlerinin üzerinden uzun bir süre geçmiş olmasına rağmen meslektaşları için bir deniz feneri görevi görmektedir. Bu isimlerden bir tanesi olan Vali Recep Yazıcıoğlu da hem icraatları hem de fikir ve söylemleriyle gündemdeki yerini korumaktadır. Hem konuşan hem de yazan vali olarak bilinen Yazıcıoğlu, meslektaşlarına göre sıra dışı bir kişilik olarak kabul edilmektedir. Ersal Yavi, Vali Recep Yazıcıoğlu’nu altı bölümde ele aldığı kitabında kaymakamlık dönemi, valilik dönemi, vefat süreci, ardından anlatılanlar ve eserlerinden alıntılar başlıklarına yer vermektedir. Yazar, merhum Vali’nin hafızalarda yer etmesinin ve sıra dışı olmasının gerekçelerini örnekleriyle ortaya koymaktadır. Yer yer kişisel tanıklıklara ve döneme dair dokümanlara da yer verilen kitabın siyaset bilimi ve kamu yönetimi, liderlik ve girişimcilik araştırmalarına katkı sağlaması beklenmektedir.

* Arş. Gör., Karadeniz Teknik Üniversitesi, İşletme Bölümü, ORCID: 0000-0002-6939-7742, muhammetnegiz@ktu.edu.tr

Yazar, kitabın ilk bölümünde merhum Yazıcıoğlu'nun kaymakamlık yaptığı dönemleri ele almıştır. Sırasıyla Rize-Kalkandere, Adana-Bahçe (Günümüzde Osmaniye'de), Ağrı-Hamur, Çanakkale-Ayvacık, Hatay-Kırıkhan, Çorum-Alaca ve Bolu-Akçakoca kaymakamlıklarında görev yapan Yazıcıoğlu'nun bu dönemde gerçekleştirmiş olduğu faaliyetler Ankara'nın dikkatini çekmiş ve valilik için bir namzet olarak görülmesini sağlamıştır. Vali Yazıcıoğlu'nun yerel yönetimler ve kamu yönetimi açısından savunduğu tezler de bu dönemde doğmuştur. Yöneticilerin halka sert davranması, onlara tepeden bakması ve işleri yokuşa sürerek *"bugün git, yarın gel"* yaklaşımını sergilemesi, Vali tarafından *"bürokrasi hastalığı"* olarak adlandırılmıştır. Ona göre bu hastalığın tedavi edilmesi durumunda sistemin değişmesi ve dolayısıyla Türkiye'nin değişmesi mümkün hale gelecektir (Yavi, 2024: 21). Çalışma hayatının ilk dönemlerinde kuralların herkes için geçerli olmasını savunan Yazıcıoğlu, bu tavrında ısrar ettiği için sıklıkla yeni bir şehre kaymakam olarak atanmıştır (Yavi, 2024: 23-24). Atandığı birçok ilçede yerleşik düzenle uyumsuzluk yaşamış ve bu uyumsuzlukların muhatapları ya politikacılar ya da toprak ağaları olmuştur (Yavi, 2024: 24-25). Görev yaptığı yerlerin ulaşım, sağlık, eğitim ve tarım gibi farklı sorunlarını çözmeye odaklanan Yazıcıoğlu'nun yönetim hakkında yazılı ya da sözlü eleştirileri Pakistan Devlet Başkanı Zülfikar Ali Butto'nun idam edilmesiyle sınırları aşmıştır. İdamı protesto eden bir telgraf çeken Yazıcıoğlu, bu davranışından dolayı soruşturma geçirmiş ve davranışı görev yeri olan Ayvacık'ta ilk cezasını almıştır (Yavi, 2024: 30-33). 1980 öncesi dönemde, şiddet olaylarının ve silahlı çatışmaların yaygınlaştığı sosyo-politik ortamda görev icra etmek, olağanüstü zorluklar barındırmıştır. Çorum-Alaca'da görev yaptığı dönemde mezhep çatışmaları başta olmak üzere birçok provokasyonun engellenmesi için büyük bir çaba harcaması gerekmiştir (Yavi, 2024: 33-35). Yaşanan zorluklara rağmen Yazıcıoğlu, kaymakamlık dönemlerinde *"bir kamu hizmetinin devlet veya öteki kamu tüzel kişileri tarafından doğrudan doğruya ve kendi örgütleriyle ve hizmete tahsis ettikleri aynı ve şahsi vasıtalarla gördürülme usulü"* olarak ifade edilen emanet yöntemi¹ ve halk katılımı ile birçok altyapı ve üstyapı hizmetlerini tamamlayarak ilçelerin sorunlarını çözmeyi başarmıştır (Yavi, 2024: 36). Bu çalışmalarının en göz dolduran dönemi ise Bolu-Akçakoca'da gerçekleştirilmiştir. Yazıcıoğlu'nun eğitim ve kültür faaliyetleri başta olmak üzere birçok girişimi sık sık basında yer almış ve bu gelişmeler 1984 yılında henüz 36 yaşında iken Tokat'a vali olarak atanmasının önünü açmıştır (Yavi, 2024: 35-41).

Kitabın ikinci bölümünde Yazıcıoğlu'nun valilik dönemi ele alınmaktadır. Göreve başladığında sıra dışı çalışma şekline dolayı halkın ilk olarak Vali'yi yadırgadığı ama zamanla da sevdiği ifade edilmektedir (Yavi, 2024: 41). Tokat Valiliği döneminde eğitim, sağlık, spor, turizm, sanayi ve geleneksel el sanatları başta olmak üzere birçok alandaki yenilik ve atılımları ile dikkat çeken Yazıcıoğlu, halk katılımını da sağlayarak şehrin tarihinde görülmemiş bir yatırım kampanyasının öncüsü olmuştur (Yavi, 2024: 42-60). Vali Yazıcıoğlu'nun bu dönemdeki icraatları, deneyimli bir gazeteci tarafından *"Tokat'ta 14 medeniyet yaşamıştır. 15. medeniyet de Yazıcıoğlu dönemidir"* şeklinde değerlendirilmiştir (Yavi, 2024: 73). Yazıcıoğlu, merkezden gelen kaynaklarla yerel bütçeyi birleştirme yaklaşımını benimsemiştir. Bu süreçte İl Özel İdareleri ve halk katılımı uygulaması önemli bir rol oynamıştır. Bu sayede bakanlıkların ödenekleri henüz şehre gelmeden İl Özel İdaresinin bütçesinden gerekli malzemeler (çimento, demir, kereste, kiremit, tuğla vb.) uygun fiyata tedarik edilmiştir. İşçilik konusunda bölgedeki köylüler ya da taşeronların üstlendiği çalışmalar daha ekonomik olarak tamamlanmıştır. Bu sayede 4,5 milyonluk maliyet öngörülen bir yatırım devlet-millet iş birliği ile 1,5 milyona neticelendirilmiştir. Bu durum *"Tokat Mucizesi"* olarak literatüre girmiştir (Yavi, 2024: 75).

Vali Yazıcıoğlu'nun Tokat'taki çalışmaları göz doldurunca yeni görev yeri Aydın olmuştur. Ancak, *"sözünü hiç sakınmayan, dirayetli, yüksek düzeyde politika yapan, kimden gelirse gelsin devletin ve halkın menfaatine olmayan isteklere ve siyasi baskılara boyun eğmeyen bir vali"* olması Aydın'da kendisi için zorlu bir dönemin kapısını aralamıştır (Yavi, 2024: 80). Bu dönemde özellikle sağlık kurumlarının yeniden yapılandırılmasına odaklanan Yazıcıoğlu, Tokat'ta olduğu gibi Aydın'da da zararlı alışkanlıklar, rüşvet, yolsuzluk ve bürokrasi ile olan mücadelesine devam etmiştir (Yavi, 2024: 81). Bir yandan kurumlara çekidüzen vermeye çalışan Yazıcıoğlu, görev yaptığı ilin doğal zenginliklerini ekonomiye kazandırmaya çalışmıştır. Bu kapsamda Aydın'daki jeotermal için projeler hazırlatarak şehrin yaz döneminde soğutulması, kış döneminde de ısıtılması, seracılığı yaygınlaştırarak ihracata ağırlık verilmesi gibi birçok plan ve proje, kısa süre sonrasında Erzincan'a atanması nedeniyle gerçekleştirilememiştir ya da yarım kalmıştır (Yavi, 2024: 85-88).

Erzincan valiliği Yazıcıoğlu'nun en uzun valilik dönemidir. Göreve gelir gelmez şehrin bütün ilçe ve köylerini dolaşan Yazıcıoğlu, yaptığı görüşmeler sonucunda Erzincan'ın gelişimi ve kalkınması için bir yol haritası çıkarmış ancak 13

Mart 1992 tarihinde meydana gelen Erzincan depremi bütün planları alt üst etmiştir. Bir anda gündemi değişen Vali, şehri ayağa kaldırmak için seferberlik ilan etmiş ve bu süreçte en önde kendisi yer almıştır (Yavi, 2024: 92-93). Kriz yönetimi sürecini başarıyla yerine getiren Yazıcıoğlu, deprem sürecindeki performansı ile göz doldurmuştur (Yavi, 2024: 95). Yazıcıoğlu, Erzincan'ın sosyal, kültürel ve ekonomik olarak hak ettiği yere gelebilmesi için halk katılımını esas alarak çeşitli projeler başlatmıştır. Bu kapsamda il, ilçe ve köylerin altyapı eksikliklerinin giderilmesi, yıllardır yapılamayan Başpınar Köprüsü ve Taşyol'un inşası gibi önemli yatırımlar tamamlanmıştır (Yavi, 2024: 92-101). Aynı zamanda şehrin ekonomisine katkı sağlaması beklenen Can Air gibi şirketler kurulmuş olsa da bunların bir kısmı sürdürülebilir olmamıştır (Yavi, 2024: 102). 90'lı yıllarda terörün bölgede zemin kazanma uğraşlarına karşı direnen Vali Yazıcıoğlu, şehrin turizm ve doğa sporları ile anılması ve "Doğa sporlarının başkenti" olarak markalaşması için büyük çaba göstermiş ve yılın her mevsiminde şehirde spor yapılabilecek bir altyapı oluşturmaya çalışmıştır. Dağcılık, kayak, yamaç paraşütü, rafting, buz tırmanışı, trekking, offroad, motokros, dağ bisikleti, base jumping, planör, parasailing ve su kayağı gibi birçok spor için uygun koşullar oluşturulmuş ve birçok alanda sporcular yetiştirilerek ulusal ve uluslararası şampiyonalar düzenlenmiştir. O dönem okullardan ve kahvehanelerden seçilerek spor için ikna edilen gençler ilerleyen dönemlerde alanında uzman birer sporcu haline gelmiştir (Yavi, 2024: 103-106). Bu kişiler başta yamaç paraşütü, rafting ve kayak olmak üzere birçok spor dalında halen faaliyetlerine devam etmektedir ve bu sayede ülke turizmi ve sporuna katkı sağlamaktadır. Vali Yazıcıoğlu'nun Erzincan'da yaklaşık 9 yıla varan valilik süreci "*polislerin vali olmaması gerektiği*"ne dair beyanati sonrasında merkez valiliğine atanması ile son bulmuştur (Yavi, 2024: 108).

Merkez Valiliği dönemi, Yazıcıoğlu için konferanslar, paneller ve açık oturumların ağırlıklı olduğu bir dönem olmuştur. Yazıcıoğlu bu dönemde yönetim sistemi, merkezi ve yerel yönetim, bürokrasi-kırtasiyecilik, başkanlık sistemi ve afet yönetimi gibi birçok konudaki eleştiri ve önerilerini kamuoyu ile paylaşma fırsatı bulmuştur. 1999-2003 dönemini merkez valisi olarak geçiren Yazıcıoğlu, 20 Şubat 2003 tarihinde Denizli Valisi olarak atanıncaya kadar entelektüel yönü yoğun olan bu faaliyetlerine devam etmiştir. Kısa süren Denizli Valiliğine hızlı başlayan Yazıcıoğlu, tarım, sağlık, hayvancılık, eğitim, sanayi, ulaşım, doğa sporları ve turizm alanlarında yapmış olduğu hazırlıkları hayata geçirmeye çalışmıştır (Yavi, 2024: 126-127).

Denizlilerin girişimci yönü Vali'yi heyecanlandıran en önemli husus olmuştur (Yavi, 2024: 128):

“Daha Önce çalıştığım illerde hep ‘niye fabrikalar yok, üretim yok, istihdam yok’ diye hayıflanıp durdum. Şimdi burada tam bir tekstil cennetine ve bir fabrikalar tarlasına düştüm.”

Kitabın üçüncü bölümü, merhum Yazıcıoğlu'nun vefatını ele almaktadır. Bu bölümde, Denizli Valiliğine atanmasından yedi ay sonra Yazıcıoğlu'nun hayatını kaybetmesine neden olan elim trafik kazasına dair akıllardaki sorular irdelenmektedir. Bu bölümde, Türkiye'ye önemli katkılarda bulunmuş şahsiyetlerin, potansiyel faydalarının en yüksek olduğu dönemlerde trafik kazaları sonucu hayatlarını kaybetmelerine ilişkin şüpheler ele alınmaktadır. Ayrıca merhum Vali için açılan taziye defterine yazılan notlardan örneklerle yer verilmiştir (Yavi, 2024:131-161).

Dördüncü bölüm iki alt başlıktan oluşmaktadır. İlk başlıkta merhum Yazıcıoğlu'nun vefatının ardından kaleme alınan yazılardan bir seçki oluşturulmuştur. Dönemin akademisyen, gazetesi, yazar, siyasetçi ve bürokratlarının anı ve düşüncelerine yer verilen bu yazılar, merhum Vali'ye dair önemli ayrıntılar sunmaktadır (Yavi, 2024:165-179). Diğer başlıkta ise Yazıcıoğlu'nun çalışma arkadaşlarının gözlem ve tanıklıklarına yer verilmiştir (Yavi, 2024: 183-224). Bu tanıklıklardan bir tanesinde merhum Vali şu ifadelerle anlatılmaktadır (Yavi, 2024: 183):

“Kendisi farklı ve sıra dışı bir vali idi. Bu farklılığı ayrıca söyleminde vardı. Yani vizyonunu, kesinlikle söylemleriyle dile getirirdi. Fakat temel vizyonu, ülkenin halkı ile el ele vererek kalkınması yönündeydi. Ayrıca ülkeden kronik hale gelmiş sorunları sıklıkla dile getirerek çözümlerine katkıda bulunmayı hedefliyordu.”

Bir başka mesai arkadaşının anlatımından Vali Yazıcıoğlu'nun sıra dışı özelliklerinden bir tanesi olan karar verme şekli hakkında fikir sahibi olmak mümkündür (Yavi, 2024: 187):

“Çok ani karar verir ve gerekli olduğu kadar altyapıyı sağlamadan, düşünmeden hareket ederdi. Bu durum da onu ve çevresindekileri zora sokacak olayların yaşanmasına neden olurdu.”

Örnekteki gibi dönem tanıklarının paylaşımları incelendiğinde merhum Yazıcıoğlu'nun kullandığı jargon, kişilik özellikleri, düşünce dünyası, entelektüel yönü, çalışma hayatı, ilkeleri, tezleri, karşılaştığı zorluklar, elde ettiği başarılar, girişimci ve liderlik yönü gibi birçok konuya değinildiği

görülecektir (Yavi, 2024: 183-224). Vali'nin nasıl bir motivasyona sahip olduğunu yakın çalışma arkadaşlarından birisinin şu ifadeleri ortaya koymaktadır (Yavi, 2024: 195):

“Bir yere gittiğinde sorardı: ‘Buranın yıllardır çözülmeyen sorunu neyse bana onu söyleyin.’”

Kitabın beşinci bölümünde Yazıcıoğlu'nun rüşvetle mücadelesi, İstanbul için önerdiği yerel yönetim modeli, beyaz perdede Vali'nin yansıması olan eserler (Köprü dizisi ve Vali filmi), anısına yapılan ya da ismi verilen eserler, hakkında kaleme alınan kitaplara yer verilmiştir (Yavi, 2024: 224-240). Bu bölüm içerisinde Vali'nin genç mülki amirlere tavsiyeleri ve Yazıcıoğlu'nun karakteristik özellikleri başlıklarına da yer verilmiştir. Buna göre mülki amirlerin halkla iç içe olmaları, halkın sorunlarını ilk ağızdan dinlemeleri, kamu hizmetlerini kişisel çıkarlarının üstünde tutmaları, çalışanlarını motive etmeleri, çalışan personele pozitif ayrımcılık, yabancı dil bilgisi, sürekli gelişme, bağımsız ve tarafsız olma, halkı yönetime katma, adil olma, verilen sözü tutma, görev yapılan yerin sosyolojik yapısını ve inanç değerlerini bilme ve görev alanını iyi tanıma gibi tavsiyeler genç mülki amirlerin başarılı olmaları için dikkate almaları gereken hususlardır (Yavi, 2024: 234).

Altıncı ve son bölümde ise Vali Yazıcıoğlu'nun “Sil Baştan” adlı eserinden çeşitli alıntılara yer verilmektedir. Özellikle yerel yönetimlerin güçlendirilmesini savunan Yazıcıoğlu'nun idari reform beklentilerine dair savunduğu tezleri bu bölümde ele alınmıştır. Devletin teknik bir devlete dönüştürülmesi ve kalkınmanın halk tarafından üstlenilmesi bu bölümde ele alınan konu başlıkları arasında yer almaktadır (Yavi, 2024: 244). Vali Yazıcıoğlu'nun dile getirdiği “devletin yeniden tanımlanması” hususuna da bu bölümde yer verilmiştir (Yavi, 2024: 249):

“Patron devletin yerini, demokratik, teknik devlet almalıdır. Sistemin dışına itilen, yabancılaşan halk, sistemin içinde yetkili ve sorumlu olmalıdır. Bu modelde kararları politikacı ve teknisyen birlikte alacaktır. Planı, projeyi, fizibilitayı bürokrat teknisyen hazırlayacak; karar ve öncelikleri halkın seçtiği temsilciler belirleyecektir. Aslında yerel politikacılar ile teknisyenler, bürokratlar, müşterek karar, müşterek sorumluluk noktasında buluşacaklardır.”

Bu bölümde değinilen diğer başlıkları demokratik katılım ve yeniden yapılanma, 1921 Anayasası, il-ilçe ve beldelerin yönetiminde profesyonel yönetici, kamu binalarındaki israf, halkın değişime bakışı, politikacı-bürokrat çatışması, yerel yönetim sistemine dair öneriler, Devlet Planlama Teşkilatı'nın

yeniden düzenlenmesi, kaynak israfı ve torba bütçe uygulaması, yerinden yönetim uygulaması şeklinde sıralamak mümkündür. Bu bölümde Yazıcıoğlu'nun bir uygulayıcı olarak edinmiş olduğu tecrübeler doğrultusunda gördüğü sorunlar için geliştirmiş olduğu çözüm önerilerine yer verilmiştir (Yavi, 2024: 243-285).

Sıra dışı bir bürokrat ve vali olarak günümüzde halen gündemdeki yerini koruyan Recep Yazıcıoğlu hakkındaki bu eser, kısmen mevcut yayınların ve internet arşivinin² bir derlemesi hüviyetini taşımaktadır. Bununla beraber yazarın kişisel deneyim ve izlenimlerini paylaşması, dönem tanıklarından bilgi, görüş ve belge aktarımı yapması ile merhum Vali hakkındaki literatürün zenginleşmesine de katkı sağlamaktadır.

Türk bürokrasi hayatında icraatları ve fikirleri ile önemli bir iz bırakmış olan merhum Vali Recep Yazıcıoğlu'nun hem insani yönünü hem de idari yönünü ortaya koyan bu eser, siyaset bilimi ve kamu yönetimi, liderlik ve girişimcilik alanlarında araştırmacı ve okurlara katkı sağlayacak bir nitelik arz etmektedir.

¹ Çapar, S., Demir, R. ve Ş. Yıldırım (2015) "Kamu Hizmet Sunumunda İdarecilerin İşlevi", Türk İdare Dergisi, Aralık.

² Negiz, M., Vali Recep Yazıcıoğlu Arşivi, <https://valiyazicioglu.blogspot.com>.

the
rest
Journal of Politics and Development

ISSN 2632-4911

Call for Papers

The Rest: Journal of Politics and Development endeavours to become the foremost international forum for academics, researchers and policymakers to share their knowledge and experience in the discipline of international relations and its subfields: international security, international political economy, international organisations, foreign policy analysis, political history, etc.

The Rest: Journal of Politics and Development is an open-access, double-blind peer-reviewed journal. The journal is published at its own website <https://therestjournal.com/The Rest: Journal of Politics and Development> welcomes submissions of **articles** from related persons involved in the scope of the journal as well as **summary reports of conferences and lecture series** held in social sciences.

Prospective authors should submit 4.000-9.000 words articles for consideration in Microsoft Word-compatible format. For more complete descriptions and submission instructions, please access the Author Guidelines and Style Guidelines pages at the website <https://therestjournal.com/> Contributors are urged to read the author guidelines and style guidelines carefully before submitting articles. Articles submissions should be sent through the "MANUSCRIPT SUBMISSION" page at the website.

Editors-in-Chief:

Dr. Ozgur TUFEKCI

Dr. Rahman DAG

Leadership

Honorary President
Ken Booth

Director-General
Ozgur Tufekci

Deputy Director-General
Rahman Dag

cesran international
CENTRE FOR STRATEGIC RESEARCH AND ANALYSIS - CESRAN

think-tank ■ consultancy ■ research-institute

www.cesran.org

ISSN: 2687-220X

NOVUS ORBIS

Journal of Politics and International Relations
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Dergisi

Araştırma Makaleleri
Research Articles

Ekonomik Faydacılığın Bir Örneği Olarak Türkiye-İsrail İlişkileri

Türkiye-Israel Relations As a Case of Economic Utilitarianism

Fevzi KIRBAŞOĞLU
Meltem HASANÇEBİ

The Impact Of Climate And Geopolitical Changes On Russia's Energy Policies in The Arctic Region

İklim ve Jeopolitik Değişikliklerin Rusya'nın Arktik Bölgesindeki Enerji Politikalarına Etkisi

Ferdi GÜÇYETMEZ
Sina KISACIK

Ottoman Bureaucrats Educated at The Translation Chamber And Their Effects on The State Administration In Modern Ottoman Diplomacy

Modern Osmanlı Diplomasisinde Tercüme Odası Çıkışlı Osmanlı Bürokratları ve Devlet Yönetimine Etkileri

Sacide Nur AKKAYA

China, The United States And Japan in A Changing International Order: Historical Foundations Challenged By The Rise Of China

Değişen Uluslararası Düzendeki Çin, ABD ve Japonya: Çin'in Yükselişi ile Aşınan Tarihsel Temeller

Cem YILMAZ

Küresel Ekonomik Güç Dengesi ve Güvenlik Politikaları

Global Economic Balance of Power and Security Policies

Mihriban BİLDİR

Kitap İncelemeleri
Book Reviews

Ersal Yavi

Unutulmayan Fırtına Vali Recep Yazıcıoğlu

Muhammet NEGİZ